

Κείμενο 1**Μήπως ζούμε στη «χρυσή εποχή» των ηλικιωμένων;**

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στις 6 Ιανουαρίου 2019 στον ιστοχώρο www.protagon.gr. Σε αυτό γίνεται αναφορά σε συνέντευξη που παραχώρησε στη βρετανική εφημερίδα *Guardian* ο Καρλ Ονορέ, συγγραφέας, δημοσιογράφος και σχολιαστής. Δίνεται συντομευμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Πριν από τρία χρόνια ο Καρλ Ονορέ, δημοσιογράφος, συγγραφέας και γκουρού¹ του «slow parenting» ή, αλλιώς, «του κινήματος των χαλαρών γονιών», γνωστός στην Ελλάδα από το βιβλίο του «Το μανιφέστο της χαρούμενης παιδικής ηλικίας», είχε μια πραγματικά δυσάρεστη εμπειρία. Ως αληθινός Καναδός, αν και γεννήθηκε στη Σκωτία και κατοικεί στο Λονδίνο, ο Ονορέ λατρεύει το χόκεϊ επί πάγου και εξακολουθεί να παίζει σκληρά και γρήγορα στην ηλικία των 51 ετών.

Μια μέρα, όμως, σε ένα τουρνουά κάποιος παρατήρησε ότι ήταν ο μεγαλύτερος ανάμεσα σε 240 αντιπάλους. Ήξερε ότι ήταν ένας από τους μεγαλύτερους σε ηλικία παίκτες, το να του το πουν όμως έτσι ωμά τον σόκαρε. Ο Ονορέ ήταν τότε 48 ετών, τα 50 πλησίαζαν απειλητικά και «το φοβερό βάρος του αριθμού», όπως το ονομάζει, άρχισε να τον ρίχνει. Τα γεράματα θα ήταν άραγε τόσο κακά όσο έλεγαν όλοι; Μήπως το μόνο που είχε να περιμένει πια ήταν η εξασθένηση και ο θάνατος; Επιστρέφοντας στο Λονδίνο με το τρένο, αποφάσισε να γράψει για το θέμα αυτό.

«Ένωσα την ανάγκη να κατανοήσω τη δική μου σχέση με τον αριθμό (των 50 ετών), τι σημαίνει γήρανση και πώς θα ήμουν σε 10 ή 20 χρόνια», λέει σε συνέντευξή του στον βρετανικό *Guardian*. Και το αποτέλεσμα ήταν ένα βιβλίο με το οποίο καλεί την κοινωνία να εναντιωθεί στα στερεότυπα και τις διακρίσεις που σχετίζονται με την ηλικία, και τα άτομα να σταματήσουν να ανησυχούν για τη διαδικασία της γήρανσης.

Ο Ονορέ ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο αναζητώντας ενεργούς, ηλικιωμένους ανθρώπους με υψηλές επιδόσεις, αλλά τονίζει ότι δεν τους θεωρεί κανόνα.[...] Μετά από τρία χρόνια έρευνας και εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι ηλικιωμένοι σε όλο τον κόσμο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, από πολλές απόψεις, τα «γεράματα» (όρος που δεν θα χρησιμοποιούσε ποτέ) είναι μια «χρυσή εποχή»: υπάρχουν περισσότεροι ηλικιωμένοι, είναι πιο υγιείς, πιο δραστήριοι και πολλοί είναι καλύτεροι από ό,τι σε προηγούμενες ηλικίες. Δεν αγνοούνται πλέον ούτε περιθωριοποιούνται. Αλλά, κατά την άποψή του, αυτό είναι μόνον η αρχή.[...]

---

¹γκουρού: ο πνευματικός καθοδηγητής σε θρησκευτικό επίπεδο (κυριολεκτικά), ο ειδήμων, ειδικός σε ένα θέμα (μεταφορικά)

Ο δημοσιογράφος του Guardian τον ρώτησε σε ποια ηλικία «γερνάμε» κατά τη γνώμη του, αλλά ο Ονορέ αρνείται να δώσει έναν αριθμό: «Χρησιμοποιώ τη λέξη “μεγαλύτερος” με πολύ ελαστικό τρόπο, λέει, ο ορισμός είναι πολύ ρευστός, και το να κλείσουμε τους ανθρώπους μέσα στο “κουτί των γηρατειών” στενεύει τους ορίζοντες.» [...]

Κείμενο 2

Αναφορά στον Γκρέκο [απόσπασμα]

Η «Αναφορά στον Γκρέκο» άρχισε να γράφεται το φθινόπωρο του 1956 και ήταν το τελευταίο έργο του Νίκου Καζαντζάκη (1883 – 1957).

Οι ώρες που περνούσα με την μητέρα μου ήταν γεμάτες μυστήριο. Καθόμασταν ο ένας αντίκρα στον άλλο, εκείνη σε καρέκλα πλάι στο παράθυρο, εγώ στο σκαμνάκι μου, κι ένιωθα, μέσα στη σιωπή, το στήθος μου να γεμίζει και να χορταίνει, σαν να’ ταν ο αγέρας ανάμεσά μας και βύζαινα.

Από πάνω μας ήταν η γαζία, κι όταν ήταν ανθισμένη, η αυλή μοσκομύριζε. Αγαπούσα πολύ τα ευωδάτα κίτρινα λουλούδια της, τά ’βαζε η μητέρα μου στις κασέλες και τα εσώρουχά μας, τα σεντόνια μας όλη μου η παιδική ηλικία μύριζε γαζία.

Μιλούσαμε, πολλές ήσυχες κουβέντες, πότε η μητέρα μου δηγόταν για τον πατέρα της, για το χωριό που γεννήθηκε, και πότε εγώ της στορούσα τους βίους των αγίων που είχα διαβάσει, και ξόμπλιαζα τη ζωή τους με την φαντασία μου· δε μ’ έφταναν τα μαρτύριά τους, έβαζα κι από δικού μου, ωστόσο έπαιρναν τη μητέρα μου τα κλάματα, τη λυπόμουν, κάθιζα στα γόνατά της της χάδευα τα μαλλιά και την παρηγορούσα:

- Μπήκαν στον Παράδεισο, μητέρα, μη στενοχωριέσαι, σεργιανίζουν κάτω από ανθισμένα δέντρα, κουβεντιάζουν με τους αγγέλους και ξέχασαν τα βάσανά τους. Και κάθε Κυριακή βάζουν χρυσά ρούχα, κόκκινα κασέτα με φούντες και πάνε να κάμουν βίζιτα στο Θεό.

Κι η μητέρα σφούγγιζε τα δάκρυά της, με κοίταζε σα να μου έλεγε: «Αλήθεια λές;» και χαμογελούσε.

Και το καναρίνι, μέσα από το κλουβί του, μας άκουγε, σήκωνε το λαιμό και κελαηδούσε μεθυσμένο, ευχαριστημένο, σαν να’ χε κατέβει από τον Παράδεισο, σαν να’ χε αφήσει μια στιγμή τους αγίους κι ήρθε στη γής να καλοκαρδίσει τους ανθρώπους.

Η μητέρα μου, η γαζία, το καναρίνι, έχουν σμίξει αχώριστα, αθάνατα μέσα στο μυαλό μου· δεν μπορώ πια να μυρίσω γαζία, ν’ ακούσω καναρίνι, χωρίς ν’ ανέβει από το μνήμα της –από το σπλάχνο μου- η μητέρα μου και να σμίξει με τη μυρωδιά τούτη και με το κελάδημα του καναρινιού.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Πότε γεννήθηκε στον Καρλ Ονορέ η ανάγκη για τη συγγραφή του βιβλίου του και ποιο το περιεχόμενό του, σύμφωνα με το Κείμενο 1 (50-60 λέξεις);

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Ποια έκταση περιλαμβάνει, κατά τη γνώμη σου, η εισαγωγή στο Κείμενο 1; Αιτιολόγησε με συντομία την απάντησή σου.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

«Το μανιφέστο της χαρούμενης παιδικής ηλικίας» (1^η παράγραφος)

«το φοβερό βάρος του αριθμού» (2^η παράγραφος)

«γεράματα» (4^η παράγραφος)

«χρυσή εποχή» (4^η παράγραφος)

«κουτί των γηρατειών» (5^η παράγραφος)

Να δικαιολογήσεις τη χρήση των εισαγωγικών στις παραπάνω φράσεις του Κειμένου 1.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 τον ρόλο που διαδραματίζει η φύση στην αγάπη του αφηγητή για τη μάνα του (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις σου δημιουργεί η ανάγνωση του αποσπάσματος (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

17206-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η ιδέα της συγγραφής του βιβλίου στον Καρλ Ονορέ γεννήθηκε μετά τη συμμετοχή του σε τουρνουά χόκεϊ, σε ηλικία 48 ετών και τη διαπίστωση ότι ήταν ο μεγαλύτερος από τους αντιπάλους του. Το περιεχόμενό του αφορά τα γεράματα και καλεί την κοινωνία να αντιδράσει στα στερεότυπα και τις διακρίσεις για την ηλικία.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η εισαγωγή στο Κείμενο 1 δεν περιορίζεται στην έκταση της πρώτης παραγράφου, όπως παρατηρούμε συνήθως, αλλά επεκτείνεται και στη δεύτερη παράγραφο. Ο λόγος είναι ότι ο αρθρογράφος επιλέγει στην πρώτη παράγραφο να αναφέρει ένα περιστατικό που συνέβη στον Καρλ Ονορέ (πριν τρία χρόνια... δυσάρεστη εμπειρία), το οποίο χαρακτηρίζει ως δυσάρεστη εμπειρία και εξηγεί στη δεύτερη παράγραφο. Επομένως, ανάμεσα στις δύο παραγράφους υπάρχει η κοινή αναφορά στο περιστατικό που αποτελεί την αφορμή για τον προβληματισμό. Αυτός αναδεικνύεται με τα ερωτήματα που έθεσε ο Καρλ Ονορέ (Τα γεράματα θα ήταν άραγε τόσο κακά όσο έλεγαν όλοι; Μήπως το μόνο που είχε να περιμένει πια ήταν η εξασθένιση και ο θάνατος;), ερωτήματα στα οποία απαντά με το βιβλίο του και συνιστούν το θεματικό κέντρο του Κειμένου. Επομένως, η εισαγωγή στο θέμα του κειμένου πραγματοποιείται στο τέλος της δεύτερης παραγράφου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Δικαιολόγηση των εισαγωγικών:

- «Το μανιφέστο της χαρούμενης παιδικής ηλικίας» (1^η παράγραφος): Τίτλος βιβλίου
- «το φοβερό βάρος του αριθμού» (2^η παράγραφος): Λόγια τρίτου
- «γεράματα» (4^η παράγραφος): όρος
- «χρυσή εποχή» (4^η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας (σχόλιο επιδοκίμασίας)
- «κουτί των γηρατειών» (5^η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας (σχόλιο αποστροφής)

17206-Λύση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο Ν. Καζαντζάκης με γλαφυρό τρόπο περιγράφει την αγάπη και την τρυφερότητα που του ξυπνούν οι αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων για τη μητέρα του. Μια γυναίκα που της δίνει θέση αγγελική, που μύριζε γαζία γι' αυτό και «το καναρίνι, μέσα από το κλουβί του...σήκωνε το λαιμό και κελαηδούσε μεθυσμένο, ευχαριστημένο...». Η παιδική του ψυχή φοβάται την απώλεια αυτής της αγάπης που είναι αποτυπωμένη σε κάθε πράξη της μητέρας του για αυτόν. Η αγάπη αυτή είναι άρρηκτα δεμένη με τη φύση («Η μητέρα μου, η γαζία, το καναρίνι, έχουν σμίξει αχώριστα, αθάνατα μέσα στο μυαλό μου»), καθώς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ύπαρξής του και αναβιώνει σε κάθε μυρωδιά ή κελάηδημα («η μητέρα μου και να σμίξει με τη μυρωδιά τούτη και με το κελάδημα του καναρινιού»).

Θετικά αξιολογείται η προσωπική ανταπόκριση του/της μαθητή/-τριας στο κείμενο που διάβασε. Ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να εκφράσει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του/της, ανάλογα με την προσωπική τοποθέτηση που έχει στο απόσπασμα και την εντύπωση που του/της προκαλεί η στενή συναισθηματική σχέση μητέρας – παιδιού.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Λίγα λόγια για την αγάπη

Το κείμενο υπογράφεται από τη Νικολία Ζωμένου, Ψυχολόγο, και δημοσιεύθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2020 στον ιστοχώρο www.psychologynow.gr.

Πέντε γράμματα. Πολλά νοήματα και ορισμοί. Ο καθένας την αντιλαμβάνεται, την αποκωδικοποιεί και την εκφράζει διαφορετικά. Ανάλογα με τον δέκτη της αγάπης μας είτε πρόκειται για πρόσωπο είτε για πράγμα ή κάτι πιο αφηρημένο, εκδηλώνομαστε ποικιλοτρόπως.[...]

[...] Προσπαθούμε να κατανοήσουμε τι σημαίνει, τι είναι η αγάπη, πόσα πράγματα και έννοιες εμπερικλείει, πόσα άλλα συναισθήματα συνεπάγεται η αγάπη: τρυφερότητα, πάθος, ενθουσιασμός, χαρά, ικανοποίηση, ελπίδα, πίστη, εκτίμηση, συμπάθεια, θαυμασμός, αισιοδοξία, δυναμισμός, ευγνωμοσύνη, ελευθερία...

Τι πρόσωπο της δίνουμε; Τι εικόνες σχηματίζονται στο μυαλό μας; Πού ταξιδεύουμε στο άκουσμα της λέξης αγάπη; Πόσα «είδη» αγάπης υπάρχουν άραγε; Η αγάπη για τις τέχνες, για τη φύση, η αγάπη για τον άνθρωπο, για τα ζώα, η αγάπη για τη δουλειά μας, για μικροπράγματα της καθημερινότητας, η αγάπη για τα χρώματα, για τις λεπτομέρειες, η αγάπη για τους φίλους μας, για τους γονείς μας, για τα αδέρφια μας, η ερωτική αγάπη, η συντροφική αγάπη, η αγάπη για τον Θεό, η αγάπη για τη ζωή, η αγάπη για τον εαυτό μας, για την εξέλιξη και τη δημιουργία...Μπορούμε να ορίσουμε με πολλούς διαφορετικούς τρόπους την αγάπη, ανάλογα με το πώς την έχουμε μάθει, βιώσει, νιώσει, εκφράσει, αποδεχτεί.

Η αγάπη είναι κινητήριος δύναμη. Μας εμπνέει, μας εμπυχώνει, μας σπλίζε, μας ενθαρρύνει, μας ωθεί προς μια κατεύθυνση. Στην ψυχοθεραπεία ξεκινάμε πάντα με την αγάπη προς τον εαυτό. Με τη φροντίδα που εσωκλείει η *αυτοαγάπη*. Να με νοιαστώ, να με προσέξω, να με γνωρίσω, να με αποδεχτώ, να με αγαπήσω, να με αγκαλιάσω, να με δυναμώσω, να με ενθαρρύνω, να με παρακινήσω, να με εξελίξω.

Να μη σταματήσω να με γνωρίζω, να με αγαπώ και να με εξελίσσω. Όταν τα πετυχαίνουμε αυτά, τότε είμαστε περισσότερο συνδεδεμένοι με τον εαυτό μας και μπορούμε να συνδεθούμε ουσιαστικά και πραγματικά και με τους άλλους. Και να τους αγαπήσουμε. Για αυτό που είναι. Όχι γι' αυτό που νομίζουμε πως είναι ή θα μπορούσαν να είναι ή θα θέλαμε να τους κάνουμε να είναι.

Στο κομμάτι της αποδοχής και της αγάπης του εαυτού μας χωλαίνει η κοινωνία μας. Τόσα χρόνια εκπαίδευσης, κοινωνικοποίησης, διδασκαλίας και κανείς δεν μας έμαθε πώς να αγαπάμε τον

17207

εαυτό μας και γιατί είναι τόσο σημαντικό. Ίσα ίσα, που πλανάται μια εσφαλμένη, γενικόλογη αντίληψη πως όποιος ασχολείται με τον εαυτό του είναι εγωκεντρικός, αλαζόνας, «παρτάκιας». Αναλόγως με το πώς ασχολούμαστε με τον εαυτό μας. Στο πλαίσιο της αυτοφροντίδας και της αυτοαγάπης μαθαίνουμε να ακούμε τα συναισθήματά μας, τις ανάγκες μας, πώς να θέτουμε στόχους και να οργανωνόμαστε, για να τους πετύχουμε.

[...] Σύμφωνα με έρευνες, αν, όταν φροντίζουμε τα φυτά μας, τους μιλάμε και τους «δείχνουμε αγάπη», θα τα βοηθήσουμε να αναπτυχθούν καλύτερα. Αν λοιπόν ένα λουλούδι είναι σε θέση να «ακούσει» αυτά που λέμε και να ανθίσει εισπράττοντας το μεράκι μας, τη φροντίδα που του δίνουμε, συλλογιστείτε πόσο μεγάλη μπορεί να είναι η δύναμη της αγάπης απέναντι σ' έναν άνθρωπο. Σαν τα λουλούδια κι εμείς. Χωρίς αγάπη, πώς θα ανθίσουμε;

Κείμενο 2

[Για την Αγάπη]

Απόσπασμα από το ποίημα του Λιβανέζου ποιητή και στοχαστή Χαλίλ Γκιμπράν (1883 -1931) από τη συλλογή «Ο κήπος του Προφήτη».

Όταν η αγάπη σε καλέσει, ακολούθησε την.

Αν και τα μονοπάτια της είναι δύσβατα κι απότομα.

Κι όταν οι φτερούγες της σε τυλίξουν, παραδώσου σ' αυτήν.

Αν και το ξίφος που κρύβουν μέσα τους

μπορεί να σε πληγώσει.

Κι όταν σου μιλήσει πίστεψέ την.

αν και η φωνή της μπορεί να σαρώσει τα όνειρά σου

όπως ο βοριάς σαρώνει το περιβόλι.

Γιατί ακόμα κι όταν η αγάπη σε στεφανώνει

σε καρφώνει στο σταυρό.

Ακόμα κι όταν σε βοηθάει να φουντώσεις, σε κλαδεύει.

Ακόμα κι όταν φτάνει στην κορφή σου

και χαϊδεύει τα φτερά σου

κλαδάκια που τρεμουλιάζουν στον ήλιο

κατεβαίνει στις ρίζες σου

και τις τραντάζει βαθιά στο χώμα.

Όλα αυτά η αγάπη τα κάνει για να γνωρίσεις
τα μουσικά της καρδιάς σου,
και μέσα απ' αυτή τη γνώση να γίνεις ένα κομμάτι
της καρδιάς της ζωής.[..]

Η αγάπη δε δίνει τίποτα, παρά μόνο τον εαυτό της
και δεν παίρνει από πουθενά, παρά μόνο από τον εαυτό της.

Η αγάπη δε θέλει να κατέχει και δε θέλει να κατέχεται
γιατί στην αγάπη η αγάπη είναι αρκετή.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις της συντάκτριας του Κειμένου 1:

- α. Στο κείμενο η αγάπη ορίζεται με ένα και μοναδικό τρόπο.
- β. Η ψυχοθεραπεία εστιάζει πρωτίστως στην αγάπη του ατόμου για τον εαυτό του.
- γ. Η κοινωνία δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να ενισχυθεί η αγάπη για τον εαυτό.
- δ. Η αρθρογράφος προβληματίζεται και αμφισβητεί την αγάπη για τη φύση.
- ε. Η αρθρογράφος ισχυρίζεται ότι η αγάπη δρα βελτιωτικά για το άτομο.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος χρησιμοποιεί μια αναλογία. Να την εντοπίσεις και να εξηγήσεις τι επιδιώκει να πετύχει με τη αξιοποίησή της στον επίλογο του άρθρου.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Αφού λάβεις υπόψη σου το θέμα του Κειμένου 1 και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε, να εξηγήσεις τη χρήση του προσώπου, της έγκλισης και του ασύνδετου σχήματος στο απόσπασμα της τέταρτης παραγράφου που ακολουθεί : «**Να με νοιαστώ, να με προσέξω, να με γνωρίσω, να με αποδεχτώ, να με αγαπήσω, να με αγκαλιάσω, να με δυναμώσω, να με ενθαρρύνω, να με παρακινήσω, να με εξελίξω**».

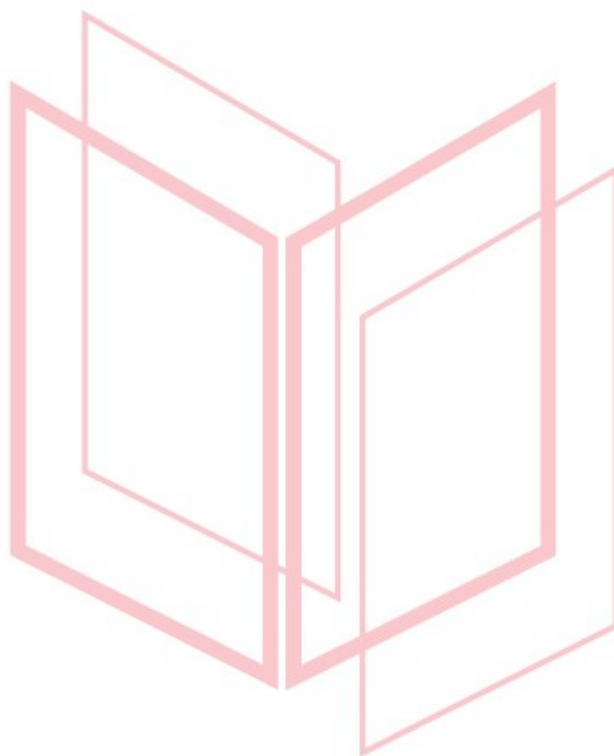
17207

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Σε κείμενο 100 – 150 λέξεων να ερμηνεύσεις το νόημα των στίχων της τελευταίας στροφής λαμβάνοντας υπόψη την προτροπή του ποιητικού υποκειμένου για την αγάπη.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17207-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αναλογία: «Σαν τα λουλούδια κι εμείς. Χωρίς αγάπη, πώς θα ανθίσουμε».

Η αρθρογράφος με γλαφυρό και παραστατικό τρόπο προβάλλει την αξία της αγάπης, αφού ο άνθρωπος αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσα από αυτή. Όπως τα λουλούδια που με τη φροντίδα και την αγάπη αναπτύσσονται, έτσι και ο άνθρωπος γνωρίζει τον εαυτό του και βελτιώνεται. Είναι ένας ελκυστικός τρόπος και χρωματίζει συναισθηματικά το κείμενο αναδεικνύοντας το θέμα του. Η αναλογία στον επίλογο έρχεται ως επιστέγασμα των απόψεων που προηγήθηκαν στο κύριο μέρος του κειμένου για το πώς η αγάπη κάνει το άτομο πιο λειτουργικό για τον εαυτό του και τους γύρω του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η χρήση α΄ ενικού ρηματικού προσώπου προσδίδει οικειότητα και εξομολογητικό – προσωπικό τόνο. Δηλώνει τις σκέψεις και τα συναισθήματα που βιώνει κάποιος, όταν αγαπά τον εαυτό του.

Η υποτακτική δηλώνει προτροπή, καθιστά το ύφος συμβουλευτικό και διδακτικό.

Το ασύνδετο σχήμα δίνει έμφαση, ζωντάνια και συναισθηματική φόρτιση στο λόγο. Τα συναισθήματα που υποδηλώνουν τα ρήματα δίνουν ροή και έναν ασθματικό ρυθμό στον λόγο.

17207-Λύση

Όλα τα παραπάνω ενισχύουν και χρωματίζουν το περιεχόμενο της φράσης, αφού το θέμα είναι η αγάπη και υπογράφεται από μια ψυχολόγο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο κάνει μια συνεχή προτροπή, ένα συνεχές κάλεσμα για μια άνευ όρων παράδοση στην αγάπη («ακολούθησε την», «παραδώσου». Μέσα από τις δυσκολίες της αγάπης («μπορεί να σε πληγώσει», «σε καρφώνει»), στην προσπάθεια να τη βρει και να τη νιώσει το άτομο σφυρηλατείται, διαμορφώνεται, γνωρίζει καλύτερα τον εαυτό του («για να γνωρίσεις τα μυστικά της καρδιάς σου,... να γίνεις ένα κομμάτι της καρδιάς της ζωής»). Η αγάπη νοηματοδοτεί την ύπαρξη, χαράζει τη διαδρομή, δίνει όραμα. Η αγάπη δεν είναι συνναλλαγή, δεν είναι «δούναι» («δε δίνει τίποτα») και «λαβείν» («δεν παίρνει από πουθενά»). Δεν είναι κτητικότητα («δε θέλει να κατέχει και δε θέλει να κατέχεται»). Το συναίσθημα αυτό αναδεικνύει την ανθρώπινη ύπαρξη, την κάνει ανώτερη. Γι' αυτό για όποιον τη νιώσει «η αγάπη είναι αρκετή».

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας: Η διαφύλαξη της σκέψης

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο υπογράφεται από τον Γρηγόρη Χατζηλαμπρινό και δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο <https://www.freeminds.gr> στις 9 Φεβρουαρίου 2021 με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Αναφέρεται στους λόγους διαφύλαξης της μητρικής γλώσσας.

Η γλώσσα, για την οποία έχουν δοθεί πάμπολλοι ορισμοί μέχρι σήμερα, παραμένει το βασικό εργαλείο επικοινωνίας και **μετάδοσης της πληροφορίας** μετά την εικόνα. Σε αντίθεση με τη δεύτερη, η πρώτη μπορεί να διασώσει την πληροφορία και να τη μεταφέρει, όπου υπάρχει ανάγκη και ενδιαφέρον, γρηγορότερα και πιο αξιόπιστα, διατηρώντας την για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Όμως, μέσα σε όλη αυτή την προσπάθεια της καθολικής συνεννόησης, στο μέτρο του δυνατού, οι γλωσσικές ιδιαιτερότητες των ανθρώπων παραμένουν αλώβητες¹. Η πολυγλωσσία μπορεί να κρίνεται σε πολλές περιπτώσεις απαραίτητη, όμως δεν παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η γλώσσα με την οποία έχει ανατραφεί και μεγαλώσει ένας άνθρωπος, άσχετα από το πνευματικό του επίπεδο, παραμένει στο στόμα του, στο νου του και στην ψυχή του.

Η διαφύλαξη της μητρικής γλώσσας καθίσταται σημαντική για πολλούς και διάφορους λόγους. Αρχικά, ως επικοινωνιακό εργαλείο διευκολύνει την έκφραση της νόησης. Ενώ η δομή της μπορεί να είναι η ίδια, η μορφή της διαφέρει ανά τις ηπειρούς, **δημιουργώντας αυτό το ενδιαφέρον μωσαϊκό**, το οποίο δίνει την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους να διακηρύσσουν τη διαφορετικότητά τους, αρνούμενοι μια ανούσια ομοιομορφία. Είναι αυτή η μορφή η οποία ασκεί μιαν ιδιαίτερη γοητεία στον άνθρωπο, αποκαλύπτοντάς του την ευελιξία της σκέψης και την ποικιλία που κατακλύζει² το περιβάλλον του.

Η διαφύλαξη των πολιτισμικών αγαθών μέσω της γλώσσας είναι επίσης μια σημαντικότερη παράμετρος της διατήρησης της μητρικής γλώσσας, καθώς αυτή, στην περίπτωση που δεν έχει γίνει κάποια καταγραφή της και κατά συνέπεια μένουν άγνωστα όσα αυτή αντιπροσωπεύει, οδηγείται στη λησμονιά και θανατώνει έτσι ένα μέρος του κόσμου.

Πέραν τούτου, η μητρική μας γλώσσα μάς χαρίζει μια άτυπη ταυτότητα, έναν πνευματικό χώρο και δεσμούς που κανείς δεν έχει το δικαίωμα να αποκόψει. Δεν είναι τυχαίο το ότι, σε διαλεκτικό πλαίσιο, διατηρούνται πολλοί σύλλογοι προς διάσωση και προς διάδοση των Ποντιακών, των

¹αλώβητες: ακέραιες, αναλλοίωτες, σταθερές

²κατακλύζει : (μτφ) γεμίζει (έναν χώρο) ασφυκτικά

Τσακώνικων, των Βλάχικων και άλλων διαλέκτων. **Το μόνο που μας μένει να πράξουμε είναι να την προστατέψουμε**, με στόχο τη διατήρηση των θεμελίων της ψυχής μας, διότι, εάν αυτά παραμείνουν σαθρά³, δεν υπάρχει ελπίδα για την ανθρωπότητα.

Κείμενο 2

Τα Παιδιά της Νιόβης

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Τάσου Αθανασιάδη «Τα Παιδιά της Νιόβης», τέταρτη έκδοση (Ιούνιος 1998), εκδόσεις Εστία, Αθήνα.

[...] Η αρμενοπούλα την έκοψε: Κι όταν του χρόνου θα τέλειωνε το «Κεντρικό Παρθεναγωγείο», πώς θα γύριζε να μείνει στο Σαλιχλί, ύστερα από τέτοια ζωή στη Σμύρνη; ρώτησε με κρυμμένη χαιρεκακία. Η Τασώ χαμήλωσε τη φωνή, για να μην την ακούσει η μητέρα της: Ω! μα δεν το 'χει καθόλου σκοπό, αποκρίθηκε, σα τέλειωνε, να επιστρέψει στο Σαλιχλί. Τώρα πια ήταν της μόδας τα κορίτσια από καλά σπίτια, που ξέρανε ξένες γλώσσες, να εργάζονται σε μεγάλες εταιρίες και τράπεζες ως ιδιαίτερες γραμματείς των διευθυντών... Και οι έξι είχαν απομείνει να την κοιτούν μ' ανοιχτό το στόμα. Η απάντησή της τους είχε κάνει μεγάλη εντύπωση. Να 'τανε από αυτές που τις λένε «σουφραζέτες», σαν τη μαντάμ Ζιζή; ρώτησε με αφέλεια η Ανδρονίκη του Γιανούσογλου κοιτάζοντας την Τασώ με θαυμασμό. Εκείνη έβαλε τα γέλια. Όταν ο πατέρας της, είπε, ήρθε την τελευταία φορά στη Σμύρνη, στο «Ξενοδοχείο της Αλεξάνδρειας», όπου έμεινε, του έπαιξε πιάνο. Πολύ του άρεσε. Την κοίταξε με χαμόγελο: «Πώς θα γυρίσεις, βρε κόρη μου, στο Σαλιχλί; Ύστερα απ' τη ζωή που κάνεις εδώ, τα μυαλά σου έχουν πάρει αέρα. Ο ένας γαμπρός θα σου μυρίζει και ο άλλος θα σου βρωμάει. Πρέπει να κοιτάξουμε με το νονό σου να σου βρούμε κανένα παλληκάρι απ' τη Σμύρνη...», της είπε. Ξέσπασαν και οι έξι σε κάτι προσποιητά γέλια. Η απάντησή της, πώς μπορούσε να εργαστεί «ως ιδιαίτερα γραμματεύς», τριβέλιζε απ' τη ζήλεια το μυαλό τους. Γιατί να μην είχαν και κείνες την τύχη να μάθουν περισσότερα γράμματα; Μα στη Μικρά Ασία οι εύποροι γονείς θεωρούσαν υποτιμητικό να χάνουν τα κορίτσια τους καιρό πιο πέρα απ' το εξατάξιο Δημοτικό· σκοπός τους ήταν να γίνουν καλές νοικοκυρές. Οι μεγαλύτερες σπουδές ταίριαζαν στις φτωχοκοπέλες, που θέλανε να γίνουν δασκάλες...

ΘΕΜΑΤΑ

---

³σαθρά : σάπια (μτφ), διαβρωμένα, επιφανειακά

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να αποδώσεις συνοπτικά σε 60 περίπου λέξεις τους λόγους που υπαγορεύουν την ανάγκη διαφύλαξης της μητρικής γλώσσας, σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**2° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 παρατηρούνται οι μέθοδοι του ορισμού και της σύγκρισης – αντίθεσης . Να εντοπίσεις τα χωρία στα οποία εμφανίζεται η κάθε μέθοδος (μονάδες 6). Τι θέλει να πετύχει ο συγγραφέας επιλέγοντας τον ορισμό και τη σύγκριση – αντίθεση; (μονάδες 4).

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Στη φράση « **μετάδοσης της πληροφορίας** » η λέξη «μετάδοσης» έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

α. διατήρησης

β. διάδοσης

γ. εκπομπής

δ. δημοσίευσης

2. Στη φράση «**Η διαφύλαξη της μητρικής γλώσσας καθίσταται σημαντική**» η λέξη «διαφύλαξη» έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

α. παραμέληση

β. διατήρηση

γ. αλλοίωση

δ. ενίσχυση

3. Στη φράση «**δημιουργώντας αυτό το ενδιαφέρον μωσαϊκό**» η λειτουργία της γλώσσας είναι :

α. αναφορική

β. συνυποδηλωτική

γ. δηλωτική

δ. λογική

4. Στη φράση «**Η διαφύλαξη των πολιτισμικών αγαθών μέσω της γλώσσας είναι επίσης μια σημαντικότερη παράμετρος της διατήρησης της μητρικής γλώσσας**» πρόθεση του πομπού είναι να:

α. πληροφορήσει τον αποδέκτη του μηνύματος

β. προβληματίσει τον αποδέκτη του μηνύματος

γ. συμβουλεύσει τον αποδέκτη του μηνύματος

δ. επικρίνει τον αποδέκτη του μηνύματος

5. Η επιλογή του α' ρηματικού προσώπου στη φράση «**Το μόνο που μας μένει να πράξουμε είναι να την προστατέψουμε**» από τον πομπό:

α. στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των δεκτών

β. εστιάζει στην ατομική ευθύνη

γ. προσδίδει συμβουλευτικό τόνο

δ. προσδίδει προσωπικό – εξομολογητικό τόνο

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σύμφωνα με το Κείμενο 2, λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής, τη στάση των κοριτσιών τεκμηριώνοντας τις απόψεις σου με αναφορές στο κείμενο. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

17208-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Λόγοι που υπαγορεύουν την ανάγκη διαφύλαξης της μητρικής γλώσσας:

- διευκολύνει την έκφραση της νόησης ως επικοινωνιακό εργαλείο,
- αποκαλύπτει την ευελιξία της σκέψης και την ποικιλία που υπάρχει στο περιβάλλον του ανθρώπου,
- προστατεύει τα πολιτισμικά αγαθά,
- χαρίζει μια άτυπη ταυτότητα.

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Ορισμός : Η γλώσσα... παραμένει το βασικό εργαλείο επικοινωνίας και μετάδοσης της πληροφορίας μετά την εικόνα.

Σύγκριση – αντίθεση: Σε αντίθεση με τη δεύτερη, η πρώτη μπορεί να διασώσει την πληροφορία και να τη μεταφέρει, όπου υπάρχει ανάγκη και ενδιαφέρον, γρηγορότερα και πιο αξιόπιστα, διατηρώντας την για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Επιλέγοντας τους παραπάνω τρόπους ανάπτυξης ο συντάκτης επιδιώκει να:

- οριοθετήσει την έννοια της γλώσσας, ώστε να διαμορφώσει, εξ αρχής, κοινό πλαίσιο αναφοράς με τους αναγνώστες,
- εισάγει στο θέμα που θα αναπτύξει και να πληροφορήσει τους αναγνώστες,
- παρουσιάσει την έννοια που συνιστά το θέμα σε αντίθεση με την έννοια της πληροφορίας και να αναδείξει τη διαφορά τους.

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

1. β
2. α

17208-Λύση

3. β
4. α
5. α

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η στάση των κοριτσιών υπαγορεύεται από το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής που επιτάσσει τα κορίτσια εύπορων οικογενειών να επιστρέφουν στις οικίες τους μετά τη φοίτηση στο «Κεντρικό Παρθεναγωγείο». Υπήρχε η διάχυτη αντίληψη πως η μεγαλούπολη και η μόρφωση μπορεί να ξεμυαλίσουν ένα κορίτσι και να το κάνουν να εκτραπεί από τον προορισμό του («Κι όταν του χρόνου . . . τέτοια ζωή στη Σμύρνη;»). Στόχος είναι να γίνουν καλές νοικοκυρές και να παντρευτούν γαμπρούς από την ίδια κοινωνική τάξη («οι εύποροι γονείς θεωρούσαν υποτιμητικό να χάνουν τα κορίτσια τους καιρό πιο πέρα απ' το εξατάξιο Δημοτικό σκοπός τους ήταν να γίνουν καλές νοικοκυρές»). Η επιλογή γαμπρού και ο γάμος της κόρης ήταν αποκλειστική φροντίδα της οικογένειας («Ο ένας γαμπρός θα σου . . . βρούμε παλληκάρι από τη Σμύρνη»). Πεποίθησή τους είναι ότι οι σπουδές δεν αρμόζουν στην τάξη τους, η εργασία δεν θεωρούνταν προνόμιο αλλά υποτιμητική επιλογή για μια κόρη καλής οικογένειας, καθώς αποτελούσε αναγκαστική επιλογή των φτωχοκόριτσων («Μα στην Μικρά Ασία . . . που θέλανε να γίνουν δασκάλες .»). Για αυτό οι σκέψεις της Τασώς να μείνει στη Σμύρνη και να εργαστεί «ως ιδιαίτερα γραμματεύς» δημιουργούν εύλογη απορία στα έξι κορίτσια.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Το δύσκολο άθλημα της φιλίας

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο δημοσιεύθηκε στο www.tovima.gr στις 18 Ιουλίου 2020. Υπογράφεται από τον Αλέξη Σταμάτη και αναφέρεται στη φιλία την εποχή του διαδικτύου.

Ο Μαρσέλ Προυστ¹ έλεγε πως δεν υπάρχει τίποτα πιο τρυφερό από την αλληλογραφία φίλων που δεν επιδιώκουν να συναντηθούν. Αν ζούσε φυσικά στην εποχή των σόσιαλ μίντια², ίσως να ισχυριζόταν το ακριβώς αντίθετο.

Η φιλία την εποχή του Διαδικτύου δεν έχει καμία σχέση με αυτό που εννοούσαμε παλιά. Ο ενσώματος εαυτός αντικαθίσταται από τον ψηφιακό, ο οποίος είναι μια κατασκευή, μια σκηνοθετημένη επιλογή του τι θέλουμε κάθε φορά να προβάλλουμε. Τι φιλίες μπορεί να συνάψει αυτός ο ψηφιακός εαυτός; Κι ακόμη σε περιόδους «σοσιαλμιντιακής» κρίσης, μακροχρόνιες φιλίες (ηλεκτρονικές ή μη) μπορεί να διαταραχθούν για ένα αιμοβόρο post³ ή ένα «λάθος» like⁴. Αυτά ακούγονται κωμικοτραγικά, αλλά είναι η θλιβερή πραγματικότητα που ανέτρεψε την έννοια της φιλίας.

Η αξία της φιλίας ήταν πολύ σημαντικό ζήτημα τα αρχαία χρόνια. Ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι υπάρχουν τρία είδη φιλίας: Το πρώτο, η ωφελμιστική φιλία, που απορρέει από το συμφέρον, είναι συμπτωματική, δεν πηγάζει από ειλικρινά συναισθήματα, είναι ρευστή και παροδική και αφορά μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα. Το δεύτερο, η απολαυστική φιλία, χαρακτηρίζει τα νιάτα. Αναπτύσσεται ανάμεσα σε εφήβους, σε συμφοιτητές και συμμαθητές, είναι συμπτωματική κι αυτή. Πηγάζει από αυθόρμητα συναισθήματα, διαφοροποιείται και η απόλαυσή της φθίνει, καθώς διαφοροποιούνται τα κοινά ενδιαφέροντα. Ισχυρότερο, δίχως αμφισβήτηση, είναι το τρίτο είδος φιλίας που θεμελιώνεται κατά τον Αριστοτέλη στον αλληλοσεβασμό και την αλληλοεκτίμηση των αρετών, των αξιών και των ιδανικών δύο προσωπικοτήτων, οι οποίες ανοίγονται αμφίδρομα δίχως αναστολές. Ο ψυχικός αυτός δεσμός εξυπακούεται ότι προϋποθέτει και απαιτεί χρόνο, έχει χαρακτήρα άφθαρτο,

¹Μαρσέλ Προυστ : Γάλλος συγγραφέας, δοκιμιογράφος και κριτικός

²μέσα κοινωνικής δικτύωσης

³ανάρτηση

⁴θετικό σχόλιο

17209

στηρίζεται στην καλοσύνη, την εμπιστοσύνη και τη στέρεα αγάπη και ενσυναίσθηση. Είναι μακροχρόνιος και δοκιμάζεται στη χαρά και στη θλίψη.

Δεν είναι τυχαίο ότι όσο μεγαλώνουμε μένουμε με δυο-τρία άτομα που θεωρούμε ουσιαστικά φίλους μας. Συνήθως είναι με άτομα που έχουμε γνωρίσει στην εφηβική ή μετεφηβική ηλικία και για κάποιον λόγο, ο οποίος ίσως να είναι η ανάμνηση της καθαρότητας του αισθήματος, έχουν παραμείνει στη ζωή μας.

Ζούμε λοιπόν στην εποχή της αντανάκλαστικής φιλίας, όπου η έννοια παραποιείται. Σχεδόν γνωστοί, ακόλουθοι, προσθήκες «φίλων» και «φίλοι» «φίλων» προσμετρώνται στους «φίλους» που δεν είναι φίλοι, αφού ούτε την πραγματική τους εικόνα έχουμε. Σαν παιχνίδι προφίλ που σε καλεί να μαντέψεις ποιος είναι ο εκάστοτε «φίλος» και βέβαια είναι αυτός που νομίζεις ότι θέλει να είναι. Ζούμε στην εποχή των γνωριμιών. Της αμοιβαιότητας, της ανταλλαγής. Της φιλίας του Διαδικτύου.

Επιστρέφοντας στο πόσο δύσκολο και απαιτητικό είναι το αίσθημα της φιλίας είναι γεγονός ότι οι αληθινές φιλίες χαρακτηρίζονται από μια σταθερή δοκιμασία. Η σχέση, για να είναι νοηματοδοτημένη, θα δοκιμαστεί. Θα δοκιμαστεί στη σιωπή, θα ακονιστεί στη διαφωνία, θα σφυρηλατηθεί στη διεκδίκηση. Θα βιωθεί στη βιωμένη πνευματικότητα και την προσωπική αναζήτηση, στο άνοιγμα της ψυχής. Η επικράτησή της έναντι όλων των δοκιμασιών θα είναι και η τελική σφραγίδα της.

Κείμενο 2

Στη φίλη μου

Το ποίημα ανήκει στη Μαρία Πολυδούρη από τη συλλογή «Ανέκδοτα Ποιήματα», 1918 - 1920.

Όλα τα άνθη τ' αγαπώ
μεθώ στο άρωμά των

το βλέμμα να βυθίζεται
ποθώ στα χρώματά των.

Υπάρχει όμως εν λεπτόν
πολύ ευώδες άνθος

που δεν μαραίνεται ποτέ
και τ' αγαπώ με πάθος.

Αυτό δεν θάλλει⁵ στους αγρούς
 στους κήπους δεν υπάρχει
 και τα αβρά⁶ του πέταλα
 ο ήλιος δεν θάλπει⁷.

Έδαφος έχει δι' αυτό η τρυφερή καρδιά
 με θέρμην απaráμιλλον⁸ και λέγεται Φιλία!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να απαντήσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις του συντάκτη του κειμένου:

- α. Ο Αριστοτέλης προβληματίζεται για τη φιλία που αποβλέπει στο συμφέρον.
- β. Ο αριθμός των θετικών σχολίων στο διαδίκτυο προσδιορίζει τη σύγχρονη φιλία.
- γ. Ο Μαρσέλ Προυστ υποστήριξε τη δια ζώσης φιλία.
- δ. Η φιλία δοκιμάζεται μεταξύ άλλων και από τον ανταγωνισμό.
- ε. Ο αρθρογράφος θεωρεί εμπόδια για τη σύναψη φιλίας την καλοσύνη και τον αυθορμητισμό.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συντάκτης του άρθρου επιχειρεί, για να οργανώσει τον λόγο του, τη διαίρεση της φιλίας. Ποια είναι τα είδη της και με ποιο κριτήριο γίνεται η διαίρεση;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ζούμε λοιπόν στην εποχή της αντανakλαστικής φιλίας, όπου η έννοια παραποιείται. Σχεδόν γνωστοί, ακόλουθοι, προσθήκες «φίλων» και «φίλοι» «φίλων» προσμετρώνται στους «φίλους» που δεν είναι

⁵ ανθίζει

⁶ απαλά, τρυφερά

⁷ ζεσταίνει

⁸ ασύγκριτη, ασυναγώνιστη

17209

φίλοι, αφού ούτε την πραγματική εικόνα τους έχουμε. Σαν παιχνίδι προφίλ που σε καλεί να μαντέψεις ποιος είναι ο εκάστοτε «φίλος» και βέβαια είναι αυτός που νομίζεις ότι θέλει να είναι.

Στο παραπάνω χωρίο του κειμένου παρατηρείται μια επανάληψη της λέξης «φίλος». Να σε απασχολήσει ο λόγος για τον οποίο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη λέξη σε εισαγωγικά, ενώ σε μια περίπτωση χωρίς εισαγωγικά (μονάδες 9). Να γράψεις από μια συνώνυμη για κάθε υπογραμμισμένο ρήμα, ώστε να μην αλλάξει το νόημα των προτάσεων, στις οποίες το καθένα εντάσσεται (μονάδες 6).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2, αξιοποιώντας σχετικές κειμενικές ενδείξεις, να δώσεις τη δική σου ερμηνεία για τη στάση του ποιητικού υποκειμένου αναφορικά με τη φιλία. Συμφωνείς ή διαφωνείς με την άποψή της; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17209-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. Σωστό
2. Σωστό
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Λάθος

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τρία είδη φιλίας:

- το πρώτο, η ωφελμιστική φιλία
- το δεύτερο, η απολαυστική φιλία
- το τρίτο είδος φιλίας που θεμελιώνεται στον αλληλοσεβασμό και την αλληλοεκτίμηση των αρετών, των αξιών και των ιδανικών δύο προσωπικοτήτων

Η παραπάνω διαίρεση γίνεται με κριτήριο τα συναισθήματα και τον χρόνο διάρκειας της φιλίας. Συγκεκριμένα η ωφελμιστική φιλία απορρέει από το συμφέρον, δεν πηγάζει από ειλικρινά συναισθήματα, είναι παροδική και αφορά μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα. Η απολαυστική φιλία πηγάζει από αυθόρμητα συναισθήματα και αναπτύσσεται ανάμεσα σε εφήβους, σε συμφοιτητές και συμμαθητές. Το τρίτο είδος βασίζεται στον αλληλοσεβασμό και την αλληλοεκτίμηση των αρετών, των αξιών και των ιδανικών. Πρόκειται για ψυχικό δεσμό που προϋποθέτει χρόνο, αλλά είναι μακροχρόνιος.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη λέξη «φίλος» σε εισαγωγικά για να ειρωνευτεί και να εκφράσει τη δυσπιστία του στο περιεχόμενο της φιλίας την εποχή του διαδικτύου με την πληθώρα των φίλων που

17209-Λύση

επιδιώκουν σήμερα οι άνθρωποι. Η απουσία εισαγωγικών αποδίδει τη σημασία της έννοιας στην πραγματική της διάσταση.

Ζούμε λοιπόν στην εποχή της αντανakλαστικής φιλίας, όπου η έννοια αλλοιώνεται. Σχεδόν γνωστοί, ακόλουθοι, προσθήκες «φίλων» και «φίλοι» «φίλων» συνυπολογίζονται στους «φίλους» που δεν είναι φίλοι, αφού ούτε την πραγματική εικόνα τους έχουμε. Σαν παιχνίδι προφίλ που σε καλεί να προφητεύσεις ποιος είναι ο εκάστοτε «φίλος» και βέβαια είναι αυτός που νομίζεις ότι θέλει να είναι.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Για το ποιητικό υποκείμενο η φιλία είναι πολύ σημαντική και έχει ξεχωριστό περιεχόμενο, όπως δείχνει το κεφαλαίο γράμμα και το θαυμαστικό στον τελευταίο στίχο (Φιλία!). Παρομοιάζεται με λουλούδι σπάνιο («πολύ ευώδες άνθος»), με εξαίσιο άρωμα που δε μαραίνεται («που δεν μαραίνεται ποτέ»), είναι πολύτιμο («Αυτό δεν θάλλει στους αγρούς στους κήπους δεν υπάρχει»), για αυτό και δεν το συναντάς παντού, αλλά φωλιάζει μέσα στην καρδιά («Έδαφος έχει δι' αυτό η τρυφερή καρδιά»).

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να συμφωνεί με τη ρομαντική διάθεση του ποιήματος και να θεωρεί ότι η φιλία είναι σπάνιο αίσθημα απαραίτητη στη ζωή του/της καθώς τον/την συμπληρώνει, τον/την βοηθά να βελτιωθεί και να διαμορφώσει την προσωπικότητά του/της.

Ωστόσο, μπορεί να διαφοροποιηθεί και να εκφράσει τη διαφωνία του/της, καθώς στις μέρες μας δεν υπάρχει φιλία με αυτά τα χαρακτηριστικά, αφού υπάρχουν παράγοντες (διαδίκτυο, έλλειψη ελεύθερου χρόνου κ.ά.) που αλλοιώνουν το περιεχόμενό της.

Κείμενο 1

[Τα εύθραυστα ζευγάρια]

Το κείμενο αντλήθηκε από το Διαδίκτυο και διασκευάστηκε για τις ανάγκες της εξέτασης του μαθήματος.

Τα εύθραυστα ζευγάρια τείνουν, παραδόξως, να είναι πολύ αισιόδοξα σχετικά με την αγάπη. Συνδέουν την ευτυχία με σχέσεις χωρίς συγκρούσεις. Δεν περιμένουν, όταν βρουν το άτομο που θεωρούν ότι είναι ο Ένας, ότι θα χρειαστεί ποτέ να διαφωνήσουν, **να μαλώσουν** ή να αισθανθούν δυσάρεστα. Όταν αναδύεται ένα πρόβλημα, όπως συμβαίνει αναπόφευκτα, δεν το αντιμετωπίζουν ως ένδειξη ότι η αγάπη εξελίσσεται όπως πρέπει, αλλά ως ανησυχητική **απόδειξη** ότι η σχέση τους μπορεί να είναι ελαττωματική. Οι δραστηριότητες της διπλωματικής διαπραγμάτευσης και της συντήρησης της σχέσης χρειάζονται υπομονή και τους κουράζουν. [...]

Ένα άτομο που νιώθει ντροπή έχει συχνά την εντύπωση ότι τα συναισθήματά του μπορούν να αγνοηθούν, ότι η ευτυχία του δεν είναι προτεραιότητα, ότι τα λόγια του δεν μετράνε. Μόλις βρεθούν σε μια σχέση, οι ντροπαλοί άνθρωποι πληγώνονται όπως οποιοσδήποτε άλλος, αλλά η ικανότητά τους να μετατρέψουν τον πόνο τους σε κάτι που μπορεί να γίνει κατανοητό και να αγγίξει το άλλο άτομο, είναι μικρή. Επιλέγουν **να κατσουφιάζουν** παρά να μιλούν, να κρύβονται παρά να αποκαλύπτουν, να νιώθουν άσχημα στα κρυφά παρά να κάνουν παράπονα. Συχνά είναι πολύ αργά, όταν αφήνουν τελικά τον σύντροφό τους να μάθει περισσότερα για την απόγνωσή τους.

Τα εύθραυστα ζευγάρια συχνά αποτελούνται από άτομα που έχουν περιορισμένες θετικές παιδικές αναμνήσεις από συζητήσεις που λειτούργησαν καλά: τα πρώιμα πρότυπά τους μπορεί απλά να φώναζαν ο ένας στον άλλο και στη συνέχεια να απελπίστηκαν. Μπορεί να μην είδαν ποτέ διαφωνίες να μεταμορφώνονται τελικά σε αμοιβαία κατανόηση και συμπάθεια. Θα ήθελαν πολύ να γίνουν **κατανοητοί** από τον σύντροφό τους, αλλά έχουν πολύ λίγες ικανότητες και πόρους για να το πετύχουν.

Κανένας από αυτούς τους παράγοντες δεν σημαίνει ότι μια σχέση είναι καταδικασμένη να διαλυθεί, αλλά αποτελούν γενικά ενδείξεις της συναισθηματικής αποσύνδεσης που μπορεί εντέλει να χωρίσει δύο ανθρώπους. Εξωτερικά, τα πράγματα μπορεί να φαίνονται καλά. Ένα ζευγάρι μπορεί να έχει μια ενδιαφέρουσα κοινωνική ζωή, υπέροχα παιδιά, ένα ωραίο σπίτι. Όμως, μια πιο προσεκτική ανάλυση ίσως αποκαλύψει έναν **απροσδόκητο** κίνδυνο. Τα καλά νέα είναι ότι η γνώση σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου μπορεί να μας βοηθήσει να τους αναγνωρίσουμε εγκαίρως και, με τη βοήθεια καλών συμβουλών, να τους επεξεργαστούμε και να τους διορθώσουμε.

Τα αποσπάσματα έχουν αντληθεί από το ομώνυμο βιβλίο του Βασίλη Αλεξάκη (1943-2001) και συντίθενται για τις ανάγκες της εξέτασης. Η ιστορία αφορά τον εξωσυζυγικό έρωτα δυο νέων ανθρώπων, της Ελένης και του Γρηγόρη.

«Τις ξανάζησα φορές και φορές τις στιγμές που περάσαμε μαζί, απ' όλες όμως προτιμώ εκείνες τις πρώτες ώρες στο Κουκάκι, σ' εκείνη την ταβέρνα, γιατί εκεί συντελέστηκε κάτι σαν θαύμα, που δε θα μπορέσω ίσως ποτέ να το εξηγήσω, γιατί εκεί αισθάνθηκα, ξέρεις πώς αισθάνθηκα αγάπη μου; Σαν τον πρώτο άνθρωπο που είδε τον ήλιο ν' ανατέλλει έρωτα όπως τρώει ο Καραγκιόζης, με βουλιμία, μέχρι σκασμού»! [...]

«Έκλεισα πίσω μου την πόρτα του διαμερίσματος, ακούμπησα το πακέτο στο τραπέζι, το κοίταξα κάμποση ώρα. Μετά βάλθηκα να λύσω τον σπάγκο, δεν τα κατάφερα, τον έκοψα μ' ένα ψαλίδι. Μέσα στο πακέτο βρήκα ένα γυάλινο μπουκαλάκι, σαν αυτά του φαρμακείου, μ' ένα διαφανές υγρό. Επάνω στο μπουκαλάκι είχες γράψει με σινική μελάνι: ΠΑΡΙΣΙΝΗ ΒΡΟΧΗ. Βρήκα κι αυτό το σημείωμα: Τη μάζεψα με μια κατσαρόλα, απ' το παράθυρο. Το μανίκι μου έγινε μούσκεμα. Γρηγόρης». [...]

«Θέλω να πω, βρε Γρηγόρη, ότι δε μ' ερωτεύτηκες όπως σ' ερωτεύτηκα εγώ. Εγώ ερωτεύτηκα όλες τις πτυχές του εαυτού σου, ο έρωτας μου, σαν την αγάπη της μάνας, σε περιέβαλλε ολόκληρο, κανένα τμήμα του εαυτού σου δεν άφηνε ακάλυπτο. Ερωτεύτηκα τ' όνομα σου, ερωτεύτηκα τη φωνή σου, ερωτεύτηκα τα γόνατα σου. Αν με είχες αγαπήσει κι εσύ έτσι, οι λόγοι που σ' έκαναν να δώσεις τέλος στη σχέση μας θα είχαν μετρήσει λιγότερο, μπορεί να μην είχαν μετρήσει και καθόλου, γιατί απλούστατα δε θα μπορούσες να κάνεις χωρίς εμένα».

«Κοίταξα ψηλά στον ουρανό που ήταν ακόμη φωτεινός. Είδα τα πουλιά που κάθονταν στα σύρματα του ηλεκτρικού. Τόσες και τόσες φορές έχω δει τα πουλιά στα σύρματα του ηλεκτρικού, πρώτη φορά πρόσεξα ότι τα σύρματα ήταν πέντε κι ότι τα πουλιά έμοιαζαν με νότες μουσικής».

ΘΕΜΑΤΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι τα δύο κύρια σφάλματα τα οποία, κατά την συντάκτρια του Κειμένου 1, ωθούν κάποια ζευγάρια να καταλήγουν στη διάλυση της σχέσης τους; Να συμπύξεις το σχετικό υλικό σε 60 περίπου λέξεις.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

17217

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος επιλέγει ως τρόπο ανάπτυξης τη σύγκριση και αντίθεση. α) Ποια είναι τα συγκρινόμενα μέρη (μονάδες 4); β) Ποια λέξη δηλώνει τη σύγκριση και αντίθεση (μονάδες 2); γ) Ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο η αρθρογράφος επιλέγει τον συγκεκριμένο τρόπο ανάπτυξης στην καταληκτική αυτή παράγραφο (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να μαλώσουν, απόδειξη, να κατσουφιάζουν, κατανοητοί, απροσδόκητο:

Να αντικαταστήσεις καθεμία από τις έντονα γραμμένες λέξεις του Κειμένου 1 με μια συνώνυμη που να αποδίδει ισοδύναμο με την αρχική λέξη νόημα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια η κυρίαρχη συναισθηματική κατάσταση που παρατηρείς στο Κείμενο 2 και ποια αίσθηση σου προκαλεί ο τρόπος με τον οποίο αυτή αποτυπώνεται.

Μονάδες 15

αξιολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα ζευγάρια που απειλούνται με χωρισμό διαπράττουν διπλό σφάλμα. Αρχικά, τρέφουν μεγάλη αισιοδοξία για την αγάπη τους και αρνούνται να δεχτούν ότι οι συγκρούσεις είναι αναπόφευκτες και ενίοτε επιδρούν θετικά, υπό όρους βέβαια, στη διατήρηση της συντροφικής σχέσης. Άλλο σφάλμα είναι πως οι ντροπαλοί άνθρωποι διστάζουν να εξομολογηθούν στον σύντροφό τους όσα τους δυσαρεστούν μαζί του και η απογοήτευσή τους σταδιακά μεταβάλλεται σε αντιπάθεια.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α) Τα συγκρινόμενα μέρη είναι: από τη μια πλευρά τα εξωτερικά γνωρίσματα που χαρακτηρίζουν τη ζωή των «ευτυχισμένων» ζευγαριών, κι από την άλλη το ψυχικό χάσμα που τα χωρίζει, καθώς δεν επικοινωνούν συναισθηματικά, όπως θα έπρεπε. β) Η λέξη που συμβάλλει στη σύγκριση είναι η λέξη όμως στη φράση: «Όμως, μια πιο προσεκτική ανάλυση ίσως αποκαλύψει έναν απροσδόκητο κίνδυνο». γ) Ο λόγος για τον οποίο η αρθρογράφος επιλέγει το συγκεκριμένο τρόπο ανάπτυξης στην καταληκτική αυτή παράγραφο είναι ότι η έγκαιρη συνειδητοποίηση των στοιχείων εκείνων που συντελούν στην ψύχρανση της σχέσης του ζευγαριού μπορεί να οδηγήσει τελικά στο να αποφύγει το ζευγάρι να διαλύσει τη σχέση του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
να διαπληκτιστούν, να συγκρουστούν.

τεκμήριο, μαρτυρία.

να δυστροπούν, να δυσανασχετούν.

αποδεκτοί, συμπαθείς.

απρόσμενο, αναπάντεχο, αιφνίδιο, ξαφνικό, ανύποπτο.

Η κυρίαρχη συναισθηματική κατάσταση που επικρατεί στην ψυχή της ηρωίδας είναι η απογοήτευση μετά από τη βίωση μιας ξαφνικής ευτυχίας, ενός δυνατού έρωτα, που δεν παρέμεινε ζωντανός. Η ηρωίδα (Ελένη) αναθυμάται τις αξέχαστες στιγμές με τον άνθρωπο που τη συγκίνησε ερωτικά (Γρηγόρη), όταν κάνει όμως απολογισμό της σχέσης τους, διαπιστώνει ότι δεν βρήκε τελικά τη συναισθηματική ανταπόκριση που περίμενε στον έρωτά της κι αυτό την πληγώνει αφάνταστα.

Ο τρόπος με τον οποίο αποτυπώνεται η κατάσταση αυτή περιλαμβάνει τις συναισθηματικές μεταπτώσεις της πρωταγωνίστριας, η οποία αναπολεί στις δύο πρώτες παραγράφους τις ξεχωριστές στιγμές που έζησε με τον ερωτικό της σύντροφο, διαμαρτύρεται στην επόμενη για το περιορισμένο ενδιαφέρον του Γρηγόρη γι' αυτήν, καταλήγει με μια ονειρική σκέψη για τις απίθανες στιγμές τους που της θυμίζουν νότες του πενταγράμμου. Η αίσθηση που μένει στον αναγνώστη από τις μεταβαλλόμενες αυτές συγκινήσεις, νομίζω ότι δεν είναι άλλη από τη σύγχυση που επικρατεί στην ψυχή μιας τόσο ερωτευμένης γυναίκας, για την οποία όμως το όνειρο δεν κράτησε όπως το φανταζόταν.

αδιμπινίσις

Κείμενο 1**[Σάτιρα και χιούμορ]**

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το βιβλίο της Κατερίνας Κωστίου, Η ποιητική της ανατροπής. Σάτιρα. Ειρωνεία. Παρωδία. Χιούμορ. 2005. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, σ.σ. 258-260.

Αντικείμενο του χιούμορ είναι πάντα ο άνθρωπος. Το χιούμορ μπορεί να είναι λεκτικό αλλά [...] όχι απαραίτητα. Μέχρι τον 19ο αιώνα το χιούμορ και η σάτιρα χρησιμοποιούνταν εναλλακτικά, αλλά ως τότε η λογοτεχνία δεν χρησιμοποιούσε το χιούμορ συνειδητά ή τουλάχιστον όχι με τη συνείδηση που έχει σήμερα. [...]

Παρά τη θεωρητική σύγχυση, πρέπει να συμφωνήσουμε ότι μια βασική διάκριση του χιούμορ από τη σάτιρα βασίζεται στο γεγονός ότι η σάτιρα απορρίπτει, ενώ το χιούμορ αποδέχεται. Ο σατιρικός συγγραφέας, σύμφωνα με τον Clark, «δεν χρησιμοποιεί ανόθευτο (unadulterated) χιούμορ, που εξ ορισμού σημαίνει αποδοχή της ανθρώπινης φύσης και παρουσίαση με συμπάθεια όλων αδιακρίτως των ιδιορρυθμιών της και των ασυμφωνιών. Ο χιουμορίστας, τα αντικείμενά του και το κοινό του, όλα, αναγνωρίζονται ως μέρη της ίδιας ανθρωπότητας. [...] Ο σατιρικός, όπως είπαμε, δεν δέχεται· απορρίπτει. Βρίσκεται σε πόλεμο με τα πράγματα όπως είναι, όχι με την ουσιαστική και μόνιμη φύση του ανθρώπου (που αποτελεί αρμοδιότητα του αληθινού χιουμορίστα), αλλά με τις παρεκκλίσεις από αυτό που ο ίδιος και το κοινό του θεωρούν μέτρο της σωστής ζωής και αίσθησης. Ο χιουμορίστας, στην πιο τυπική του εκδοχή, αγαπά την ανθρωπότητα και δεν θέλει να την αλλάξει· ακόμα κι οι αδυναμίες και οι παραλογισμοί της τού είναι αγαπητές, διότι στα μάτια του είναι συστατικά της ίδιας της ανθρώπινης ύπαρξης». [...]

Η διαφορά της σάτιρας από το χιούμορ νομίζω ότι φαίνεται ευκρινώς αν σκεφθούμε τη διαφορά ανάμεσα στην καρικατούρα ή γελοιογραφία, όταν χρησιμοποιείται ως τεχνική της σάτιρας —όπου λειτουργεί ως απομάκρυνση από την προσδοκώμενη μορφή, δηλαδή ως μια ανωμαλία του εκφωνήματος (π.χ., ένα πορτρέτο όπου επιτονίζεται ένα αισθητικό ελάττωμα του προσώπου)— και στη χιουμοριστική καρικατούρα ή γελοιογραφία, που ακόμη κι όταν περιέχει στοιχεία της πρώτης, είναι πνεύμα της σκέψης που αναδεικνύει μια αντίθεση και προκύπτει από την εκφώνηση (π.χ., ένα πορτρέτο όπως το παραπάνω, με φόντο ένα top model).

Κείμενο 2**Β. ΣΥΡΜΟΥ, Τερματικός σταθμός**

Το κείμενο είναι απόσπασμα από διήγημα της Βάνιας Σύρμου, αντλήθηκε από το Διαδίκτυο.

15.42. ΣΤΑΘΜΟΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑ. Το τρένο με κατεύθυνση προς Πειραιά φθάνει σε δύο λεπτά. Η πλατφόρμα γεμίζει κόσμο. Στέκεται κοντά στην κίτρινη γραμμή. Οι μύτες των παπουτσιών της μόλις που την αγγίζουν. Περιμένει το τρένο της επιστροφής. Δεν κοιτάζει το ρολόι, είναι σίγουρη πως θα 'ρθει στην ώρα του. Το ίδιο συμβαίνει είκοσι χρόνια τώρα χωρίς καμιά εξαίρεση. Κάθε εργάσιμη στις 15.40 βρίσκεται στο σταθμό.

Το τρένο φθάνει στην ώρα του. Οι πόρτες ανοίγουν. Κάθεται κοντά στο παράθυρο. [...] Κλείνει τα μάτια σφιχτά και προσπαθεί ν' αδειάσει τη σκέψη της προσηλώνοντας την προσοχή της στον ήχο του τρένου. [...] Όταν τα ξανανοίγει, το βλέμμα της συναντά το χαμόγελο ενός νεαρού που στέκεται στην απέναντι άκρη του βαγονιού. Κοιτάζει αμέσως αλλού προσπαθώντας να τον αποφύγει. Βυθίζεται ξανά σε σκέψεις χαζεύοντας έξω απ' το παράθυρο.

«Συγγνώμη, γνωριζόμαστε;» Μια φωνή σταθερή και θερμή έρχεται από τ' αριστερά της. Ανοίγει τα μάτια ξαφνιασμένη. Ο νεαρός από απέναντι κάθεται τώρα δίπλα της, διατρέχει με το βλέμμα του το πρόσωπό της και επαναλαμβάνει: «Γνωριζόμαστε;». «Σ' εμένα μιλάτε;» του απαντά ενοχλημένη. «Ναι, σας κοιτάζω εδώ και ώρα και προσπαθώ να θυμηθώ από πού σας ξέρω». Βρίσκει το κλισέ του συμπαθητικό, γιατί συνοδεύεται από το ίδιο εκείνο φιλικό χαμόγελο. [...] Καιρό είχαν να την κοιτάξουν έτσι στα μάτια. Το 'χει σχεδόν ξεχάσει. Πρέπει να 'ναι καμιά εικοσαριά χρόνια νεότερός της. Έχει την άνεση και την αυτοπεποίθηση της νεότητας.

Ανοίγει την τσάντα του και τής προσφέρει ένα λουλούδι στο σχήμα της καμέλιας, φτιαγμένο από κόκκινο γκοφρέ χαρτί. «Τα φτιάχνω ο ίδιος». Δεύτερη έκπληξη. Μοιάζει με ταχυδακτυλουργικό κόλπο. Τολμά να τον κοιτάξει κατάματα. Βλέμμα ήρεμο στο χρώμα του μελιού. «Πολύ όμορφο! Ευχαριστώ» τού χαμογελά. Δεν ξέρει γιατί, αλλά θέλει να τολμήσει. «Ωραίο χαμόγελο! Πρέπει να χαμογελάτε συχνότερα». Κι άλλο κλισέ. Ακόμα κι αν είναι φάρσα, αρχίζει να το διασκεδάζει. [...] «Ναι, γιατί όχι;» Εξάλλου, έχουν ήδη φτάσει στον τερματικό σταθμό.

Οι πόρτες ανοίγουν. Βγαίνουν μαζί. Εκείνος την αγγίζει ελαφρά στην πλάτη δίνοντας την εντύπωση πως είναι ζευγάρι. Προχωρώντας προς την έξοδο αιφνιδιάζεται από μια παρέα τεσσάρων νεαρών που τους κλείνουν το δρόμο χειροκροτώντας. Ο συνοδός της φαίνεται να ανταποδίδει τον ενθουσιασμό σηκώνοντας τα χέρια ψηλά σε στάση θριάμβου.

«Καλά, φίλε δεν παίζεσαι! Με τη σημερινή σου επιτυχία ανέβηκες επίπεδο στο «HUMAN CATCH»! Ο χρόνος που τερμάτισες ήταν καταπληκτικός!»

Χωρίς να ζητήσει εξηγήσεις, κατευθύνεται με βήμα αργό προς την έξοδο του σταθμού, όταν συνειδητοποιεί πως στο χέρι της κρατάει ακόμη το χάρτινο λουλούδι. Δεν το πετά. Το κρατά για να τής θυμίζει τί δεν πρέπει πια να περιμένει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να συμπύξεις τα νοήματα της 2^{ης} παραγράφου του Κειμένου 1 σε 50 περίπου λέξεις.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στο Κείμενο 1 η συγγραφέας συνδέει νοηματικά τη 2^η με την 3^η παράγραφο με την σχέση «Γενικό – Ειδικό». Να περιγράψεις με συντομία αυτή τη νοηματική σχέση.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να βρεις τέσσερις περιπτώσεις στις οποίες χρησιμοποιείται στο Κείμενο 1 παρένθετο νόημα και μια περίπτωση με χρήση εισαγωγικών (μονάδες 5) και να δικαιολογήσεις την επιλογή κάθε φορά της συγγραφέα (μονάδες 10).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Λαμβάνοντας υπόψη τον συμβολισμό που εμπεριέχεται στη φράση «χάρτινο λουλούδι» να παρουσιάσεις το μήνυμα που κατά την κρίση σου εκπέμπεται από το Κείμενο 2. Γιατί η ηρωίδα αποφασίζει στο τέλος να το κρατήσει (120-150 λέξεις);

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17218-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο χιουμορίστας διαφέρει ουσιωδώς από τον σατιρικό συγγραφέα. Ο σατιρικός συγγραφέας καυτηριάζει την πραγματικότητα, στιγματίζοντας τις ανθρώπινες αδυναμίες, προσπαθεί να υποδείξει τον ορθό δρόμο, απρόθυμος να κατανοήσει τις ατέλειες των ανθρώπων, οπότε γίνεται δηκτικός. Ο χιουμορίστας όμως συμμερίζεται τον άνθρωπο, παράγει γέλιο αποδεχόμενος τα τρωτά σημεία της ανθρώπινης φύσης, δείχνει συμπάθεια στις αβλεψίες των άλλων.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 2^η παράγραφος του κειμένου παραθέτει τη διαφορά ανάμεσα στον χιουμορίστα και τον σατιρικό συγγραφέα. Πρόκειται για μια γενική θεώρηση της διαφοράς αυτής, την οποία όμως επιδιώκει η συγγραφέας να εξηγήσει πιο παραστατικά με μια αναλογία που χρησιμεύει και ως παράδειγμα στην 3^η παράγραφο του κειμένου. Το περιεχόμενο της 3^{ης} παραγράφου λοιπόν αποτελεί μια ενδεικτική ειδική περίπτωση που έρχεται να ενισχύσει το περιεχόμενο της 2^{ης} παραγράφου και να το κάνει και πιο κατανοητό στον αναγνώστη.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Παρένθετο νόημα υπάρχει:

- Δίπλα στην ελληνική λέξη «ανόθευτο»: δίνεται σε παρένθεση ο αγγλικός όρος που πιθανότατα αποδίδει με μεγαλύτερη ακρίβεια το περιεχόμενο των συμφραζομένων.
- Στη φράση «(που αποτελεί αρμοδιότητα του αληθινού χιουμορίστα)», η οποία αποτελεί επεξηγηματικό σχόλιο για τη μόνιμη ανθρώπινη φύση ως αφορμή για παραγωγή γέλιου.
- Στη φράση «(π.χ., ένα πορτρέτο όπου επιτονίζεται ένα αισθητικό ελάττωμα του προσώπου)», η οποία εξηγεί μέσω του παραδείγματος τι σημαίνει «ανωμαλία του εκφωνήματος».
- Στη φράση «(π.χ., ένα πορτρέτο όπως το παραπάνω, με φόντο ένα top model)», η οποία

17218-Λύση

επεξηγεί με το παράδειγμα τη διαπίστωση της συγγραφέως, που προηγήθηκε.

Χρήση εισαγωγικών

Υπάρχει στο σημείο όπου παρατίθενται τα λόγια του Clark, οπότε τα λεγόμενα της συγγραφέως υποστηρίζονται ουσιαστικά από την παρεμβολή ξένου σχολίου και αποκτούν κύρος και αξιοπιστία.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το «χάρτινο λουλούδι» είναι κυρίως ένα τέχνασμα με το οποίο ο νεαρός της ιστορίας πλησιάζει την κοπέλα στο τρένο, τη φλερτάρει και την εντυπωσιάζει με την επινοητικότητα του. Το λουλούδι όμως δεν είναι πραγματικό, είναι ψεύτικο, φτιαγμένο από χαρτί, παρόμοιο με τα συναισθήματα του νεαρού για την κοπέλα: μια επινόηση για να κερδίσει στο παιχνίδι που έχουν σκαρώσει με τους φίλους του, και παίρνει την πρωτιά, γιατί την κατάφερε να πιστέψει στον «έρωτά» του σε πολύ μικρό χρόνο.

Παρά την εξαπάτηση πάντως, η κοπέλα δεν πετάει το λουλούδι, αν και νιώθει σίγουρα εντελώς αποκαρδιωμένη και απογοητευμένη από τους «ανθρώπους – παιδιά» που παριστάνουν τους άντρες. Το λουλούδι γι' αυτήν αποτελεί ένα ενθύμιο από μία «περιπέτεια» μέσα στο τρένο της επιστροφής, ένα – έστω και ψεύτικο – αναμνηστικό του ενδιαφέροντος που κάποιος άνδρας τής έδειξε, κάτι που τόσα χρόνια δεν το είχε νιώσει ποτέ στη μίζερη και μονότονη ζωή της. [Είναι μ' άλλα λόγια αυτό που ο Ίψεν χαρακτήρισε emphaticά «ζωτικό ψεύδος» –που όλοι έχουμε ανάγκη στη ζωή μας].

Κείμενο 1

[Η εφηβεία είναι μια μεγάλη πρόκληση και μια συναρπαστική εμπειρία για τους γονείς]

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα της συνέντευξης που παραχώρησε η παιδοψυχολόγος Αλεξάνδρα Καππάτου, στον δημοσιογράφο Πάνο Βασιλάκη (ιστότοπος in.gr στις 25-02-2015), με αφορμή την έκδοση του βιβλίου της «Παιδιά στην εφηβεία, γονείς σε κρίση» από τις Εκδόσεις Μίνωας.

Η εφηβεία είναι το ενδιάμεσο στάδιο, όπου το παιδί σταδιακά χάνει την παιδικότητά του και μπαίνει στην ενηλικίωση. Σε αυτή την μεταβατική και άκρως σημαντική περίοδο στη ζωή ενός παιδιού συμβαίνουν πάρα πολλές αλλαγές τόσο στο χαρακτήρα του και στη συμπεριφορά του όσο και στο σώμα του. Η Αλεξάνδρα Καππάτου στο βιβλίο της δίνει απαντήσεις και συμβουλές στους γονείς, ώστε να κατανοήσουν τις αλλαγές των παιδιών τους.

- Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς για να παραμείνουν κοντά στα παιδιά τους;

Η εφηβεία είναι μια μεγάλη πρόκληση και μια συναρπαστική εμπειρία για τους γονείς. Στην επικοινωνία με τον έφηβο εκείνος που έχει την κύρια ευθύνη είναι ασφαλώς ο ενήλικας που είναι και ωριμότερος. Οι γονείς πρέπει να καταλάβουν ότι ο έφηβός τους μεγαλώνει και σταδιακά δεν θα έχουν τον πρώτο ρόλο στη ζωή του. Οι φίλοι του θα είναι το καταφύγιό του και οι γονείς το στήριγμά του στις δύσκολες στιγμές. Να δεχθούν ότι ο έφηβος θα αμφισβητήσει τον ρόλο και την εξουσία τους, ίσως συγκρουστεί και μαζί τους κάποιες φορές. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να γίνει ενήλικος. Να συζητούν για τα ενδιαφέροντά του και να είναι δεκτικοί στις παρέες του. Τέλος, να βοηθήσουν τον έφηβο να κατανοήσει ότι η αποδοχή τους είναι δεδομένη, ανεξάρτητα αν διαφωνούν με συγκεκριμένες πράξεις του.

- Στον έφηβο χρειάζεται να μπαίνουν όρια; Πως μπορεί να επιτευχθεί αυτό;

Τα όρια είναι απαραίτητα, ανάλογα όμως με την ηλικία του παιδιού, την φάση που βρίσκεται και μετά από συζήτηση μαζί του. Ανά περιόδους αυτά μπορεί να αλλάζουν, μετά από διάλογο με τον έφηβο και σύμφωνα πάντα με την ωριμότητα που διαθέτει. Είναι αναγκαίο όμως τα όρια να μην είναι ασφυκτικά και να μην προκαλούν αντιδράσεις στον έφηβο, γιατί τότε δεν θα επιφέρουν το ποθητό αποτέλεσμα. [...]

Κείμενο 2

19492

Μια λεπτομέρεια σε παιδικό ημερολόγιο

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το ανέκδοτο διήγημα της Κωνσταντίνας Δούκα (1944-) «Μια λεπτομέρεια σε παιδικό ημερολόγιο», στο βιβλίο «Ελληνική Λογοτεχνία, Πανόραμα Ελληνικού Διηγήματος», 2001, Αθήνα: Εκδόσεις «Αλέξανδρος».

Ο πατέρας μου θα 'πρεπε να 'χει γεννηθεί με το σημάδι του πολύ πρακτικού ανθρώπου. Ενώ η μητέρα μου και ο μικρούλης αδελφός μου κέρδισαν χωρίς κόπο την εμπιστοσύνη και την φροντίδα του, σε μένα η αγάπη του ήταν πάντα συγκρατημένη. Γιατί είμαι το πρώτο παιδί και ο πατέρας μου ήθελε να γεννηθώ αγόρι. Τι κρίμα... Έγινα κορίτσι και ασχημούτσικο, όπως λένε οι άλλοι, ίδια η γιαγιά μου η μπιρμπιλομάτα¹ που έκρυβε τα τεράστια αυτιά της μέσα σ' ένα καφετί φακίολι. Εγώ βέβαια δεν ντρέπομαι καθόλου για όλα αυτά και θα 'μουν πολύ χαρούμενη αν και οι άλλοι έπαιρναν τα πράγματα όπως είναι.

Ο πατέρας μου είπε μια μέρα: «Τώρα το 'χω κιόλας παραδεχτεί. Ήταν κουταμάρα μου ν' ανησυχώ. Η υπόθεση τέλειωσε αφού έγινε ο διάδοχος».

Ύστερα, με φώναξε να πάω κοντά του και μου ψιθύρισε.

«Να! Πάρε και συ ένα δώρο».

Και με φίλησε στο μέτωπο. Ήταν κάτι που δεν το περίμενα. Ο πατέρας συνηθίζει να λέει σοβαρά πως τις γυναίκες από τη μέρα που θα γεννηθούν πρέπει να τις έχεις σε απόσταση. Μόνο για τα απαραίτητα. Σ' αυτή την τελευταία φράση όλοι γελάνε. Κι ακόμη μετράει πόσα ξοδεύει για τη μόρφωσή μου.

«Η γυναίκα είναι για την πάστρα² και το νοικοκυριό» υποστηρίζει και γω τρέμω μήπως μου κόψουν τα γράμματα και παρακαλάω να μ' αφήσουν να μάθω δύο πράγματα παραπάνω από κείνους.

«Μη λες κουταμάρες Χαρούλα! Ό,τι και να κάνεις, εδώ θα φτάσεις. Στα πιατικά» φωνάζει η μητέρα από την κουζίνα. Όμως το 'χει καημό που δεν ξέρει τίποτε και την γελάνε ως και στο ζύγι.

Για τον αδελφό μου έχουμε κιόλας στην άκρη κομπόδεμα. Το 'χω δει. Συχνά – πυκνά με βάζουν να πλένω τα χέρια μου πριν πιάσω τον «διάδοχο». Έτσι λένε το μωρό μας. Καμιά φορά το ξεχνάω κι ο πατέρας φωνάζει.

ΘΕΜΑΤΑ

---

¹ Με τα παιχνιδιάρικα μάτια

² Καθαριότητα

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να συνοψίσεις σε 50-60 λέξεις τι προτείνει στο Κείμενο 1 η παιδοψυχολόγος στους γονείς, για να διατηρήσουν τους διαύλους επικοινωνίας με τα έφηβα παιδιά τους.

Μονάδες 10**2° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να εντοπίσεις στις απαντήσεις της παιδοψυχολόγου στο Κείμενο 1 τρεις (3) εκφράσεις που δείχνουν αναγκαιότητα (μονάδες 6) και να εξηγήσεις πώς συμβάλλουν στην πειστικότητα του κειμένου (μονάδες 4).

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να μετατρέψεις τις υπογραμμισμένες ρηματικές φράσεις του Κειμένου 1 σε ρήματα, σύμφωνα με το παράδειγμα, κάνοντας και τις απαραίτητες αλλαγές στη σύνταξη (μονάδες 10). Ποια διαφορά παρατηρείς ως προς το ύφος λόγου; (μονάδες 5)

Παράδειγμα: ... συμβαίνουν πάρα πολλές αλλαγές τόσο στο χαρακτήρα του και στη συμπεριφορά του όσο και στο σώμα του → αλλάζουν πάρα πολλά τόσο στο χαρακτήρα του και στη συμπεριφορά του όσο και στο σώμα του.

- 1) Η Αλεξάνδρα Καππάτου δίνει απαντήσεις και συμβουλές στους γονείς (1η παράγραφος)
- 2) εκείνος που έχει την κύρια ευθύνη είναι ασφαλώς ο ενήλικας (2η παράγραφος)
- 3) Οι φίλοι του θα είναι το καταφύγιό του (2η παράγραφος)
- 4) οι γονείς (θα είναι) το στήριγμά του στις δύσκολες στιγμές. (2η παράγραφος)
- 5) να είναι δεκτικοί στις παρέες του (2η παράγραφος)

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις τη στάση που τηρούν οι γονείς – ο πατέρας και η μητέρα – απέναντι στην ανατροφή και στις ανάγκες (συναισθηματικές, εκπαιδευτικές κ.λπ.) της κόρης τους. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100 - 150 λέξεις.

Μονάδες 15

19492-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι γονείς, προκειμένου να διατηρήσουν διαύλους επικοινωνίας με το έφηβο παιδί τους, χρειάζεται να συνειδητοποιήσουν :

- ότι εκείνοι κυρίως ευθύνονται για την ύπαρξη επικοινωνίας·
- ότι σταδιακά θα έχουν δευτερεύουσα θέση στη ζωή του παιδιού τους·
- ότι θα καταφεύγει στους φίλους του/της, αλλά οι γονείς θα πρέπει να τον/την στηρίζουν·
- ότι ο τρόπος του/της, για να ενηλικιωθεί, είναι να συγκρουστεί μαζί τους κάποιες φορές·
- ότι πρέπει να αποδέχονται τις παρέες του·
- ότι χρειάζεται να κάνουν το παιδί τους να κατανοήσει ότι το αποδέχονται σε κάθε περίπτωση.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στις απαντήσεις της παιδοψυχολόγου εντοπίζονται οι ακόλουθες εκφράσεις αναγκαιότητας:

- Οι γονείς *πρέπει να καταλάβουν ...* (2^η παράγραφος)
- Τα όρια *είναι απαραίτητα*, ανάλογα όμως με την ηλικία του παιδιού ... (3^η παράγραφος)
- *Είναι αναγκαίο* όμως τα όρια να μην είναι ασφυκτικά ... (3^η παράγραφος)

Οι εκφράσεις αυτές, με τον δεοντολογικό χαρακτήρα και την υψηλή κατηγορηματικότητά τους, οπωσδήποτε συμβάλλουν στο να εστιάσει την προσοχή του ο αναγνώστης στο περιεχόμενο του χωρίου που εξαρτάται από αυτές, άρα ενισχύουν την πειθώ στα συγκεκριμένα σημεία του κειμένου. Με άλλα λόγια, αποδίδουν την πρόταση που προβάλλεται από το κείμενο με ισχυρή βεβαιότητα, χωρίς ίχνος αμφιβολίας. Συγκεκριμένα,

19492-Λύση

ο αναγνώστης πείθεται σχετικά με την ενδεδειγμένη στάση και συμπεριφορά των γονέων απέναντι στους εφήβους, για το πού θα χαράξουν και πώς θα χειριστούν τα όρια προς τα παιδιά.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Οι μετατροπές έχουν ως ακολούθως:

1) Η Αλεξάνδρα Καππάτου δίνει απαντήσεις και συμβουλές στους γονείς (1η παράγραφος)

→ Η Αλεξάνδρα Καππάτου απαντά και συμβουλεύει τους γονείς.

2) εκείνος που έχει την κύρια ευθύνη είναι ασφαλώς ο ενήλικας (2η παράγραφος) →

Εκείνος που ευθύνεται κυρίως είναι ασφαλώς ο ενήλικας.

3) Οι φίλοι του θα είναι το καταφύγιό του (2η παράγραφος) →

Θα καταφεύγει στους φίλους του.

4) οι γονείς (θα είναι) το στήριγμά του στις δύσκολες στιγμές. (2η παράγραφος) →

Οι γονείς θα τον στηρίζουν στις δύσκολες στιγμές

5) να είναι δεκτικοί στις παρέες του (2η παράγραφος) →

να δέχονται τις παρέες του.

Οι αλλαγές αυτές επιφέρουν υφολογική διαφοροποίηση: όταν η ονομαστική φράση μετατρέπεται σε ρήμα, το ύφος γίνεται αμεσότερο και πιο προσωπικό. Οπωσδήποτε δίνεται έμφαση στην πράξη, η οποία αποδίδεται γλωσσικά με το ρήμα, και στο αποτέλεσμα της, που εκφέρεται με το συμπλήρωμα του ρήματος, όπου υπάρχει (π.χ. συμβουλεύει *τους γονείς*, *να δέχονται τις παρέες του*). Σε γενικές γραμμές, η σύνταξη με προσωπικά ρήματα κάνει το κείμενο περισσότερο κατανοητό.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η κόρη της οικογένειας και αφηγήτρια στο απόσπασμα βιώνει τη διάκριση, ως προς την προσοχή και τη φροντίδα από τους γονείς της, σε σχέση με τον μικρό της αδελφό που είναι αγόρι. Αξίζει να προσεχθεί το α' ενικό ρηματικό πρόσωπο (κειμενικός δείκτης) που δηλώνει την υποκειμενική σκοπιά – της αφηγήτριας – από την οποία ο αναγνώστης παρακολουθεί την πλοκή και τις αντιδράσεις των προσώπων.

Σύμφωνα με την αφηγήτρια, ο πατέρας της εκδηλώνει πάντα συκρατημένα συναισθήματα απέναντί της («σε μένα ... *συκρατημένη*»), εφόσον προτιμούσε σαφώς το πρώτο του παιδί να είναι αγόρι («*Γιατί ... αγόρι*»), σχολιάζει, μαζί με όλους τους άλλους, τη μέτρια εμφάνισή της, που όμως δεν μοιάζει να ενοχλεί καθόλου την ίδια («*Έγινα κορίτσι ... όπως είναι*»), τη θεωρεί παιδί «δεύτερης κατηγορίας» σε σχέση με το αρσενικό βρέφος, το

19492-Λύση

οποίο αποκαλεί «διάδοχο» (*«Τώρα το 'χω ... ο διάδοχος»*), και εμφανίζεται ιδιαίτερα φειδωλός, όταν επενδύει στη μόρφωσή της (*«Κι ακόμη ... για τη μόρφωσή μου»*), ενώ ήδη αποταμιεύει χρήματα για την εκπαίδευση του μικρού αγοριού (*«Για τον αδελφό μου ... κομπόδεμα»*). Τέλος, μαλώνει την κόρη του, όταν δεν συμμορφώνεται προς τις παράλογες έως εξευτελιστικές για την ίδια πρακτικές που συνοδεύουν την περιποίηση του μικρού αγοριού, η οποία προφανώς της έχει ανατεθεί (*«Συχνά – πυκνά ... φωνάζει»*).

Παράλληλα, η μητέρα δεν διαφοροποιείται, αντίθετα δείχνει να συντάσσεται με όλους τους άλλους, όταν σχολιάζουν τα εμφανισιακά χαρακτηριστικά της αφηγήτριας και όταν της αναθέτουν να περιποιείται το μικρό αγοράκι με τρόπο που αρμόζει σε υπηρέτρια, όχι σε αδελφή. Η μόνη φορά που παρεμβαίνει στο κείμενο είναι για να συμφωνήσει με τον πατέρα, ο οποίος θεωρεί τις γυναίκες άξιες μόνο για το νοικοκυριό (*«Η γυναίκα ... για το νοικοκυριό»*), δηλώνοντας προς την κόρη της ότι, ό,τι και να κάνει, θα καταλήξει σε κάθε περίπτωση να πλένει πιάτα (*«Μη λες ... Στα πιατικά»*).

Με λίγα λόγια, οι δύο αυτοί γονείς ανατρέφουν την κόρη τους, για να γίνει υποτελής στα αρσενικά μέλη της οικογένειας (πατέρα και αδελφό), και δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της, ούτε τις συναισθηματικές (*«Και με φίλησε ... για τα απαραίτητα»*) ούτε, προπάντων, τις εκπαιδευτικές (*«Η γυναίκα είναι ... ως και στο ζύγι»*). Μοιάζουν δέσμοι των στερεοτύπων και του τρόπου ζωής τους και δεν κατανοούν καθόλου αυτό που ζητά και δικαιούται το ίδιο τους το παιδί.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Διδασκαλία ξένων γλωσσών στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο

Το κείμενο συνιστά απόσπασμα συνέντευξης με θέμα τη διδακτική των ζωντανών γλωσσών στο σύγχρονο σχολείο. Υπογράφεται από την Αγγελική Καρδαρά και έχει δημοσιευτεί στον ιστότοπο:

<https://www.postmodern.gr/>

Το «ταξίδι» στην εκμάθηση ξένων γλωσσών μπορεί σήμερα να γίνει συναρπαστικό μέσω της εκπαίδευσης. Ο εκπαιδευτικός στο σύγχρονο σχολείο διαθέτει περισσότερα μέσα, σε σχέση με παρελθούσες εποχές, για να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών του και να τους εισαγάγει στην ξένη γλώσσα με τρόπο δημιουργικό και ταυτόχρονα αποτελεσματικό. Η δρ. Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στη Διδακτική της Αγγλικής, Μαρία Σταθοπούλου, παραχώρησε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη με θέμα τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών:

Βασιζόμενη στην πολύχρονη ερευνητική και εκπαιδευτική σας εμπειρία, ποιοι είναι οι πρωταρχικοί στόχοι που είναι αναγκαίο να υλοποιήσει το σύγχρονο σχολείο ως προς την εκμάθηση ξένων γλωσσών;

Είναι σημαντικό το σύγχρονο σχολείο να αναγνωρίζει γέφυρες μεταξύ γλωσσών, να «νομιμοποιεί» τις μεταφορές στοιχείων από τη μια γλώσσα στην άλλη, να αντιστέκεται στην πολιτική του αποκλεισμού των γλωσσών των μεταναστών και να προωθεί τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αλλόφωνων μαθητών. Επίσης, η εκμάθηση ξένων γλωσσών από μικρή ηλικία πρέπει να ενταχθεί στο πρόγραμμα του σύγχρονου σχολείου, εφόσον συμβάλλει στη συνειδητοποίηση των πολιτιστικών αξιών και επιδράσεων και στην υιοθέτηση ανοικτών στάσεων και ενδιαφέροντος προς τις άλλες γλώσσες και τους άλλους πολιτισμούς.

Ένα ζήτημα που απασχολεί εντόνως τους γονείς στη χώρα μας –και κρίνω πολύ σημαντικό να μας καταθέσετε την άποψή σας επί του θέματος– είναι η «κατάλληλη ηλικία» έναρξης της διδασκαλίας της πρώτης και της δεύτερης ξένης γλώσσας.

Εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, αλλά καλό είναι να έχουμε υπόψη μας τα παρακάτω: νέα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι οι μαθητές είναι καλό να ξεκινούν την πρώτη ξένη γλώσσα από την πρώιμη παιδική ηλικία (α΄ ή β΄ δημοτικού), γιατί έτσι μαθαίνουν καλύτερα και

19494

κοινωνικοποιούνται μέσω της γλώσσας. Η εκμάθηση ξένων γλωσσών σε πρώιμη παιδική ηλικία ευνοεί– μεταξύ άλλων– την καλλιέργεια γλωσσικών δεξιοτήτων, την καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και θετικής στάσης των μαθητών απέναντι σε άλλες γλώσσες και πολιτισμούς. [...]

Κείμενο 2

[Vous permettez, madame;¹]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Στου Χατζηφράγκου» του Κοσμά Πολίτη (1888-1974) που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Ερμής» (1988), με θέμα τη ζωή σε μια λαϊκή συνοικία της Σμύρνης στις αρχές του 20ού αιώνα. Στο απόσπασμα γνωρίζουμε τον Τζώνη, τον κύριο Αλιφάντη, εργολάβο που έφτιαξε το καινούργιο πλακόστρωτο στο δρομάκι της συνοικίας, και τη σύζυγο του τελευταίου.

Ο κύριος Αλιφάντης είχε ξεμπερδέψει με την επιθεώρηση και ξαναγύρισε στην καρότσα.

- Όστε αύριο παραδίνομε, είπε στο μαστρο-Γιάννη- μπίτι²! – κι ύστερα στράφηκε στην κυρία του: - Μανταμίτσα, εσύ να κάνεις την πρώτη βόλτα στον καινούργιο ντουςουμέ³. Να τον εγκαινιάσεις. Να τον πατήσει το γουρλίδικο ποδαράκι σου.

Έπαιξε τα ματόφυλλά της, μια φορά. Κατέβηκε απ' τη βικτώρια⁴, κρατώντας στο δεξί της χέρι το ανοιχτό ομπρελίνο, κι ανασηκώνοντας με το ζερβί τη φούστα της για να μη σέρνεται χάμω η ουρά. Ξεκινήσανε μαζί, φαρφουρένια⁵ και λεπτοκαμωμένη πλάι στον όγκο του άντρα της, σέροντας πίσω της μια μυρωδιά ροδόσταμο. Η επιδερμίδα της ήτανε άσπρη, γαλατένια, φοδραρισμένη ροζ. Ο Τζώνης την παρακολουθούσε με το μάτι, δίχως να σταματάει το παίξιμο, που τώρα γίνηκε ακόμα πιο πεταχτό, σαν εμβατήριο. Στα παράθυρα οι γειτόνισσες κουτσομπολεύανε, αφήνοντας τον Τζώνη στην ησυχία του.

Πήγανε κι ήρθανε, δίχως τίποτα να σαλέψει πάνω στο πρόσωπό της. Ανέβηκε πάλι στη βικτώρια, κοντυλένια⁶, μη μου άπτου. Ξαφνικά, ο Τζώνης σταμάτησε να παίζει, σηκώθηκε, έβαλε τη φουσαρμόνικα στην τσέπη του, και, βιαστικά, πήγε στην καρότσα και γονάτισε με το ένα γόνατο μπρος στο μαρσιπέ⁷.

Σήκωσε τα μάτια του στο πρόσωπό της:

- Vous permettez, madame;

¹ Επιτρέπετε, κυρία μου; (γαλλικά)

² Αρκετά (τούρκικα)

³ Πλακόστρωτο (τούρκικα)

⁴ Τύπος άμαξας

⁵ πορσελάνινη

⁶ Σαν ζωγραφιστή με μολύβι

⁷ Μικρό πτυσσόμενο σκαλοπάτι για να ανεβαίνεις στην άμαξα

19494

Έπαιξε τα ματόφυλλά της, μια φορά. Ο κύριος Αλιφάντης ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

- Σήκω μωρέ! Δεν καταλαβαίνει φράγκικα η κυρία μου.

Ο Τζώνης, γονατιστός, χαμογέλασε με συγκατάβαση, σα να 'θελε να πει: εμένα, δε με ξεγελάς, ή: εσύ κοίταζε τη δουλειά σου, δε νιώθεις από τέτοια.

- Vouspermettez, n' est-ce pas, madame;⁸

Και με το μανίκι του σφούγγισε τα λουϊκένζ γοβάκια της, που είχανε ασπρίσει από τον άμμο. Ύστερα σηκώθηκε, έκανε με αξιοπρέπεια μία ρεβεράντζα⁹ και τραβήχτηκε πιο πέρα. Τα ματόφυλλά της δεν ξαναπαίζανε.

- Μερσί μουσιού! Φώναξε του Τζώνη ο κύριος Αλιφάντης και κάθισε πλάι στην κυρία του. – Ωρεμβουάρ για αύριο και με το μπαρδόν!

Διάολε! Δε θα του 'τρωγε το μάτι με τα ψωροφράγκικά του αυτός ο ντιπ ζευζέκης, ο λωλός¹⁰.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να συνοψίσεις σε 50-60 λέξεις τους στόχους του σύγχρονου σχολείου ως προς τη γλωσσομάθεια, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η δημοσιογράφος επιχειρεί μια σύγκριση, για να οργανώσει την εισαγωγή της στη συνέντευξη. Ποια είναι τα δύο μέρη της σύγκρισης και με ποιο κριτήριο γίνεται αυτή; (μονάδες 6) Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα αυτής της επιλογής; (μονάδες 4)

⁸ Επιτρέπετε, έτσι δεν είναι, κυρία μου; (γαλλικά)

⁹ υπόκλιση

¹⁰ Αυτός ο τελείως βλάκας, ο τρελός!

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να διαβάσεις τα δύο αποσπάσματα του Κειμένου 1, που παρατίθενται στη συνέχεια, να βρεις το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) που χρησιμοποιείται, όπως φαίνεται στα υπογραμμισμένα ρήματα (μονάδες 2), και να τη μετατρέψεις στο αντίθετο είδος, κάνοντας και τις απαραίτητες προσαρμογές (μονάδες 10). Ποια αλλαγή παρατηρείς ως προς το ύφος λόγου; (μονάδες 3)

1. Ο εκπαιδευτικός στο σύγχρονο σχολείο διαθέτει περισσότερα μέσα, σε σχέση με παρελθούσες εποχές, για να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών του και να τους εισαγάγει στην ξένη γλώσσα με τρόπο δημιουργικό και ταυτόχρονα αποτελεσματικό.
2. Είναι σημαντικό το σύγχρονο σχολείο να αναγνωρίζει γέφυρες μεταξύ γλωσσών, να «νομιμοποιεί» τις μεταφορές στοιχείων από τη μια γλώσσα στην άλλη.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Με ποιον τρόπο χρησιμοποιεί ο Τζώνης την ξένη γλώσσα στο Κείμενο 2; Πώς ερμηνεύεις τη στάση της κυρίας Αλιφάντη απέναντι στην κίνηση του Τζώνη; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100 - 150 λέξεις.

Μονάδες 15

19494-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι στόχοι του σύγχρονου σχολείου ως προς τη γλωσσομάθεια έχουν ως ακολούθως:

- η αναγνώριση κοινών στοιχείων μεταξύ γλωσσών ·
- η αποδοχή του γεγονότος ότι οι γλώσσες μεταφέρουν στοιχεία η μία στην άλλη ·
- η αποδοχή των γλωσσών των μεταναστών και η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αλλόφωνων μαθητών ·
- η συνειδητοποίηση του πολιτισμικού συγκρητισμού και η καλλιέργεια ενδιαφέροντος προς άλλες γλώσσες και πολιτισμούς.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το κείμενο εξετάζει ορισμένους παράγοντες που επηρεάζουν την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

- Στην 1^η παράγραφο επιχειρείται σύγκριση ανάμεσα στο *σήμερα* και σε *προηγούμενες εποχές*, σε σχέση με τη διδασκαλία ξένων γλωσσών, δηλαδή την εκμάθησή τους μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Η σύγκριση πραγματοποιείται με βάση τα μέσα υλοποίησης της διδασκαλίας σε κάθε εποχή, και μάλιστα το κριτήριο είναι καθαρά ποσοτικό, εφόσον γίνεται λόγος για *περισσότερα* μέσα στο σύγχρονο σχολείο, προκειμένου η μάθηση να έχει δημιουργικό χαρακτήρα.

Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα της σύγκρισης στο κείμενο: μέσω αυτής ο αναγνώστης εισάγεται στο θέμα με τρόπο ενδιαφέροντα και πρωτότυπο και, επιπλέον, κατευθύνεται προς την ανάγνωση ολόκληρου του άρθρου, προκειμένου να ανακαλύψει ποια είναι αυτά τα «περισσότερα μέσα», με τα οποία μπορεί ο δάσκαλος στο σύγχρονο σχολείο να διδάξει την ξένη γλώσσα.

19494-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η σύνταξη και στα δύο αποσπάσματα είναι ενεργητική.

Η μετατροπή σε παθητική σύνταξη έχει ως ακολούθως:

1. Περισσότερα μέσα διατίθενται από τον εκπαιδευτικό στο σύγχρονο σχολείο, σε σχέση με παρελθούσες εποχές, για να κεντριστεί το ενδιαφέρον των μαθητών και να εισαχθούν στην ξένη γλώσσα με τρόπο δημιουργικό και ταυτόχρονα αποτελεσματικό.
2. Είναι σημαντικό, από το σύγχρονο σχολείο να αναγνωρίζονται γέφυρες μεταξύ γλωσσών, να «νομιμοποιούνται» οι μεταφορές στοιχείων από τη μια γλώσσα στην άλλη

Η μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη επιφέρει υφολογική διαφοροποίηση: η παθητική σύνταξη εστιάζει στην πράξη / τη δραστηριότητα, όχι στο υποκείμενο, δηλαδή το ενδιαφέρον του αναγνώστη στρέφεται περισσότερο προς το πληροφοριακό περιεχόμενο του κειμένου και λιγότερο προς το πρόσωπο που ενεργεί. Με τον τρόπο αυτό το ύφος γίνεται πιο επίσημο και τυπικό, πιο σύνθετο. Η κατανόηση των νοημάτων δυσχεραίνεται, ειδικά στην περίπτωση που το κείμενο είναι απόσπασμα από συνέντευξη, είδος κειμένου που έχει αμεσότητα στην απόδοση των νοημάτων και στοιχεία προφορικότητας (οπότε, η επιλογή της ενεργητικής σύνταξης έναντι της παθητικής είναι καταλληλότερη).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

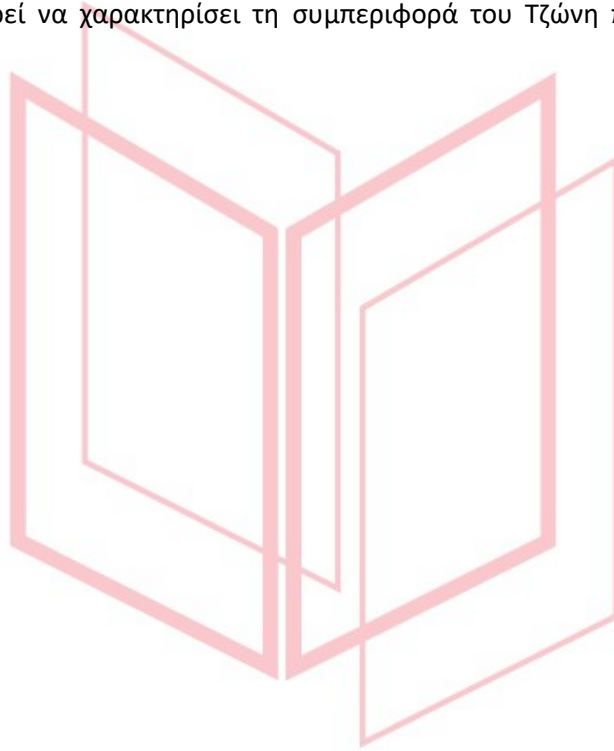
Στο συγκεκριμένο απόσπασμα του μυθιστορήματος ο Τζώνης, ένας καλοκάγαθος τύπος της γειτονιάς, φλερτάρει με τον τρόπο του τη σύζυγο του κ. Αλιφάντη, του εργολάβου που έφτιαξε το καινούργιο πλακόστρωτο στο δρομάκι της λαϊκής συνοικίας.

Κατ' αρχάς παίζει μουσική, σε τόνο ζωηρό και γοργό – άρα χαρούμενο – προφανώς για να την ψυχαγωγήσει («Ο Τζώνης την παρακολουθούσε ... σαν εμβατήριο»). Κυρίως, όμως, χρησιμοποιεί την ξένη γλώσσα, και μάλιστα τα γαλλικά, για να επικοινωνήσει με την όμορφη και εκλεπτυσμένη κυρία, υποβάλλοντάς της ένα αίτημα (*Vous permettez, madame?*). Η επιλογή του δεν είναι τυχαία, καθώς τα γαλλικά εκείνη την εποχή αναγνωρίζονταν ως η γλώσσα των μορφωμένων, της τέχνης, του πολιτισμού κ.λπ. και άρα αντανακλούσαν αυτές ακριβώς τις ιδιότητες σε όποιον τα κατείχε. Αυτό προκύπτει και από το κείμενο, εφόσον ο Τζώνης αρνείται να αποδεχτεί την παρατήρηση του συζύγου ότι η υπέροχη κυρία Αλιφάντη δεν γνωρίζει γαλλικά («*Σήκω μωρέ! ... δε νιώθεις από τέτοια*»). Αντιθέτως, επιμένει και επανέρχεται στο αίτημά του: ζητά με ευγένεια και σε άψογα

19494-Λύση

γαλλικά να σκουπίσει την άμμο από τα γοβάκια της (*Vous permettez, n' est-cepas, madame?*) και στη συνέχεια αποσύρεται. Μάλιστα, συνοδεύει την κίνησή του αυτή με όλα τα στερεότυπα του ιπποτισμού της εποχής: γονατίζει στην αρχή και υποκλίνεται στο τέλος («Ξαφνικά ο Τζώνης ... τραβήχτηκε πιο πέρα»).

Ανάλογα με την ανταπόκριση και τον βαθμό κατανόησης του κειμένου ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να χαρακτηρίσει τη συμπεριφορά του Τζώνη προς τη σύζυγο του κύριου Αλιφάντη.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Μαθήματα ζωής]

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα των απαντήσεων του συγγραφέα Νίκου Δήμου σε συνέντευξη που έδωσε στο περιοδικό *Esquire* τον Ιανουάριο του 2007 (<https://www.georgakopoulos.org/work/people/nikos-dimou/>, διασκευή της συνέντευξης).

Βλέπω πολλούς ανθρώπους που γερνάνε και παραιτούνται. Μαραζώνουν. Εγώ όσο γερνάω επιταχύνω. Γκαζώνω. Επειδή έχω λιγότερο χρόνο στη διάθεσή μου, επιταχύνω για να ζήσω πιο πολλά πράγματα. Αυτό δεν νομίζω ότι είναι αντιπροσωπευτικό. Είμαι λίγο παράφρων.

Όσο περνούν τα χρόνια έχεις την εντύπωση ότι αλλάζεις, ότι τώρα ξέρεις περισσότερα από όσα ήξερες πριν από τριάντα χρόνια. Αμ δε. Απλώς τώρα τα εκφράζεις διαφορετικά.

Η τεχνολογία με κρατάει ζωντανό και ζύπνιο. Κάθε μέρα κάτι γίνεται. Είναι ο μόνος χώρος στον οποίο κάτι γίνεται. Σε άλλους δεν γίνεται τίποτα, σε άλλους πηγαίνουμε και ανάποδα.

Αν κάποιος ήθελε να με περιγράψει με μία λέξη, αυτή θα ήταν η «περιέργεια». Περιέργεια σε όλα τα επίπεδα. Διανοητική, φιλοσοφική, ότι θέλετε. Διέλυα τα παιχνίδια μου, όταν ήμουν παιδί. Δεν τα έσπαγα –τα αποσυναρμολογούσα. Και μετά τα επανα-συναρμολογούσα. Στα 13 μου έφτιαξα το πρώτο μου τεχνολογικό επίτευγμα, για το οποίο είμαι ακόμα και τώρα υπερήφανος: Ένα ραδιόφωνο με γαληνίτη¹. Με ένα χαρτόνι, ένα πηνίο, ένα κομμάτι γαληνίτη, ένα χερούλι, μια ακίδα και ένα ζευγάρι ακουστικά μπορούσες να ακούσεις τους δύο σταθμούς της εποχής, χωρίς ρεύμα ή μπαταρίες. Είχα βρει τις οδηγίες σε ένα αμερικανικό περιοδικό.

Πήρα τον πρώτο μου υπολογιστή το 1985. Το Ίντερνετ είναι για μένα το σημαντικότερο πράγμα που εφηύρε ο άνθρωπος σε όλη του την ιστορία. Είμαι πανευτυχής που το πρόλαβα.

Το blog μου το ξεκίνησα για πλάκα, αλλά στην πραγματικότητα είναι ένα έργο. Και είναι κατά πάσα πιθανότητα το τελευταίο μου σημαντικό έργο, και ίσως και το πιο αξιόλογο. Το blog για έναν συγγραφέα είναι κάτι φανταστικό. Το βιβλίο είναι σαν μια μποτίλια στο πέλαγος –την πετάς και δεν ξέρεις πού θα φτάσει, ποιος θα την ανοίξει. Στο blog ο συγγραφέας είναι σαν τον ηθοποιό –έχει το κοινό απέναντί του και νιώθει την αντίδρασή του, και στο τέλος εισπράττει και το χειροκρότημα ή την αποδοκιμασία. Είναι σαν ένα βιβλίο που περιέχει και όλες τις σημειώσεις που έχουν κάνει στα περιθώρια όλοι όσοι το διάβασαν.

¹ Είδος ορυκτού, το κυριότερο μέταλλευμα, στο οποίο περιλαμβάνεται μόλυβδος.

19495

Αγαπώ τα τεχνολογικά επιτεύγματα που με προεκτείνουν ως άνθρωπο. Και το πλυντήριο και το ασανσέρ είναι τεχνολογικά επιτεύγματα, αλλά δεν με συναρπάζουν. Και δεν συναρπάζουν κανένα – έχετε δει κάποιον να πλένει το πλυντήριό του τις Κυριακές; Το αυτοκίνητο είναι η κινητική μου προέκταση. Η φωτογραφία είναι προέκταση του ματιού μου. Ο υπολογιστής είναι προέκταση του μυαλού μου, της μνήμης μου. Το κινητό τηλέφωνο είναι η προέκταση της ικανότητάς μου να επικοινωνώ. Αυτές είναι οι πλευρές της τεχνολογίας που αγαπώ. Όλες τις χρησιμοποιώ – δεν μου αρέσει να ανεβαίνω 10 πατώματα με τις σκάλες – αλλά δεν έχω καμία προσωπική σχέση με το ασανσέρ. Μόνο όταν χαλάει.

Είμαι υπερήφανος γιατί έχω παραμείνει έντιμος. Το λέω κι ας ακούγεται λίγο βαρύγδουπο. Κατάφερα να περάσω μέσα από χώρους αρκετά δύσκολους – η διαφήμιση, οι επιχειρήσεις, η δημοσιογραφία – χωρίς συμβιβασμούς, χωρίς να κάνω κάτι για το οποίο να ντρέπομαι, πληρώνοντας υψηλό τίμημα μερικές φορές. Κατάφερα να διατηρήσω την ακεραιότητα και την παιδικότητά μου. Να μη γίνω ποτέ μεγάλος. Αυτό, ναι, νομίζω ότι είναι ένα επίτευγμα.

Κείμενο 2

Πάνω σε μια χειμωνιάτικη ακτίνα. Στ'

Το ποίημα είναι του Γ. Σεφέρη (1901-1971) και ανήκει στη συλλογή «Τρία κρυφά ποιήματα» του 1966. Βρίσκεται στη συγκεντρωτική έκδοση «Ποιήματα» (Αθήνα: Εκδόσεις «Ίκαρος»).

Πότε θα ξαναμιλήσεις;

Είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα λόγια μας.

Σπέρνονται, γεννιούνται σαν τα βρέφη
ριζώνουν, θρέφονται με το αίμα.

Όπως τα πεύκα

κρατούνε τη μορφή του αγέρα

ενώ ο αγέρας έφυγε, δεν είναι εκεί

το ίδιο τα λόγια

φυλάγουν τη μορφή του ανθρώπου

κι ο άνθρωπος έφυγε, δεν είναι εκεί.

Ίσως γυρεύουν να μιλήσουν τ' άστρα

Που πάτησαν την τόση γύμνια σου μια νύχτα

Ο Κύκνος ο Τοξότης ο Σκορπιός²

ίσως εκείνα.

---

² Ονόματα αστερισμών.

Αλλά πού θα είσαι τη στιγμή που θα 'ρθει
εδώ σ' αυτό το θέατρο το φως;

15

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να συνοψίσεις σε 60-70 λέξεις πώς αξιολογεί τον εαυτό του και την προσφορά του το πρόσωπο που κάνει απολογισμό της ζωής του στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να εντοπίσεις τρία (3) στοιχεία, με τα οποία αποδίδονται γλωσσικά τα επίπεδα του χρόνου στο Κείμενο 1 (μονάδες 6), και να εξηγήσεις τη συμβολή τους στη διασφάλιση της νοηματικής αλληλουχίας των νοημάτων (συνεκτικότητας) του κειμένου. (μονάδες 4).

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να καταγράψεις 3 λέξεις ή φράσεις του Κειμένου 1 που ανήκουν στον προφορικό λόγο (μονάδες 9) και να αιτιολογήσεις τη λειτουργία τους στο κείμενο (μονάδες 6). Στην απάντησή σου να λάβεις υπόψη και την πρόθεση του προσώπου που διηγείται τη ζωή του.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Σε ποιον ανήκουν τα λόγια και πώς επιδρούν στον αποδέκτη τους; Ποια θέση προβάλλει το ποιητικό υποκείμενο και ποια είναι η δική σου στάση; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120 - 150 λέξεις.

Μονάδες 15

19495-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συγγραφέας Νίκος Δήμου θεωρεί τον εαυτό του

- όχι αντιπροσωπευτικό δείγμα ηλικιωμένου ατόμου, εφόσον επιταχύνει συνεχώς τον ρυθμό της ζωής του, για να προλάβει να ζήσει περισσότερα πράγματα·
- φύσει περίεργο ον, διανοητικά και φιλοσοφικά·
- συνεπαρμένο από τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, και ιδίως από εκείνα που πολλαπλασιάζουν τις δυνατότητες του ανθρώπου, άρα και τις δικές του.

Επίσης, όσον αφορά την προσφορά του,

- υποστηρίζει ότι το προσωπικό του ιστολόγιο (blog) αποτελεί το τελευταίο του σημαντικό έργο, και ίσως και το πιο αξιόλογο, εφόσον τον φέρνει σε άμεση και διαδραστική επίδραση με τον αναγνώστη·
- αξιολογεί ως επίτευγμα το ότι κατόρθωσε να παραμείνει έντιμος και ασυμβίβαστος, παρά το πέρασμά του από δύσκολους επαγγελματικούς χώρους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το Κείμενο 1 κινείται σε δύο επίπεδα χρόνου, το παρόν –την παρούσα φάση της ζωής του ανθρώπου που ανακαλεί τη ζωή του – και το παρελθόν, προσωπικό και γενικό.

Τα δύο αυτά επίπεδα πιστοποιούνται στο κείμενο με πολλά στοιχεία:

- με τους χρόνους των ρημάτων (εναλλαγή παροντικών, όπως ο ενεστώτας: *επιταχύνω, είμαι, εκφράζεις, νιώθει, εισπράττει κ.λπ.*, ο παρακείμενος: *έχω παραμείνει*, και παρελθοντικών χρόνων, μη συνοπτικών, όπως ο παρατατικός: *διέλυα, έσπαγα, μπορούσες κ.λπ.* και συνοπτικών, όπως ο αόριστος: *έφτιαξα, πήρα*)
- με χρονικές προτάσεις (*όταν ήμουν παιδί / όταν χαλάει*)

19495-Λύση

- με χρονικά επιρρήματα (τώρα, πριν)
- με χρονικούς προσδιορισμούς (εμπρόθετους: στα 13 μου, σε όλη του την ιστορία, ετερόπτωτους: της εποχής κ.λπ.)
- με απλή αιτιατική του χρόνου (το 1985) .

Τα στοιχεία αυτά ενισχύουν τη συνεκτικότητα του κειμένου, διότι διαμορφώνουν την αφηγηματική του διάσταση. Συγκεκριμένα, εφόσον πρόκειται για τον απολογισμό της ζωής ενός προσώπου, οι χρονικές εκφράσεις είναι απαραίτητες, για να αποδοθεί γλωσσικά τόσο το παρελθόν όσο και το παρόν του και τόσο τα ζητήματα που έχουν τελειώσει οριστικά γι' αυτόν όσο και τα θέματα που προσδιορίζουν το παρόν και το μέλλον του. Άρα, ο χρόνος αποτελεί τον συνεκτικό ιστό των νοημάτων, διασφαλίζει την αλληλουχία τους.

[Σημείωση: Για λόγους πληρότητας σημειώνονται πολλά στοιχεία χρόνου. Ο μαθητής / η μαθήτρια είναι απαραίτητο να επισημάνει μόνο 3].

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στοιχεία από το κείμενο που ανήκουν στον προφορικό λόγο:

λέξεις / φράσεις: *γκαζώνω, αμ δε, για πλάκα*

Τα στοιχεία προφορικότητας διασφαλίζουν ότι το περιεχόμενο του κειμένου γίνεται κατανοητό από τον μέσο αναγνώστη και επιπλέον διαμορφώνουν οικείο ύφος λόγου. Οι δύο αυτές παράμετροι (εύκολη κατανόηση και ζωντανία ύφους) ερμηνεύονται και με βάση την πρόθεση του ανθρώπου, που διηγείται τη ζωή του, να παρουσιάσει τον απολογισμό της σε ένα περιοδικό πλατιάς κυκλοφορίας, προοριζόμενο για το ευρύ κοινό.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Σύμφωνα με το Κείμενο 2, τα λόγια των ανθρώπων – τα λόγια όλων μας – δεν ανήκουν σε έναν, αλλά σε πολλούς (στ. 2), στους προγόνους ίσως, στην κοινωνία που τα διαμόρφωσε. Το ποιητικό υποκείμενο εκτιμά ότι γεννιούνται από τον άνθρωπο, όπως τα παιδιά (στ. 3, με την παρομοίωση «σαν τα βρέφη»), και στη συνέχεια δυναμώνουν και αναπτύσσονται με κόπους και θυσίες (στ. 4). Τα λόγια δεν είναι ουδέτερα, έχουν την ιδιότητα να κρατούν μέσα τους τα γνωρίσματα του ανθρώπου που πρώτος τα διατύπωσε, έστω και αν αυτός έχει φύγει, δηλαδή πεθάνει, όπως προκύπτει από την εκτενή παρομοίωση των στίχων 5-10. Άρα, ασκούν επίδραση στον αποδέκτη τους, τόσο μάλλον,

19495-Λύση

ώστε ορισμένοι, όπως αναφέρει το ποιητικό υποκείμενο στους στ. 11-14, ίσως προτιμούν να αφήσουν άλλες δυνάμεις να μιλήσουν για κείνους – συγκεκριμένα, ίσως επιλέγουν να αφήσουν τους αστερισμούς (*ο Κύκνος, ο Τοξότης, ο Σκορπιός*, στ. 13) να προσδιορίσουν τη μοίρα τους.

Γι' αυτό το ποιητικό υποκείμενο παίρνει τη θέση ότι ο καθένας από εμάς πρέπει να μιλήσει ή να ξαναμιλήσει (στ. 1). Η θέση αυτή λαμβάνει τη μορφή προτροπής, σε β' ενικό πρόσωπο και με ερωτηματικό ύφος, στην αρχή και το τέλος του ποιήματος (στ. 1 και στ. 15-16, σχήμα κύκλου): το ποιητικό υποκείμενο προκαλεί τον καθέναν από εμάς ξεχωριστά να βγει στο προσκήνιο του θεάτρου της ζωής του και, όταν ανάψουν τα φώτα, να δώσει το προσωπικό του στίγμα στον κόσμο με τα λόγια του.

Ποια θέση θα πάρουμε εμείς – ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια – απέναντι σε αυτή την προτροπή είναι καθαρά προσωπική υπόθεση.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Το ένδυμα ως άλλη «ταυτότητα»

Το παρακάτω διασκευασμένο άρθρο έχει δημοσιευθεί στις 6 Φεβρουαρίου 2019 στην www.kathimerini.gr από τη Λίνα Γιάνναρου και αναφέρεται στην ενδυμασία ως έκφραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων και των πολιτιστικών αξιών.

Πριν από λίγο καιρό αυτή η είδηση μάς είχε συγκλονίσει όλους. Ένας 14χρονος πρόσφυγας, που ξεκίνησε από το Μάλι, για να βρει την τύχη του στην Ευρώπη, πνίγηκε στα ανοιχτά της Ιταλίας. Στο εσωτερικό του μπουφάν του βρέθηκε ραμμένος ο σχολικός του έλεγχος. Το παιδί ήθελε προφανώς όλοι να γνωρίζουν πως ήταν καλός μαθητής. «Αυτή η είδηση με συγκλόνισε. Εκτός των άλλων αποδεικνύεται ότι το ρούχο δεν είναι μόνο κάτι που φοράμε. Φέρει τόσο τη συλλογική μνήμη όσο και τη μνήμη αυτού που το φοράει», είπε ο επιστημονικός υπεύθυνος του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες στη διάρκεια της εναρκτήριας εκδήλωσης του προγράμματος Creative Europe «**The Fabric of My Life**», που εστιάζει στη θέση των υφασμάτων και των ενδυμάτων στη ζωή και στη μνήμη παλαιών και σύγχρονων προσφύγων.

Με πολλές ευρωπαϊκές χώρες να έχουν προχωρήσει σε ρυθμίσεις σχετικά με το κάλυμμα της κεφαλής των γυναικών (στην Ελλάδα δεν έχει υπάρξει σχετική απαγόρευση), οι νομικοί απευθύνθηκαν σε ανθρώπους που συναναστρέφονται καθημερινά πρόσφυγες και μετανάστες (**μέλη οργανώσεων, κοινωνικούς λειτουργούς, εργαζόμενους σε camps¹ κ.λπ.**). Τι παρατηρούν σε σχέση με τις ενδυμασίες; Πώς επηρεάζει το ρούχο την αλληλεπίδρασή τους; Για το θέμα της μαντίλας οι περισσότεροι θεωρούν ότι αποτελεί έκφραση θρησκευτικών πεποιθήσεων, αλλά και μνήμης, πολιτισμικών αξιών, παράδοσης, ταυτότητας, του κόσμου που φέρνουν μαζί τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε έρευνες που έγιναν σε μετανάστριες στη Γαλλία και στο Βέλγιο μετά τις απαγορεύσεις οι γυναίκες είπαν ότι πλέον νιώθουν πιο «**αόρατες**» από πριν.

Όταν πρωτοέρχονται στην Ευρώπη, η ενδυματολογική τους «ταυτότητα» είναι πιο έντονη. Οι γυναίκες δίνουν σημασία στο μήκος της φούστας ή του φορέματος, φροντίζουν πάντα να είναι καλυμμένα τα χέρια, τα πόδια και τα μαλλιά, και ανάλογα με τη χώρα προέλευσής τους φορούν ρούχα σκούρου χρώματος ή ανοιχτόχρωμα και χρωματιστά. Χαρακτηριστική όμως ήταν μια μαρτυρία: «Είχαμε μια μονογονεϊκή οικογένεια με αρχηγό τη μάνα, με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, υπήκοο

---

¹ κατασκηνώσεις, καταυλισμοί

19497

Συρίας. Εργαζόταν ως διερμηνέας και, ενώ τη γνωρίσαμε στην Ειδομένη² με μαντίλα, στη συνέχεια αποφάσισε μόνη της ότι δεν τη θέλει πια και την αφαίρεσε».[...]

Όπως ειπώθηκε, φαίνεται ότι το γεγονός πως δεν υπήρξε ρύθμιση για τη μαντίλα στην Ελλάδα λειτούργησε θετικά. Η αλλαγή έγινε σταδιακά και με ομαλό τρόπο. «Λόγω της παράδοσης, του γεγονότος δηλαδή ότι πολλοί από εμάς έχουμε γιαγιάδες που φορούσαν μαντίλι και μάλιστα χωρίς να τις υποχρεώνει κανείς, η ελληνική κοινωνία, αλλά και οι Αρχές επέδειξαν ανεκτικότητα. Θα μπορούσε η Ελλάδα να είναι παράδειγμα για το πώς η μη επιβολή ενός μέτρου μπορεί να έχει καλύτερα αποτελέσματα». **Πώς όμως επηρεάζουν εμάς τα ρούχα των μεταναστών;** Οι άνθρωποι που μίλησαν στην έρευνα, δήλωσαν ότι σήμερα ντύνονται με περισσότερο χρώμα, πιο ελαφριά και πιο πολύχρωμα. **«Ήμασταν πολύ συντηρητικοί πριν».**

Κείμενο 2ο

Θέμα τιμής

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το ανέκδοτο διήγημα της Κωνσταντίνας Δούκα (1944-) «Θέμα Τιμής», στο βιβλίο «Ελληνική Λογοτεχνία, Πανόραμα Ελληνικού Διηγήματος», 2001, Αθήνα: Εκδόσεις «Αλέξανδρος».

[...] Πριν τον γάμο του ταξίδευε αρκετά μέσα στην χώρα και δήλωνε «φοιτητής» σ' όσους ρωτούσαν για το επάγγελμά του. Βέβαια, δεν ήξερε και πολλά γράμματα. Αλλά οι περισσότεροι επιβάτες των τραίνων ενδιαφέρονται για κουβεντούλα ανώδυνη κι ίσα με τον προορισμό του, τον έβλεπαν σαν έναν ταξιδιώτη που γνώριζε πολλά.

Η ταμπέλα του μαγαζιού είχε τ' όνομά του. Η γυναίκα του συγυρίζει, καθαρίζει τον χώρο και σερβίρει τους πελάτες και τους περαστικούς.

Εκείνος δείχνει καθαρά πως έχει συρθεί εκεί μέσα. Όμως, κάθετα πίσω από τον πάγκο, με τ' ακριβά του ρούχα, την χρυσή καδένα περασμένη στο γιλέκο του για μια ήσυχη, αδιάφορη ματιά απέναντι σε όλα.

Οι γονείς του καμάρωναν που ο Γιάγκος ήταν ιδιοκτήτης μπουραρίας. Του έδιναν ευχές, ν' αβγατίσει τα αγαθά του. Για την Ξανθή, κανείς δεν έκανε κουβέντα. Πάντα του μιλούσαν για μια κοπελίτσα στην επαρχία, ψηλή, ομορφούτσικη, με σπίτι δύο πατώματα.

²Χωριό στην περιφερειακή ενότητα Κιλκίς όπου δημιουργήθηκε άτυπος προσφυγικός καταυλισμός

19497

Ο Γιάγκος κουνούσε το κεφάλι του λυπημένα και μουρμούριζε αργά: «Τώρα μπερδεύτηκα. Πάει».

Δεν του καλάρεσε η ιδέα πως μια επαρχιώτισσα μπορούσε να γίνει η δεύτερη γυναίκα του. Άλλωστε, η Ξανθή ήταν λιγότερο φλύαρη και πιο όμορφη από την κοπελίτσα που του κουβέντιαζαν κάθε τόσο οι δικοί του.

Η καλή του ψυχή έφταιγε, ήταν ο ένοχος για τούτο τον γάμο του. Όταν γνώρισε την Ξανθή, την άφησε να μιλάει ώρες ακουμπισμένη στον ώμο του, για τη μίζερη ζωή της. Ύστερα συλλογίστηκε πως ήταν μια κοπέλα της σειράς, δεν αγαπούσε τα λούσα και δεν είχε ξεφύγει καθόλου από την μακρινή εποχή, που ήταν παιδούλα. Ζητούσε μια ήσυχη γωνιά για σπιτάκι κι αγαπούσε την κουζίνα όσο και η μάνα του. Δεν είχαν τα ίδια γούστα. Μα το κατάλαβε αργά, πως έγινε ένα υποτακτικό ανθρωπάκι, χωμένο πίσω από τον πάγκο της μπουραρίας, ενώ εκείνος είχε γεννηθεί γι' αλλιώτικη ζωή.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να απαντήσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις της συντάκτριας του Κειμένου 1 :

1. Η Ευρώπη επιδεικνύει ανοχή στο θέμα της ενδυμασίας των προσφύγων.
2. Η ενδυμασία αποτελεί έκφραση της πολιτικής ταυτότητας.
3. Η Ελλάδα έχει παράδοση στη μαντίλα και στα χρωματιστά ρούχα.
4. Οι μετανάστες στην Ελλάδα είναι συντηρητικοί στο ντύσιμο.
5. Το ρούχο συνδέεται άρρηκτα με τη συλλογική μνήμη.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο η αρθρογράφος του Κειμένου 1 επιλέγει να παραθέσει την ιστορία ενός 14χρονου πρόσφυγα και τα λόγια του επιστημονικού υπεύθυνου του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Ποιον σκοπό υπηρετεί η επιλογή της αυτή; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

19497

«The Fabric of My Life» (1^η παράγραφος)

(μέλη οργανώσεων, κοινωνικούς λειτουργούς, εργαζόμενους σε camps κ.λπ.) (2^η παράγραφος)

«αόρατες» (2^η παράγραφος)

Πώς όμως επηρεάζουν εμάς τα ρούχα των μεταναστών; (5^η παράγραφος)

«Ήμασταν πολύ συντηρητικοί πριν» (5^η παράγραφος)

Δικαιολόγησε τη χρήση των εισαγωγικών, της παρένθεσης και του ερωτηματικού στα παραπάνω λεκτικά σύνολα ή προτάσεις του Κειμένου 1.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Προσπάθησε με βάση τα νοήματα του Κειμένου 2 να σκιαγραφήσεις την ψυχосύνθεση του ήρωα, εξηγώντας πού οφειλόταν η συμπεριφορά του απέναντι στη σύζυγό του. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αλλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19497-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. ΛΑΘΟΣ
2. ΛΑΘΟΣ
3. ΛΑΘΟΣ
4. ΛΑΘΟΣ
5. ΣΩΣΤΟ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αρθρογράφος ξεκινώντας το κείμενό της με την ιστορία ενός 14χρονου πρόσφυγα πετυχαίνει να αποδώσει με άμεσο και ελκυστικό τρόπο το κύριο θέμα προβληματισμού ότι η ενδυμασία δεν είναι μια απλή επιλογή, αλλά προσδιορίζει την ταυτότητα του ατόμου. Μάλιστα, για να το ενισχύσει, αξιοποιεί τα λόγια του επιστημονικού υπεύθυνου του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Επιπλέον, στην προλογική παράγραφο καταφέρνει να δημιουργήσει πρωτοτυπία, δημιουργεί περιέργεια και εγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη για τη συνέχεια του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

τα εισαγωγικά (1^η παράγραφος): τίτλος εκδήλωσης,

η παρένθεση (2^η παράγραφος): παραδείγματα, εξήγηση,

τα εισαγωγικά (2^η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας,

το ερωτηματικό (5^η παράγραφος): απορία/προβληματισμός,

τα εισαγωγικά (5^η παράγραφος): μεταφορά ευθέος λόγου.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

19497-Λύση

Ο ήρωας:

- παρουσιάζεται εγωιστής, ματαιόδοξος , μεγαλομανής (ταξίδευε αρκετά μέσα στην χώρα και δήλωνε «φοιτητής», είχε γεννηθεί γι' αλλιώτικη ζωή),
- είναι εγκλωβισμένος σε μια μίζερη και ανιαρή ζωή (κουνούσε το κεφάλι του λυπημένα και μουρμούριζε αργά: «Τώρα μπερδεύτηκα...»),
- έχει έναν συμβατικό γάμο με μια κοπέλα που τον συγκίνησε η προσωπική της ιστορία, είναι συμπονετικός και στοργικός (Η καλή του ψυχή έφταιγε...),
- αναγνωρίζει τη δέσμευση απέναντι στη γυναίκα του και δεν υποκύπτει στις πιέσεις της οικογένειας του για δεύτερο γάμο (Πάντα του μιλούσαν για μια κοπελίτσα στην επαρχία...),
- υποκρίνεται για την προσωπική του ευτυχία,
- θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο για τις επιλογές του (ήταν ο ένοχος για τούτο τον γάμο του),
- είναι άβουλος, άτολμος, ανελεύθερος, αδύναμος (πως έγινε ένα υποτακτικό ανθρωπάκι...) κ.ά.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Εφηβικά δράματα στον κυβερνοχώρο]

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο που έχει δημοσιεύσει ο Ηλίας Νικολαΐδης στο ΒΗΜΑgazino στις 31 Οκτωβρίου 2014. Ο τίτλος του κειμένου είναι «Οι ζωές των εφήβων» και αναφέρεται στα νέα δεδομένα που έχουν διαμορφώσει στη ζωή και την ιδιωτικότητα των εφήβων οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής ή τα τεχνολογικά μέσα με πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Η έκφραση «εφηβικό δράμα» χρησιμοποιείται ευρέως, τόσο στον επιστημονικό όσο και στον «κανονικό» κόσμο, για να περιγράψει εξαιρετικά εύστοχα την αντάρα της εφηβικής ηλικίας. Και αν οι τσακωμοί ή οι εξάρσεις αγάπης των εφήβων αποτελούν λόγια του αέρα προορισμένα να ξεχαστούν με την ενηλικίωση, **τι γίνεται όταν αυτά παραμένουν καταγεγραμμένα σε προφίλ στο Facebook, σε βίντεο στο YouTube;** Τι συμβαίνει όταν οι βραδιές της παρόρμησης αποτελούν σημεία ενός παγκόσμιου αφηγήματος, το οποίο γράφεται κάθε δευτερόλεπτο και μπορεί κάποιος να αναζητήσει και να βρει στο Google;

«Το Διαδίκτυο είναι ένα συναρπαστικό μέσο, το οποίο έχει καταστεί πραγματικά απαραίτητο στη σύγχρονη ζωή. Είναι όμως και σκληρό» σημειώνει η Άρτεμις Τσίτσικα, επιστημονική υπεύθυνη της Μονάδας Εφηβικής Υγείας της Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών[...]. «Η δεύτερη ευκαιρία η οποία δίνεται στον πραγματικό κόσμο με το να ζητήσει κάποιος συγγνώμη και να προχωρήσει είναι δύσκολο να δοθεί στο Internet. Εφόσον ανεβάσεις κάτι, σε πολλές περιπτώσεις αυτό θα παραμείνει online για πάντα. Τα αποτελέσματα αυτής της πραγματικότητας τα έχουμε δει σε παιδιά που τραυματίζονται πάρα πολύ, ακριβώς επειδή, για παράδειγμα, έχει φτάσει ένα «silly video»¹ σε εκατομμύρια χρήστες σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να το ελέγξουν».

Η αντανάκλαση του εφηβικού δράματος στον ψηφιακό χώρο είναι αναμενόμενη σε έναν διασυνδεδεμένο κόσμο. Ωστόσο, η Ντέινα Μπόιντ, κοινωνιολόγος [...], κωδικοποιεί στο βιβλίο της «**It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens**» («Είναι περίπλοκο: Η κοινωνική ζωή των διασυνδεδεμένων εφήβων», εκδ. Yale) τα χαρακτηριστικά των δημοσιευόμενων στο Διαδίκτυο πληροφοριών. Αυτές είναι «επίμονες» (δηλαδή έχουν διάρκεια και μένουν στον χρόνο), «εμφανείς» (το κοινό που μπορεί να τις δει είναι μεγάλο), «**διαδιδόμενες**» (μπορούν εύκολα να μοιραστούν)

¹το ανόητο, βλακώδες, γελοίο.

19498

καθώς και «αναζητήσιμες» (μέσω των μηχανών αναζήτησης). Όλα τα παραπάνω στοιχεία γεννούν απορίες για τα θέματα ιδιωτικότητας που προκύπτουν.

Ειδικά στην περίπτωση των εφήβων, η ιδιωτικότητα, πέρα από ανθρώπινο δικαίωμα, αποκτά και άλλη σημασία. «Πρόκειται για μια αντίληψη, η οποία πρώτα από όλα βοηθάει στην αυτονόμησή τους» σημειώνει η κυρία Τσίτσικα. «Έχοντας ιδιωτικότητα, αναπτύσσεται μια προσωπικότητα ξέχωρα από την οικογένεια. Αυτό συμβάλλει στην απομυθοποίηση των γονέων, τους ρίχνει από το βάθρο όπου βρίσκονταν ως τότε και οι σχέσεις με τους συνομηλίκους αποκτούν ιδιαίτερη σημασία. Η ιδιωτικότητα βοηθά αναπτυξιακά στο να κατακτηθεί η ενηλικίωση, πράγμα το οποίο αποτελεί ζητούμενο. Είναι κάτι σημαντικό στην εφηβεία, μαζί όμως με την επικοινωνία, την άνευ όρων αγάπη από τους γονείς. Η εφηβεία είναι μια ηλικία που «αντικειμενικά» είναι αρκετά δύσκολη και πρέπει να υπάρχουν οι βάσεις της εμπιστοσύνης, ώστε τα όρια να σημαίνουν προστασία, ασφάλεια και κατεύθυνση – όχι τιμωρία, περιορισμό ή αντίδραση. Τότε πραγματικά τα παιδιά οδηγούνται στο να ζήσουν σε έναν άλλο κόσμο, παράλληλο με εκείνο των γονιών, και ενδέχεται να προκύψουν δυσκολίες που μπορούν να θέσουν σε πραγματικό κίνδυνο τα παιδιά αυτής της ηλικίας».

Κείμενο 2

Αναμονή

Το τραγούδι το έχει ερμηνεύσει ο Μπάμπης Στόκας, βρίσκεται στο μουσικό άλμπουμ Volta, 2010, οι στίχοι είναι του Μάνου Ελευθερίου, η μουσική είναι του Μπάμπη Στόκα.

Έσβησα τα φώτα κι άναψα κεριά
τράβηξα στην άκρη την κουρτίνα
να` ρθει αεράκι σαν παλιό τανγκό
και πως δήθεν θα` ρθεις σαν μια σερπαντίνα.

Κάθε γυρισμό σου τον σκηνοθετώ
και στολίζω μ` άστρα όλο το στίτι
κι όλο λέω θα` ρθεις και ακροβατώ
κάπου ανάμεσα σ` ελπίδα και σε τύχη.

Έσβησαν οι ώρες μέσα στη σιωπή
σαν ρολόι μόλις ανασαίνω
πότε θα` ρθεις πάλι σαν την αστραπή
μήπως δεν υπάρχεις και άδικα προσμένω ;

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να απαντήσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις του συντάκτη του Κειμένου 1 :

1. Η συναισθηματική κατάσταση των εφήβων με τις διακυμάνσεις της, αποτυπώνεται εύστοχα στον όρο «εφηβικό δράμα».
2. Οι αναρτήσεις στο διαδίκτυο ελέγχονται σε μεγάλο βαθμό από τους χρήστες.
3. Οι πληροφορίες που δημοσιεύονται στο διαδίκτυο βρίσκονται στη διάθεση όλων των χρηστών.
4. Η ιδιωτικότητα βοηθά στην αυτονόμηση των εφήβων και στην απομυθοποίηση της οικογένειάς τους.
5. Οι έφηβοι έχουν ανάγκη τον περιορισμό, για να είναι ασφαλείς.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 να εντοπίσεις δύο γλωσσικές επιλογές που χρησιμεύουν στη συνοχή του λόγου ανάμεσα στις περιόδους λόγου και τα νοήματά τους.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να δικαιολογήσεις τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

«κανονικό» (1^η παράγραφος): τα εισαγωγικά,

τι γίνεται όταν αυτά παραμένουν καταγεγραμμένα σε προφίλ στο Facebook, σε βίντεο στο YouTube; (1^η παράγραφος): το ερωτηματικό,

«It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens» (3^η παράγραφος): τα εισαγωγικά,

«διαδιδόμενες» (3^η παράγραφος): τα εισαγωγικά,

(μπορούν εύκολα να μοιραστούν) (3^η παράγραφος): η παρένθεση.

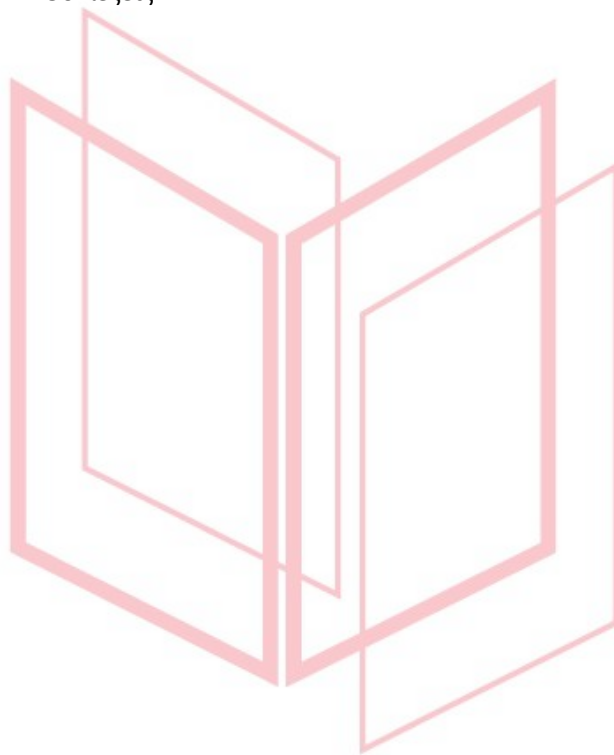
Μονάδες 15

19498

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σύμφωνα με το Κείμενο 2 την συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το πρόσωπο που μονολογεί. Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σού προκάλεσε η ανάγνωση; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμπίσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19498-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. ΣΩΣΤΟ
2. ΛΑΘΟΣ
3. ΣΩΣΤΟ
4. ΛΑΘΟΣ
5. ΣΩΣΤΟ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Γλωσσικές επιλογές:

Ωστόσο: αντίθεση στην άποψη που διατυπώνεται στη θεματική πρόταση.

Αυτές : επαναληπτική αντωνυμία. Αναφέρεται στις πληροφορίες.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

τα εισαγωγικά (1^η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας,

το ερωτηματικό (1^η παράγραφος): απορία/προβληματισμός,

τα εισαγωγικά (3^η παράγραφος): τίτλος βιβλίου,

τα εισαγωγικά (3^η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας,

η παρένθεση (3^η παράγραφος): επεξήγηση.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

19498-Λύση

Το ποιητικό υποκείμενο βρίσκεται στη συναισθηματική κατάσταση που δηλώνει ο τίτλος του ποιήματος «Αναμονή». Φαίνεται ότι περιμένει ένα αγαπημένο πρόσωπο από τη ρομαντική ατμόσφαιρα που δημιουργεί στον χώρο (Έσβησα τα φώτα κι άναψα κεριά), τραβά τις κουρτίνες (της πόρτας ή του παράθυρου) «να` ρθει αεράκι σαν παλιό τανγκό». Με την παρομοίωση εκφράζεται ότι η σχέση με το πρόσωπο που περιμένει (μάλλον ερωτική) συνδέεται με το παρελθόν και αποτυπώνεται έντονα στη μνήμη, όπως ο χορός «τανγκό» (βαθιά ερωτικός χορός). Το επίρρημα «δήθεν» στον στίχο 4 υποδηλώνει πίκρα, καθώς το πρόσωπο που μονολογεί έχει πιστέψει κατά βάθος ότι ο/η αγαπημένος/η δεν θα έρθει. Αυτή η ματαιώση, η απογοήτευση φαίνεται στους στίχους 7 και 8 (2^η στροφή), στους οποίους κυριαρχεί το ρήμα «ακροβατώ» δηλώνει τη μετέωρη και ευάλωτη συναισθηματική του κατάσταση (κάπου ανάμεσα σ' ελπίδα και σε τύχη), αν και σκηνοθετεί κάθε γυρισμό του προσώπου, δηλαδή το σκηνικό που στήνει είναι συχνό (έντονο συναίσθημα επιθυμίας, το οποίο αποτυπώνεται και στον στίχο 6 με τη λέξη «άστρα»). Η ματαιώση αποτυπώνεται έντονα και στην τρίτη στροφή του τραγουδιού (Έσβησαν οι ώρες μέσα στη σιωπή σαν ρολόι μόλις ανασαίνω), η σιωπή εκφράζει την όλη κατάσταση με δραματικό τρόπο, το πρόσωπο που μονολογεί μετρά μάταια τις ώρες, περιμένει πότε θα έρθει πάλι (το επίρρημα δείχνει ότι έχει ξανασυμβεί) «σαν αστραπή» (παρομοίωση με την οποία δηλώνεται η ταχύτητα, ο βραχύς χρόνος της επικοινωνίας). Το τραγούδι ολοκληρώνεται με τον στίχο-ερώτηση «μήπως δεν υπάρχουν και άδικα προσμένω;». Με αυτή την ερώτηση κορυφώνεται η απογοήτευση και το αίσθημα ματαιώσης του προσώπου που μονολογεί στο κείμενο.

Παρατήρηση: Τρεις από τις παραπάνω κειμενικές ενδείξεις είναι αρκετές, για να θεωρηθεί επαρκής η απάντηση.

Οι μαθητές/-τριες εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους προκάλεσε η ανάγνωση ανάλογα με τον βαθμό συναισθηματικής ανταπόκρισης που έχουν.

Κείμενο 1

[Ελληνική γλώσσα: θαύμα ή τραύμα;]

Το κείμενο (απόσπασμα) εκφωνήθηκε από τον φιλόλογο Κωνσταντίνο Καρεμφύλλη στο πλαίσιο διαδικτυακής εκδήλωσης με θέμα «Η διαχρονική συμβολή της Ελληνικής Γλώσσας στον Παγκόσμιο Πολιτισμό», που διοργάνωσε το Τμήμα 601 ΑΧΕΠΑ – Κωνσταντινούπολη «Βόσπορος».

Μιλώντας κανείς για την ελληνική γλώσσα, μιλάει αναγκαστικά άλλοτε για ένα θαύμα και άλλοτε για ένα τραύμα. Θαύμα, για όλα αυτά που έχει επιδαψιλεύσει¹ στον συλλογικό ψυχισμό η γλώσσα αυτή, από τους στίχους των ποιητών που απαγγέλλουμε δυνατά σαν να μετέχουμε των αχράντων μυστηρίων² της ζωής, μέχρι το φως των φιλοσόφων με το οποίο φωτίζουμε μερικώς τα μυστήρια της ύπαρξης, και τραύμα από τη συλλογική ακηδία³, την παθολογική αδιαφορία στην αντιμετώπιση της γλώσσας αυτής εκ μέρους των φυσικών της ομιλητών, από το μαράζωμα αυτού του πλούτου που κληρονομήθηκε μέσα στο χρόνο και **αφυδατώνεται χρόνο με το χρόνο**.

Πολύ παρελθόν, αρκετό παρόν και –ελπίζουμε όχι– ελάχιστο μέλλον.[...]

Το πρόβλημα της ανεπαρκούς καλλιέργειας, γνώσης και χρήσης της γλώσσας, τα υπαρκτά προβλήματα της φθοράς, της κακοποίησης, της υποχώρησης, της ξενόφερτης υποκατάστασης δεν μπορούν να ιδωθούν αποκομμένα από τις κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες που τα διαμορφώνουν. Ποιες είναι αυτές; Μια απαξιωμένη εκπαίδευση με πραγματικές ή κατασκευασμένες –για ποικίλους λόγους– ευθύνες, μια επιθετική απαξίωση της πνευματικότητας σε καιρούς επιδεικτικού πλουτισμού ή απειλητικής φτωχοποίησης, η αποθέωση της τεχνοκρατίας που δεν έχει ανάγκη από λέξεις, φράσεις και καλλιτέπεια⁴ όταν μπορεί να είναι αποτελεσματική μέσα από ψηφία και συμβολικές διατυπώσεις, η κατάληψη ζωτικών πόρων του ελεύθερου χρόνου των ανθρώπων από ψηφιακές τεχνολογίες, που δεν διαλέγονται, αλλά συνθηματολογούν, που αποθεώνουν το ασήμαντο χωρίς να το πολυσκέφτονται, που **υιοθετούν το ανορθολογικό χωρίς να κρίνουν**, που μιλούν χωρίς να λένε.

Μέσα σε ένα τέτοιο ευρύτερο εθνικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον συναντιόμαστε με τα παιδιά στο ελληνικό σχολείο. Και διαπιστώνουμε καθημερινά ότι είναι μαθητές που

---

¹ παρέχω κάτι σε αφθονία

²Θεία Κοινωνία

³αδιαφορία, αμέλεια

⁴φροντισμένος λόγος

προέρχονται από οικογενειακά περιβάλλοντα φειδωλά⁵ σε παραστάσεις πνευματικότητας, συναντιόμαστε με παιδιά που αγνοούν ή και απαξιώνουν την ύπαρξη της εφημερίδας, που αντιμετωπίζουν με δυσανεξία την συμβατικότητα του σχολικού βιβλίου και λανθάνουσα επιθετικότητα την ανάγκη του εξωσχολικού βιβλίου, διδάσκουμε παιδιά που αρνούνται να μάθουν πια, έναν νέο μαθητότυπο εγκεφαλικά πυρπολημένο από την άχρηστη πληροφορία που σωρεύτηκε στη ζωή του, από τις πολλαπλές ανάγκες των μαθημάτων, των φροντιστηρίων, των δύο τουλάχιστον ξένων γλωσσών... **Προσπαθούμε να διαλεχθούμε με μια γενιά ολιγόλογη, βραχυλογική και κάποτε, αφατική και βουβή.** Γενιά που κοινωνιολογικά έχει χαρακτηριστεί ως «mute generation», «σιωπηλή, βουβή, άφωνη». [...]

Κείμενο 2

Κόρη ευπειθής

Το απόσπασμα από το διήγημα με αυτό τον τίτλο έχει αντληθεί από το βιβλίο της Αλεξάνδρας Παπαδοπούλου «Κόρη ευπειθής και άλλα διηγήματα», 1993, Αθήνα: Εκδ. Νεφέλη, σ.σ. 7-10.

Η κυρία Παρθεσιάδου, επαινούσα την πρωτότοκόν της Αμαλίαν, λέγει αυτά σταυροκοπούμενη.

- Όχι να το καυχηθώ, έδωκα στα παιδιά ανατροφή. Με σέβονται και έξω από τα λόγια μου δε βγαίνουνε. Θεοσεβούμενα, ποτές τους νηστεία δε χαλνούνε. Εκείνη η Αμαλία μου (όχι να το παινεθώ), όλοι την λένε κορώνα των κοριτσιών. Άλλη να ήτανε τον κυρ Ιορδάνη άντρα της τον έπαιρνε; Ποτές δεν το 'κανε, μα η Αμαλία μου το χρυσό μου το κορίτσι τον πήρε, για να μην πη όχι σεμένα.

Καλά έκαμα και δεν τα 'μαθα πολλά γράμματα τα παιδιά μου, να πάρη ο νους τους αέρα και να θέλουνε να σηκώσουνε κεφάλι.

Τι έχει ο κυρ Ιορδάνης; νοικοκύρης άνθρωπος που έχει δέκα κλειδιά στην τσέπη του, από σπίτια και από μαγαζιά. Θα ζήση σαν βασίλισσα και ύστερα αυτός με τα βουνά ίσια ίσια δε θα ζήση, παίρνει έναν άντρα όπως τον θέλει. Πηγαίνω στο σπίτι της και την καμαρώνω του πουλιού το γάλα της φέρνει, αυτοί οι Ανατολίτηδες αγαπούν τη γυναίκα. Ας έχει την ευχή του Χριστού και της Παναγίας, που μ' άκουσε και τον πήρε.

Αν έπαιρνε κανένα παληκαράκι και ζούσε άσχημη ζωή, καλά ήτανε; Αμ' αυτά κι αυτά κάμνουν οι κοπέλλες και κακοπέφτουνε ή γένουνται γεροντοκόριτσα.

⁵φτωχά

19499

Αυτά λέγει η κ. Παρθενιάδου μονολογούσα (και ενομηγύρει) χωρίς να πάρη αναπνοήν.

Η Αμαλία έγεινε κυρία Ιορδάνου και κατ' αρχάς την εμέθυσεν ο πλούτος του γέροντος.

Έγεινε η κομψότερα γυνή του πολυθορύβου Πέραν, και αι ενδυμασίαι της εκίνουν την ζηλοτυπίαν όλων.

Δι' αυτό η κ. Παρθενιάδου έχαιρε τόσω πολύ δια την πρακτικήν ιδέαν και δια την επιτυχή εφαρμογήν της ιδέας ταύτης.

Καμμά δεν ετόλμησε να αποκαλέση «θύμα» την Αμαλίαν, τα θύματα δεν φαίνονται τόσω αστραπηβόλα και τόσω ευτυχή.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία σε 60 περίπου λέξεις τις συνθήκες που επηρεάζουν το γλωσσικό αίσθημα των ανθρώπων, σύμφωνα με τον ομιλητή του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια νοηματική σχέση συνέχει τη δεύτερη με την τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 και ποια γλωσσικά στοιχεία τις συνδέουν;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Το ύφος στην πρώτη παράγραφο του κειμένου μπορεί να χαρακτηριστεί:

α. απλό

β. οικείο

γ. λόγιο

δ. ειρωνικό

2. Στη φράση «**αφυδατώνεται χρόνο με το χρόνο**» η λειτουργία της γλώσσας είναι :

α. αναφορική

β. συνυποδηλωτική

γ. δηλωτική

δ. λογική

3. Στη φράση «**Το πρόβλημα της ανεπαρκούς καλλιέργειας**» η λέξη «ανεπαρκούς» έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

α. ελλιπούς

β. αναποτελεσματικής

γ. ευτελούς

δ. ανεπανάληπτης

4. Στη φράση «**υιοθετούν το ανορθολογικό χωρίς να κρίνουν**» η λέξη «υιοθετούν» έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

α. παραμελούν

β. διατηρούν

γ. απορρίπτουν

δ. αποδοκιμάζουν

5. Η επιλογή του α' ρηματικού προσώπου στην πρόταση «**Προσπαθούμε να διαλεχθούμε με μια γενιά oligόλογη, βραχυλογική και κάποτε, αφατική και βουβή**» από τον ομιλητή:

α. στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των δεκτών και εστιάζει στη συλλογική ευθύνη

β. εστιάζει στην ατομική ευθύνη

γ. χρωματίζει συναισθηματικά τον λόγο

δ. παρουσιάζει μια αντικειμενική κατάσταση

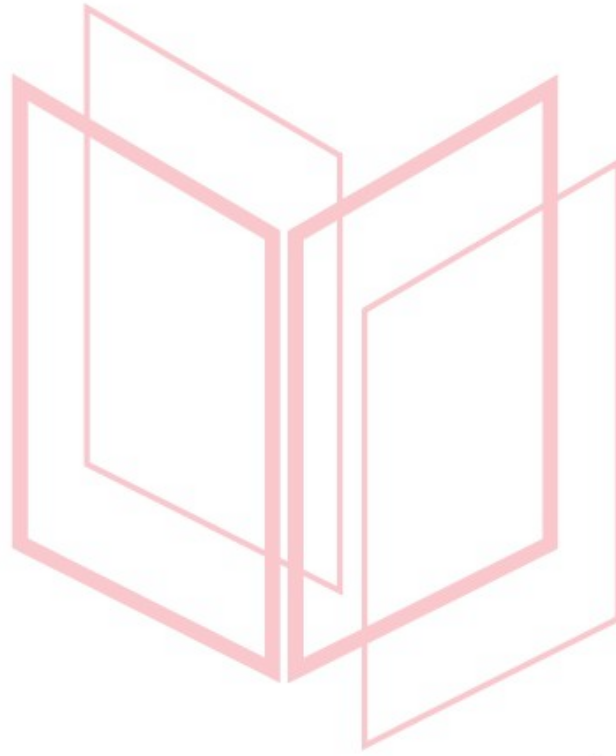
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

19499

Να ερμηνεύσεις σύμφωνα με το Κείμενο 2 τη στάση της μάνας απέναντι στον γάμο της κόρης της.
Συμφωνείς ή διαφωνείς με αυτή; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19499-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Συνθήκες που επηρεάζουν το γλωσσικό αίσθημα των ανθρώπων:

- απαξίωση της εκπαίδευσης,
- έλλειψη πνευματικότητας λόγω του πλουτισμού ή της φτωχοποίησης,
- η κυριαρχία μιας τεχνοκρατικής αντίληψης για τη ζωή,
- μονοπώληση του ελεύθερου χρόνου από την ψηφιακή τεχνολογία,
- φτωχό από πνευματικά ερεθίσματα οικογενειακό περιβάλλον,
- απαξίωση έντυπου λόγου (εφημερίδα, σχολικό, εξωσχολικό βιβλίο).

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Νοηματική σχέση: αίτιο – αποτέλεσμα

Γλωσσικά στοιχεία:

Αποτέλεσμα: Το πρόβλημα της ανεπαρκούς καλλιέργειας, γνώσης και χρήσης της γλώσσας, όπως αυτό φαίνεται στο σχολείο.

Αίτια: κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες=> απαξιωμένη εκπαίδευση, απαξίωση της πνευματικότητας, αποθέωση της τεχνοκρατίας, μονοπώληση του ελεύθερου χρόνου από την ψηφιακή τεχνολογία.

Με τη φράση «Μέσα σε ένα τέτοιο ευρύτερο εθνικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον» συμπυκνώνεται το νόημα των παραπάνω λόγων που ευθύνονται για τη γλωσσική ανεπάρκεια κυρίως των νέων.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. γ

19499-Λύση

2. β
3. α
4. γ
5. α

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στάση της μάνας απέναντι στον γάμο της κόρης:

- υπηρετεί το κοινωνικό στερεότυπο, καθώς θεωρεί ότι ο γάμος της κόρης είναι δική της απόφαση (μα η Αμαλία μου το χρυσό μου το κορίτσι τον πήρε, Θα ζήσει σαν βασίλισσα...)
- επαινεί με δουλικότητα την ηθική ποιότητά της (Όχι να το καυχηθώ, έδωκα στα παιδιά ανατροφή. Με σέβονται και έξω από τα λόγια μου δε βγαίνουνε. Θεοσεβούμενα, ποτές τους νηστεία δε χαλνούνε)
- εξαίρει την υποταγή στη θέλησή της (...για να μην πη όχι σε μένα.)
- είναι συντηρητική, οπισθοδρομική και έχει αναχρονιστικές αντιλήψεις για την αξία της μόρφωσης (Καλά έκαμα και δεν τα 'μαθα πολλά γράμματα τα παιδιά μου, να πάρη ο νους τους αέρα και να θέλουνε να σηκώσουνε κεφάλι)
- είναι πονηρή, μνησικάκη, αλαζονική και εγωπαθής (Αν έπαιρνε κανένα παληκαράκι και ζούσε άσχημη ζωή, καλά ήτανε; Αμ' αυτά κι αυτά κάμνουν οι κοπέλλες και κακοπέφτουνε ή γένονται γεροντοκόριτσα, αι ενδυμασάι της εκίνουν την ζηλοτυπίαν όλων.) κ.ά.

Οι μαθητές/-τριες μπορούν να τοποθετηθούν για τη θέση της γυναίκας στις μέρες μας, καθώς έχει απαλλαγεί από κοινωνικά στερεότυπα, διεκδικεί τα δικαιώματα στη μόρφωση και στην εργασία, στηρίζει τις προσωπικές της επιλογές κ.ά.

19507

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Ελευθερία και γλώσσα: Η οικοδόμηση της εθνικής ταυτότητας στηρίζεται άμεσα στη γλωσσική ταυτότητα

Απόσπασμα από κείμενο του Χρήστου Κλαίρη, ομότιμου καθηγητή Γενικής Γλωσσολογίας στη Σορβόνη, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Αντλήθηκε από την ιστοσελίδα: www.lifo.gr (9.2.2021).

Η συμβολική επιλογή της επετείου του θανάτου του Διονυσίου Σολωμού (9 Φεβρουαρίου) για να γιορτάζεται η «Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας» με οδηγεί να υπενθυμίσω τη γνωστή ρήση του ποιητή στον «Διάλογό» του:

μήγαρις έχω άλλο στο νου μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα¹

Ελευθερία και γλώσσα είναι έννοιες αλληλένδετες και δεν είναι τυχαίο ότι ο ποιητής διατυπώνει αυτή την αλήθεια σε μια ιστορική περίοδο όπου οικοδομείται το νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

Η γλώσσα κάθε λαού αποτελεί το σπουδαιότερο πολιτισμικό μνημείο πάνω στο οποίο βρίσκεται ανεξίτηλα αποτυπωμένη όλη η ιστορία του. Πάνω στη γλώσσα σμιλεύεται² η ιστορία κάθε λαού.

Φαντασθείτε μια Ελλάδα ελεύθερη που δεν μιλάει ελληνικά! Αλλά με το ίδιο σκεπτικό φαντασθείτε μια Γαλλία που δεν μιλάει γαλλικά, μια Γερμανία που δεν μιλάει γερμανικά κ.ο.κ.!

Με άλλα λόγια η οικοδόμηση της εθνικής ταυτότητας στηρίζεται άμεσα στη γλωσσική ταυτότητα. Η Ελλάδα υπάρχει ως Ελλάδα, γιατί μιλάει ελληνικά. Αν θέλουμε να διαφυλάξουμε την ελληνικότητά μας, είναι απαραίτητο να διαφυλάξουμε τη γλώσσα μας ως κόρη οφθαλμού.

Η γλώσσα, κάθε γλώσσα, είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τον ανθρώπινο βίο, με την ανθρώπινη ζωή. Μέσα στη γλώσσα που χρησιμοποιεί κάθε κοινωνικό σύνολο, κάθε λαός μπορούμε να ανιχνεύσουμε τις περισσότερες πολιτισμικές αξίες και ιδιαιτερότητες που μας επιτρέπουν να τον αναγνωρίσουμε. Η γλώσσα κάθε λαού αποτελεί το σπουδαιότερο πολιτισμικό μνημείο πάνω στο οποίο βρίσκεται ανεξίτηλα αποτυπωμένη όλη η ιστορία του. Πάνω στη γλώσσα σμιλεύεται η ιστορία κάθε λαού.

¹ μήπως έχω κάτι άλλο στον νου μου εκτός από την ελευθερία και τη γλώσσα

² διαμορφώνεται

19507

Όλες οι γλώσσες του κόσμου –υπολογίζουμε ότι μιλιούνται σήμερα στον πλανήτη μας γύρω στις 6.000 γλώσσες– όλες οι γλώσσες του κόσμου, υπ’ αυτή την έννοια, αποτελούν πολιτισμική κληρονομιά της ανθρωπότητας. Προσοχή όμως: οι γλώσσες μπορούν και να εξαφανιστούν. Σήμερα κανένας λαός δεν μιλάει λατινικά, αλλά ούτε και χεττιτικά που μιλιόντουσαν στη Μικρά Ασία γύρω στη 2η χιλιετία π.Χ. από τους Χετταίους ή Χιττίτες. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ουνέσκο (υπ. αριθμ. 2002-07) στα πλαίσια του 21ου αιώνα, του αιώνα μας, 50 έως 80% των ομιλουμένων σήμερα γλωσσών, πρόκειται να εξαφανιστούν. Κατά κανόνα θεωρούμε ότι μια γλώσσα απειλείται να εξαφανιστεί, όταν παύουν οι γονείς να την μεταδίδουν στα παιδιά τους, όταν παύει να χρησιμοποιείται στην επικοινωνία.

Κείμενο 2

Αδέσποτα σκυλιά

Ποίημα του Αργύρη Μαρνέρου. Ποιητική συλλογή «Οι Άρχοντες» (1985)

Ξέρετε τι τιμή τα κάνουνε
Όταν τα ζώα αυτά
Τα ονομάζουμε αδέσποτα
Είναι χωρίς κυρίου
Χωρίς αφεντικά το νιώθετε
Αυτό δεν είναι πια τιμή
Αυτό είναι προνόμιο
Γι’ αυτό και κάθε εξουσία
Τους ρίχνει φόλα με ευχαρίστηση

ΘΕΜΑΤΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιες σκέψεις καταθέτει ο συντάκτης του Κειμένου 1 σχετικά με την προσφορά της γλώσσας (50-60 λέξεις);

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

19507

Να χαρακτηρίσεις την καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστή ή λανθασμένη (μονάδες 4) και να αιτιολογήσεις με συντομία τις επιλογές σου (μονάδες 6).

α. Η 1^η και η 2^η παράγραφος ενωμένες («Η συμβολική επιλογή της επετείου ... όπου οικοδομείται το νεοσύστατο ελληνικό κράτος.») θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως πρόλογος στο κείμενο αυτό, όπως σου έχει δοθεί.

β. Η τελευταία παράγραφος («Όλες οι γλώσσες του κόσμου ... όταν παύει να χρησιμοποιείται στην επικοινωνία.») θα μπορούσε να λειτουργήσει ως επίλογος στο κείμενο αυτό, όπως σου έχει δοθεί.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Παρόλο που το κείμενο είναι ανάρτηση σε ιστοσελίδα, εμφανίζει χαρακτηριστικά μιας προφορικής ομιλίας προς κάποιο ακροατήριο. Να εντοπίσεις τρεις γλωσσικές/ υφολογικές επιλογές που παραπέμπουν σε ομιλία, αιτιολογώντας με συντομία τις επιλογές σου.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Το ποιητικό υποκείμενο αποδίδει θετικό ή αρνητικό περιεχόμενο στη λέξη «αδέσποτος»; Για ποιο λόγο; Ποιες είναι οι δικές σου σκέψεις; Στην απάντησή σου να βασιστείς σε στοιχεία του ποιήματος. (100-150 λέξεις)

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19507-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Η γλώσσα συμβαδίζει με την ελευθερία ενός έθνους.
- Με τη γλώσσα ένας λαός διαμορφώνει την ιστορία του και τα στοιχεία του πολιτισμού του.
- Με τη γλώσσα διατηρείται η εθνική του ταυτότητα. Έτσι, μέσω της γλώσσας συνειδητοποιεί ότι είναι ένα σύνολο διαφορετικό από τα άλλα/ αναγνωρίζει ότι διαφοροποιείται από άλλα έθνη.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- **α. Σωστό:** στις παραγράφους αυτές παρατίθενται η κατευθυντήρια ιδέα του κειμένου (η σχέση της γλώσσας με την ελευθερία) αλλά και η αφόρμηση (Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας).
- **β. Λάθος:** στην τελευταία παράγραφο κατατίθεται μια πρόσθετη πληροφορία που λειτουργεί ως επιπλέον υποστηρικτικό δεδομένο στους προηγούμενους συλλογισμούς, οπότε δεν συνιστά επίλογο, εφόσον δεν δίνεται η αίσθηση ανακεφαλαίωσης/ ολοκλήρωσης του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- α΄ ενικό ρηματικό πρόσωπο (με οδηγεί να υπενθυμίσω): οικειότητα με το ακροατήριο
- β΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (Φαντασθείτε): διάθεση επικοινωνίας με το ακροατήριο

19507-Λύση

- επανάληψη λέξεων: για έμφαση («Η γλώσσα, κάθε γλώσσα») και υπενθύμιση στο ακροατήριο, δεδομένου ότι παρεμβάλλεται μια άλλη πληροφορία («Όλες οι γλώσσες του κόσμου –υπολογίζουμε ότι μιλιούνται σήμερα στον πλανήτη μας γύρω στις 6.000 γλώσσες– όλες οι γλώσσες του κόσμου»)
- θαυμαστικό («...που δεν μιλάει ελληνικά!»): προσδίδεται ένταση, παραπέμπει σε επιτονισμό/ χρωματισμό/ αύξηση της έντασης της φωνής.
- μικροπερίοδος λόγος, απλές κύριες προτάσεις σε πολλά σημεία: απομονώνονται, τονίζονται οι σκέψεις και είναι ευκολότερη η παρακολούθηση της ομιλίας.
- ασύνδετο σχήμα («...μια Γαλλία που δεν μιλάει γαλλικά, μια Γερμανία που δεν μιλάει γερμανικά...»): τονίζεται emphaticά το εύρος των παραδειγμάτων.

[Ζητούνται 3 γνωρίσματα]

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

- Αποδίδεται θετικό περιεχόμενο («τι τιμή τα κάνουνε», «Αυτό είναι προνόμιο»)
- Διότι: η εστίαση βρίσκεται στην ανεξαρτησία, τον απεγκλωβισμό. Ο «αδέσποτος» βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, καθώς δεν υποτάσσεται στην εξουσία («χωρίς κυρίους», «Χωρίς αφεντικά») και, μάλιστα, την απειλεί λόγω του ελεύθερου πνεύματος, γι' αυτό και ο ισχυρός επιχειρεί να τον εξοντώσει («φόλα»).
- Ο/Η μαθητής/-τρια, εν συνεχεία, μπορεί να εκφράσει τις δικές του απόψεις (επιδοκιμασία της στάσης, ο κίνδυνος που διατρέχει όποιος δεν υποτάσσεται, οι λόγοι που διώκεται κ.α.)
- Θετικά αξιολογείται η εστίαση του/ης μαθητή/τριας σε κειμενικούς δείκτες/ στοιχεία τεχνικής, στην περίπτωση που ως στοιχεία δεν αξιοποιήθηκαν στο Θέμα 3. Π.χ. τα αδέσποτα σκυλιά και η φόλα ως σύμβολα, το κυρίαρχο οξύμωρο (το αδέσποτο σκυλί θεωρείται προνομιούχο).

19508

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Το χάσμα των γενεών ένα σύγχρονο φαινόμενο;

Το κείμενο υπογράφεται από την Ευτυχία Τσελεκίδου, δημοσιεύτηκε στις 28.12.2013 στη μαθητική Εφημερίδα «Μαθουτοπία» του Παλλατίδειου Γενικού Λυκείου του Σιδηροκάστρου. Έχει συντομευτεί για τις ανάγκες της εξέτασης.

Το χάσμα των γενεών είναι ένα φαινόμενο με διαχρονική παρουσία στην εξέλιξη της ανθρωπότητας. Πρόκειται για την προβληματική επικοινωνία που υπάρχει ανάμεσα σε διαδοχικές γενιές, για παράδειγμα ανάμεσα σε γονείς και παιδιά. Δηλαδή το χάσμα των γενεών δε σημαίνει έλλειψη επικοινωνίας, όπως συχνά ακούγεται, επικοινωνία υπάρχει ανάμεσα στις γενιές, όμως δεν είναι αυτή που πρέπει, γιατί δεν είναι εποικοδομητική. Το φαινόμενο αυτό έχει αποκτήσει μεγάλες διαστάσεις στην εποχή μας, αφού ευνοούν την «ανάπτυξη» του οι κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν.

Το χάσμα των γενεών συνήθως εκδηλώνεται μεταξύ γονέων και παιδιών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά, δηλαδή η νέα γενιά, έχει διάθεση για δημιουργία, θέλουν να δημιουργούν καινούργια πράγματα, να τα ερευνούν και να εξελίσσονται με τα χρόνια. Αντίθετα, στην προηγούμενη γενιά, στους γονείς, κυριαρχεί ο συντηρητισμός, δηλαδή η αδυναμία ανανέωσης τους. Με άλλα λόγια, οι νέοι έχουν δυναμισμό, διάθεση για δράση, ενώ οι παλιοί έχουν παγιωμένες απόψεις. Ακόμα, οι νέοι θέλουν να αναζητήσουν κάτι καινούργιο, είναι πιο δεκτικοί σ' αυτό και το συνηθίζουν ευκολότερα από τους ανθρώπους που είναι σε μεγάλη ηλικία, γιατί αυτοί έχουν αδυναμία προσαρμογής σε καθετί νέο. Τέλος, οι νέοι έχουν έλλειψη εμπειριών, ενώ οι μεγαλύτεροι έχουν πείρα σε περισσότερα θέματα .

Οι αιτίες δημιουργίας του χάσματος των γενεών είναι αρκετές. Κάθε γενιά ζει και αναπτύσσεται κάτω από τις επιδράσεις μιας διαφορετικής εποχής. Έτσι και σήμερα, οι νέοι χρησιμοποιούν διαφορετικό τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς από ό,τι οι μεγαλύτεροι. [...] Παρ' όλα αυτά, η προβληματική επικοινωνία, το χάσμα των γενεών, μπορεί να φέρει θετικά αποτελέσματα, αν και οι δύο πλευρές το θελήσουν. Και αυτό θα επιτυγχάνεται σιγά-σιγά. Εφόσον υπάρχει διάθεση για διάλογο, σεβασμός του άλλου, σύνεση και κατανόηση το χάσμα αυτό μπορεί να μετριαστεί, όχι όμως και να εξαλειφθεί. Πάντα θα υπάρχει!

Κείμενο 2

Η μουριά στην Τούμπα

Απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα της Αγγελικής Ταλιγκάρου . Η μουριά στην Τούμπα και άλλα διηγήματα. Σειρά: Κήπος, 2018.

Κατά τις έντεκα ξυπνούσε ο αδερφός μου. Ξενυχτισμένος όπως πάντα. «Είναι η δουλειά του», έλεγε η μαμά για τον κανακάρη της. Σερβιτόρος στο μαγαζί του μπαμπά. Μα όλοι ήξεραν πως δεν ήταν η δουλειά του, ήταν ο χαρακτήρας του. Κακομαθημένος, εγωιστής, χαϊδεμένος. Ψηλός, όμορφος και χαλασμένος από τα πρώτα τρυφερά του χρόνια.

- Αγγελικούλα, το κουστούμι μου το σίδερωσες; [...]

- Άντε κόρη μου, άντε να σιδερώσεις να μη φωνάζει πάλι.

Σηκωνόμουν ανόρεχτη μα σηκωνόμουν...

Δεν έλεγα όχι στη μάνα μου, την αγαπούσα και την υπάκουα, γιατί ένιωθα βαθιά μέσα μου πως είχε την ανάγκη μου σε τόσα πράγματα. Ο γιατρός δεν την άφηνε να σκύβει, να μη χειροτερέψουν τα μάτια της, να μη βγαίνει στον πολύ ήλιο, όχι πολλή ζέστη, όχι πολύ κρύο. Όλα βλάπτουν τα είδη χαλασμένα μάτια της. Ζούσε μέσα στις σκιές. Εγώ ήμουν τα μάτια της. Έκανα ό,τι μου έλεγε. Έβαζα γρήγορα το σίδερο. Στις πρώτες αναμνήσεις μου το σίδερο ήταν ένα μαύρο, βαρύ, μαντεμένιο με κάρβουνα. [...] Αργότερα ήταν ηλεκτρικό, με ξύλινη λαβή, αλλά πάλι βαρύ ασήκωτο για τα λεπτά μου χέρια. Ευκολία πια, καθαριότητα, τέρμα τα ατυχήματα, πετάχτηκε μία σπίθα, έκαψε λίγο το πέτο ή το ρεβέρ. Σιδερώνα τα μακριά παντελόνια -δύο μέτρα μπόι ο αδερφός μου - τα μακριά σακάκια με τις φαρδιές πλάτες, μονοκούμπι ή διπλοκούμπι, ανάλογα η μόδα. Και μόλις τελείωνα και έλεγα να καθίσω, η ίδια φωνή πάλι:

_ Αγγελικούλα, έβαψες τα παπούτσια μου;

_ Άντε κόρη μου, άντε να μη φωνάζει. Θα του πάω εγώ το κουστούμι...

Έβαφα και τα παπούτσια, του τηγάνιζα και τα αυγά. Καθόταν στο μεγάλο τραπέζι της τραπεζαρίας, ήθελε και το αλάτι στο τραπέζι και εμένα δίπλα του, να αστείευτεί να γελάσουμε, να αρχίσει καλά η μέρα του στις δώδεκα ή στις μία το μεσημέρι. Και όταν ντυνόταν πια τον καμαρώναμε, ψηλός μελαχρινός, κυπαρισσάκι αληθινό στο φρεσκοσιδερωμένο κουστούμι του, γελαστός, ευχαριστημένος με τον εαυτό του και με μας, που τον δεχόμασταν έτσι όπως ήταν.

Μια δύσκολη στιγμή ήταν αυτή που ζητούσε λεφτά πριν φύγει. Γελαστός σα να μη συμβαίνει τίποτα, έπαιρνε, στραγγίζει από τη μάνα μου ό,τι είχε.

_ Θα σου τα δώσω μόλις βγάλω.

19508

Έπαιρνε τα δίδακτρα από το φροντιστήριο Αγγλικών μου, τα λεφτά που είχε στην άκρη για το φως, για το τηλέφωνο... Και έφευγε αφήνοντας πίσω του έναν αέρα κοσμοπολίτικο, ότι δηλαδή δεν είμαι εγώ εκ του κόσμου τούτου. Όλα θα είναι καλά μέχρι να πιάσω την καλή.

Κι εγώ πίσω στη μουριά¹. Τέρμα τα ονειροπολήματα, βουτιά στα βιβλία. Να συμμαζέψω τα ασυμμάζευτα, να πω τα μαθήματα βιαστικά απέξω, με δικά μου λόγια αναγκαστικά, μία τηγανιά πατάτες για μεσημεριανό και δρόμο για το σχολείο.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με βάση τα δεδομένα του Κειμένου 1, τι σημαίνει «χάσμα γενεών», πώς κυρίως εκδηλώνεται και γιατί; (60-70 λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η συντάκτρια οργανώνει το Κείμενο 2 βασισμένη στις ακόλουθες τεχνικές. Να καταγράψεις ενδεικτικά χωρία για καθεμία από αυτές:

- α. παράδειγμα (ένα ενδεικτικό χωρίο)
- β. ορισμός (ένα ενδεικτικό χωρίο)
- γ. αντίθεση (ένα ενδεικτικό χωρίο)
- δ. αιτιολόγηση (δύο ενδεικτικά χωρία)

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αντικαταστήσεις στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια λέξη ισοδύναμη νοηματικά προσέχοντας, ώστε να μη διαφοροποιηθεί το νόημα στο γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

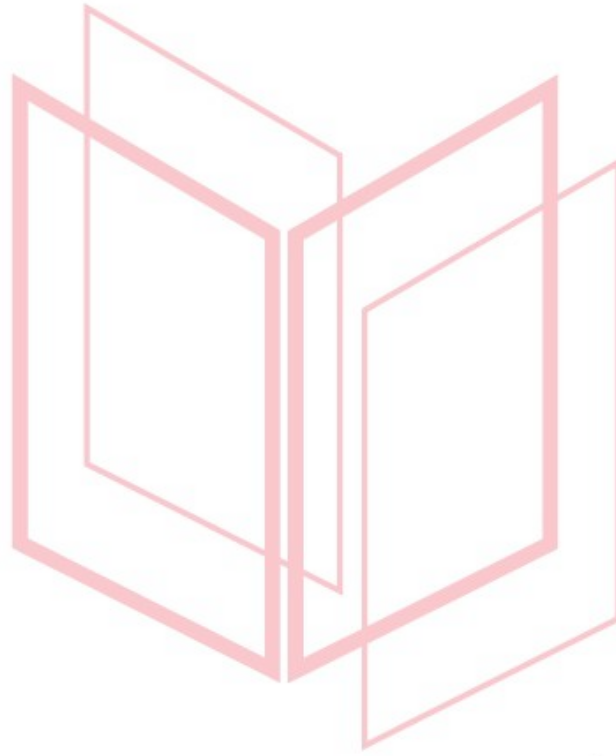
---

¹ Ενοοί στη βεράντα, στην οποία έκανε ίσκιο μία μουριά.

19508

Ποιες σκέψεις σας γεννώνται όσον αφορά τη θέση στην οποία βρίσκεται η αφηγήτρια (100-150 λέξεις);

Μονάδες 15

αφηγηματικής

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19508-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Ως χάσμα γενεών ορίζεται η προβληματική επικοινωνία των διαδοχικών γενεών (και όχι η έλλειψη επικοινωνίας).
- Εκδηλώνεται συνήθως ανάμεσα στους γονείς και στα παιδιά.
- Τα παιδιά έχουν διάθεση δημιουργίας, μάθησης, έρευνας και προόδου.
- Οι γονείς είναι πιο συντηρητικοί και με διαμορφωμένες απόψεις.
- Οι νέοι είναι πιο δεκτικοί στα δεδομένα της εποχής, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία δε διαθέτουν την ίδια προσαρμοστικότητα, έχουν όμως εμπειρίες που στερούνται οι νεότεροι.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- **παράδειγμα (ζητείται ένα ενδεικτικό χωρίο):** για παράδειγμα ανάμεσα σε γονείς και παιδιά (1^η παράγραφος)
- **ορισμός (ζητείται ένα ενδεικτικό χωρίο):** Πρόκειται για την προβληματική επικοινωνία που υπάρχει ανάμεσα σε διαδοχικές γενιές, (...) Δηλαδή το χάσμα των γενεών δε σημαίνει έλλειψη επικοινωνίας, όπως συχνά ακούγεται, επικοινωνία υπάρχει ανάμεσα στις γενιές, όμως δεν είναι αυτή που πρέπει, γιατί δεν είναι εποικοδομητική. (1^η παράγραφος)
- **αντίθεση (ζητείται ένα ενδεικτικό χωρίο):** Με άλλα λόγια, οι νέοι έχουν δυναμισμό, διάθεση για δράση, ενώ οι παλιοί έχουν παγιωμένες απόψεις. (2^η παράγραφος)
- **αιτιολόγηση (ζητούνται δύο ενδεικτικά χωρία):** Το φαινόμενο αυτό έχει αποκτήσει μεγάλες διαστάσεις στην εποχή μας, αφού ευνοούν την «ανάπτυξη» του οι

19508-Λύση

κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν. (παράγραφος 1), Ακόμα, οι νέοι θέλουν να αναζητήσουν κάτι καινούριο, είναι πιο δεκτικοί σ' αυτό και το συνηθίζουν ευκολότερα από τους ανθρώπους που είναι σε μεγάλη ηλικία, γιατί αυτοί έχουν αδυναμία προσαρμογής σε καθετί νέο (παράγραφος 2)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Χάσματα: απόσταση, διάσταση

Επιδράσεις: επιρροές, κειμήματα (μτφ)

Προβληματική: δυσχερής, δύσκολη

Σύνεση: φρόνηση, λογική, αυτοσυγκράτηση

να μετριαστεί: να περιοριστεί.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

- Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του αποσπάσματος, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.
- Θετικά αξιολογείται η εστίαση του μαθητή/-τριας σε κειμενικούς δείκτες, στον τρόπο γραφής χωρίων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, στην περίπτωση που ως στοιχεία δεν αξιοποιήθηκαν στο Θέμα 3. Π.χ. επαναλαμβανόμενη στιχομυθία που παρατίθεται σε ευθύ λόγο: «Αγγελικούλα, σιδέρωσες/ έβαψες;... Άντε κόρη μου»).
- Ενδεικτικά: Η Αγγελική βρίσκεται εγκλωβισμένη σε μία κατάσταση από την οποία δεν είναι δυνατόν να ξεφύγει χωρίς να δυσαρεστήσει κάποιο μέλος της οικογένειας. Το ενδιαφέρον της για την άρρωστη μητέρα της την αναγκάζει να υπηρετεί τον αδελφό της αγόγγυστα, παρόλο που ενοχλείται από τη συμπεριφορά του. Παραγκωνίζει τις δικές της ανάγκες για χάρη των υπολοίπων. Έχει επίγνωση του γεγονότος ότι την εκμεταλλεύονται, όμως δεν αντιδρά εξαιτίας της ευαισθησίας της.

Κείμενο 1

**Ένα ευρηματικό υπαίθριο αναγνωστήριο θέλει να καταπολεμήσει
τον αναλφαβητισμό στην Ινδία**

Το άρθρο που ακολουθεί δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο www.lifo.gr την 1-8-2021.

Στην Ινδία ο στόχος της κυβέρνησης είναι να καταπολεμήσει ανάμεσα στους νέους ενήλικους άνδρες και γυναίκες τον αναλφαβητισμό μέχρι το 2030. Οι αριθμοί αποκαλύπτουν μια τραγική πραγματικότητα. Περίπου 750 εκατομμύρια άτομα άνω των 15 ετών δεν έχουν ακόμη βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής. Η προσπάθεια να μάθουν να διαβάζουν θα οδηγήσει στη μείωση του εγκλήματος, στην ανακούφιση από τη φτώχεια, στη βελτίωση της υγείας και την αύξηση της απασχόλησης.

Το αρχιτεκτονικό γραφείο Nudes ετοίμασε στο Μπουμπάι μια υπαίθρια αρθρωτή κατασκευή που μπορεί να λειτουργεί ως βιβλιοθήκη, αλλά και ως υπαίθριο αναγνωστήριο και στοχεύει να προωθήσει την αρετή της μάθησης μέσω της δημιουργίας ενός διαδραστικού χώρου.

Το περίπτερο «Book Worm» είναι σε ανοιχτό χώρο, για να μπορέσει να προτρέψει παιδιά και νέους που διστάζουν να περάσουν το κατώφλι βιβλιοθηκών και αποφεύγουν τις δομές και τα θεσμικά όργανα, να νιώσουν πιο άνετα με έναν τόπο ανάγνωσης.

Ο στόχος ήταν να δημιουργηθεί ένα τοπίο βιβλίων που καλεί τα παιδιά να εξερευνήσουν και να μάθουν ταυτόχρονα. «Θέλαμε τα παιδιά να ασχολούνται με την ανάγνωση ως διασκεδαστική δραστηριότητα, να τα ενθαρρύνουμε να διαλέγουν βιβλία και να διαβάζουν, ανεξάρτητα από τη γλώσσα. Το περίπτερο είναι σαν ένα «σκουλήκι» που μέσα από το τοπίο γεννήθηκε, για να προσφέρει μια μοναδική εμπειρία περιήγησης κατά μήκος ενός μονοπατιού» λένε οι αρχιτέκτονες.

Το «Book Worm» είναι ένα αναπτυσσόμενο περίπτερο κατασκευασμένο από περίπου 3.600 αρθρωτά προκατασκευασμένα στοιχεία, για να φιλοξενήσει βιβλία και χώρους για ανάγνωση. Έχει αποτύπωμα χαμηλού άνθρακα και προωθεί τεχνολογίες αειφόρου οικοδόμησης, για να φιλοξενήσει ανάγνωση, δραστηριότητες αφήγησης και να αναπτύξει την κοινωνικότητα.

Το περίπτερο κατασκευάστηκε και αναπτύχθηκε επιτόπου εντός μίας εβδομάδας. Φιλοξενεί βιβλία που έχουν δωρηθεί από διάφορα σχολεία σε όλη την πόλη. Αυτά τα βιβλία θα δωρηθούν στο τέλος σε ΜΚΟ¹ και σε άπορα παιδιά, όταν το περίπτερο διαλυθεί και

¹ ΜΚΟ : Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ταξιδεύει σε άλλα μέρη της χώρας, τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές, διαδίδοντας το μήνυμα της ενδυνάμωσης μέσω της εκπαίδευσης.

Κείμενο 2

Ένας ελεύθερος πολίτης

Το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Ζήση Σκάρου (1917 -1997) «Το κορίτσι με το σαντούρι», εκδ. Μέλισσα, Αθήνα: 1963.

Στην αποθήκη (του κύριου Δημήτρη) δούλευε πάνω από μια βδομάδα. Το βράδυ κοιμόταν πάνω στα σανίδια και το πρωί τον ξυπνούσε η κόρη της καθαρίστριας. Λενιώ την έλεγαν. [...] Ένα απόγευμα καταφθάνει πάλι η μάνα της και τον φωνάζει όξω.

- Σου είπε τίποτα ο κυρ Δημητράκης;

- Όχι.

- Κάτι θέλει να σου πει. Πήγαινε τώρα και θύμισέ του.

Γύρισε και μπήκε στο γραφείο.

- Έχετε να μου πείτε τίποτα, αφεντικό;

- Πόσω χρονών είσαι;

- Είκοσι.

- Έχεις γονιούς;

- Έχω, μα είναι μακριά, στο χωριό.

- Και συ τι κάνεις εδώ;

- Τίποτα. Είμουν άνεργος, βρήκα μια μέρα την κυρα-Μαρία την καθαρίστρα και μ' έφερε σε σας.

Τ' αφεντικό χαμογέλασε. Κάτι ήθελε φαίνεται να του πει και δεν ήξερε πώς ν' αρχίσει...

Ξάφνου του πετάει τον πόντο.

- Σ' αρέσει, βρε, η Λενιώ;

Τα 'χασε. Ένιωσε να κοκκινίζουν τα μάγουλά του κι έσκυψε το κεφάλι.

- Έλα, πες. Σ' αρέσει; Αν ξέρεις μάλιστα και κάμποσα γραμματάκια... Θα σου βρω εγώ καλύτερη δουλειά.

- Είμαι φοιτητής, ψιθύρισε.

- Τι είσαι; Τινάχτηκε πάνω τ' αφεντικό.

- Είμαι φοιτητής της νομικής.

- Φοιτητής; Καλά. Πήγαινε. Θα μιλήσω στην κυρα-Μαρία...

Βγήκε κι ακούμπησε σε μια τρακάδα ξύλα. Καθώς σκεφτόταν αν έπρεπε να τρέξει ως το σπίτι της καθαρίστριας να μάθει τι έγινε, βλέπει ξάφνου την κυρα-Μαρία να ορμά κλεφτά στο γραφείο.

Όταν βγήκε, είχε άλλη όψη. Είταν αρκετά ταραγμένη και μ' ένα νευρικό γέλιο του λέει:

- Είσαι γραμματιζούμενος, κανακάρη μου; Και δε μου το 'λεγες; Ακούς γραμματιζούμενος! Να, πάρε διάβασε, αφού ξέρεις να διαβάζεις!... του πέταξε ένα σημείωμα κι αρπάζοντας την κουβέρτα που του είχε δώσει η Λενιώ, έφυγε φορτσάτη.

Μουδιασμένος άνοιξε το σημείωμα κι άρχισε να διαβάζει: «Αγαπητέ κύριε. Σας ζητώ συγγνώμη για την πλάνη μου. Είσαστε ελεύθερος. Δημήτριος Καλούδας».

Έκανε το σημείωμα κομματάκια κι αφέθηκε να παρασυρθεί απ' το πλήθος του δρόμου σαν ελεύθερος πια, όπως είταν, πολίτης.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις συνοπτικά σε 60-70 λέξεις τα χαρακτηριστικά του περιπτέρου «Book Worm», καθώς και τον σκοπό κατασκευής του, σύμφωνα με τις πληροφορίες που περιέχονται στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να επιβεβαιώσεις τον δομικό ρόλο της 1ης παραγράφου του Κειμένου 1 ως προλόγου επισημαίνοντας δύο (2) στοιχεία.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να μετασχηματίσεις τα παρακάτω υπογραμμισμένα ρηματικά σύνολα του κειμένου σε ονοματικά κάνοντας και τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 9). Ποια διαφοροποίηση παρατηρείς ως προς το ύφος λόγου; (μονάδες 6)

στοχεύει να προωθήσει την αρετή της μάθησης

Ο στόχος ήταν να δημιουργηθεί ένα τοπίο βιβλίων

προωθεί τεχνολογίες αειφόρου οικοδόμησης, για να αναπτύξει την κοινωνικότητα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς ερμηνεύεις τη στάση της κυρα -Μαρίας και του εργοδότη μετά την αποκάλυψη της φοιτητικής ιδιότητας του ήρωα της ιστορίας στο Κείμενο 2 (μονάδες 10); Ο ίδιος στο τέλος του

19538

αποσπάσματος δηλώνει ελεύθερος. Ποια η δική σου γνώμη (μονάδες 5); Να αναπτύξεις σε 120 – 150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

a

is

Σ

19538-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα χαρακτηριστικά και ο στόχος του περιπτέρου «Book Worm»:

- υπαίθρια κατασκευή που λειτουργεί είτε ως βιβλιοθήκη είτε ως αναγνωστήριο για την προώθηση της φιλαναγνωσίας,
- στόχο έχει να προσελκύσει τους νέους που τους απωθούν οι κλειστοί χώροι των κλασικών βιβλιοθηκών,
- χώρος φιλοξενίας βιβλίων που ενθαρρύνει με διασκεδαστικό τρόπο τη μάθηση μέσω εξερεύνησης, αλλά και χώρος κοινωνικοποίησης,
- «πρωτότυπη» κινητή βιβλιοθήκη για την προώθηση της αξίας της εκπαίδευσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο στόχος του προλόγου είναι να ενημερώσει τον αναγνώστη/ να τον εισαγάγει στο θέμα του κειμένου, να κεντρίσει το ενδιαφέρον του.

Η 1η παράγραφος επιτελεί τους στόχους αυτούς καθώς:

- εισάγει τον αναγνώστη στο ζήτημα του αναλφαριθμητισμού στην Ινδία και στην προσπάθεια της κυβέρνησης να το αντιμετωπίσει,
- προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, καθώς τον προβληματίζει για τη δραματική έκταση του αναλφαριθμητισμού στη χώρα αυτή (Περίπου 750 εκατομμύρια άτομα άνω των 15 ετών) με τις ολέθριες επιπτώσεις του, τις οποίες ελπίζει να ανατρέψει η κυβέρνηση λαμβάνοντας μέτρα. Ένα από αυτά τα μέτρα είναι και το υπαίθριο αναγνωστήριο για το οποίο γίνεται λόγος στη συνέχεια του άρθρου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

19538-Λύση

- στοχεύει να προωθήσει την αρετή της μάθησης → στοχεύει στην **προώθηση της αρετής** της μάθησης.
- Ο στόχος ήταν να δημιουργηθεί ένα τοπίο βιβλίων → Ο στόχος ήταν η **δημιουργία ενός τοπίου** βιβλίων.
- προωθεί τεχνολογίες αειφόρου οικοδόμησης, για να αναπτύξει την κοινωνικότητα → προωθεί τεχνολογίες αειφόρου οικοδόμησης **για την ανάπτυξη της κοινωνικότητας**.

Με τον μετασχηματισμό των ρηματικών συνόλων σε ονοματικά παρατηρείται πυκνότητα νοημάτων, διαφοροποιείται το ύφος λόγου, καθώς γίνεται πιο επίσημο και σοβαρό.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η κυρά-Μαρία και ο εργοδότης απέβλεπαν σε έναν καλό γαμπρό για τη Λενιώ. Ο νεαρός θεωρήθηκε καλός υποψήφιος, καθώς ήταν νέος, εργατικός, πρόθυμος, βολικός, δεν είχε συγγενείς στην πόλη, για να έχει την έννοια τους, καλό παιδί. Θα παντρευόταν τη Λενιώ, θα του έβρισκαν και μια καλύτερη δουλειά και θα έβγαζε τα προς το ζην της οικογένειάς του.

Ωστόσο, η αποκάλυψη ότι είναι φοιτητής της Νομικής απογοήτευσε την κυρά-Μαρία και τον εργοδότη, με αποτέλεσμα να τον διώξουν και να τον χλευάσουν για το γεγονός ότι ξέρει γράμματα και σπουδάζει.

Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται να επισημάνει ότι τα γράμματα και οι σπουδές που σήμερα θεωρούνται προσόν και επιδίωξη των περισσότερων νέων, στην εποχή που τοποθετείται η ιστορία, δε χαίρουν αντίστοιχης εκτίμησης, αλλά γίνονται αντικείμενο χλευασμού (*Είσαι γραμματιζούμενος, κανακάρη μου; Και δε μου το 'λεγες; Ακούς γραμματιζούμενος!*).

Ο νέος της ιστορίας δεν πληροί τις προϋποθέσεις του ιδανικού γαμπρού, γιατί έχει ακόμη μέλλον με τις σπουδές του, η πνευματική εργασία δεν του εξασφαλίζει ένα σίγουρο εισόδημα, όπως η χειρωνακτική, και κυρίως γιατί η μόρφωσή του είναι όπλο, θεμέλιο ελεύθερης βούλησης.

Γι' αυτό στο τέλος του αποσπάσματος ο ήρωας φεύγει ελεύθερος. Δεν υποκύπτει στη βούληση των άλλων, έχει τα εφόδια να προκόψει μόνος του χωρίς να αποφασίζουν οι άλλοι για την τύχη του. Βέβαια, το επίθετο «ελεύθερος» λαμβάνει και ειρωνική χροιά, αφού σημαίνει και άνεργος από τη στιγμή που ο πρωταγωνιστής της ιστορίας χάνει την εργασία του λόγω των προοπτικών που έχει χάρη στις σπουδές του που τον καθιστούν ακατάλληλο για σύζυγο της Λενιώς.

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Γεροντολυμπιακοί: Οι Ολυμπιακοί της Τρίτης Ηλικίας

Το παρακάτω άρθρο (διασκευασμένο) του Άγγελου Χανιώτη δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο www.lifo.gr στις 28-9-2021.

Ανάμεσα στις αλλαγές που προκαλούν ανθρωπογενείς παράγοντες στη φύση, δύο είναι εκείνες που ξεχωρίζουν: η κλιματική αλλαγή και (στις αναπτυγμένες χώρες) η αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Όσο δραματικές επιπτώσεις θα έχει στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας και στο κλίμα η μάλλον αναπόφευκτη πλέον άνοδος της μέσης θερμοκρασίας κατά τουλάχιστον έναν βαθμό Κελσίου τις επόμενες δεκαετίες, άλλο τόσο δραματικές θα είναι οι επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία από την άνοδο του προσδόκιμου ζωής κατά περίπου πέντε χρόνια την επόμενη τριακονταετία. Το 1950 στην Ελλάδα το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση ήταν εξήντα τέσσερα χρόνια, σήμερα είναι ογδόντα δύο, το 2050 προβλέπεται να είναι πάνω από ογδόντα έξι και μέχρι το 2100 θα πλησιάζει τα εκατό.

Όπως η τεχνολογική εξέλιξη είναι η κύρια αιτία για την κλιματική αλλαγή, η βελτίωση της διατροφής, των συνθηκών ζωής, της προληπτικής ιατρικής και της περίθαλψης διαρκώς αυξάνει τη διάρκεια της ζωής μας, φέρνοντας τις ανεπτυγμένες κοινωνίες αντιμέτωπες με οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις, όπως η αναδιοργάνωση του συστήματος συνταξιοδότησης, η μακροχρόνια φροντίδα για τα άτομα της τρίτης ηλικίας και τα ψυχολογικά προβλήματα της γήρανης.

Στις νέες προκλήσεις συγκαταλέγονται η ανάγκη για μια γενικότερη αλλαγή της αντιμετώπισης του γήρατος από την κοινωνία και η ανάγκη να δοθούν κίνητρα στους ηλικιωμένους για δραστήρια ζωή όσο αντέχουν. Είναι, λοιπόν, ώρα να τεθεί στο τραπέζι και το ζήτημα της διοργάνωσης Ολυμπιακών της Τρίτης Ηλικίας, των Γεροντολυμπιακών (Gerontolympics). Η ιδέα δεν είναι χωρίς κάποιες αναλογίες με αρχαίες πρακτικές. Η ομορφιά του γερασμένου σώματος ήταν αντικείμενο διαγωνισμού στην Αθήνα, όπου οι πιο «κοτσονάτοι» γέροι είχαν τιμητικό ρόλο στην πομπή των Παναθηναίων ως «θαλλοφόροι¹». Και παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχαν ειδικοί αγώνες για τους πρεσβύτερους, αρκετοί αθλητές συνέχισαν να αγωνίζονται ως και την πέμπτη δεκαετία της ζωής τους.

Οι Ολυμπιακοί της Τρίτης Ηλικίας θα μπορούσαν να οργανωθούν κατά ηλικιακές ομάδες (π.χ. 65-70, 70-75 κ.ο.κ.) και να περιλαμβάνουν κατάλληλα αγωνίσματα για ηλικιωμένα άτομα. Θα μπορούσαν να γίνουν και μια νέα ευκαιρία για τη μόνιμη τέλεσή τους στην Ελλάδα με χρήση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Το σημαντικότερο κέρδος θα είναι το ψυχολογικό: η ενδυνάμωση του αισθήματος στους ηλικιωμένους ότι δεν αποκλείονται από τη σημαντικότερη εκδήλωση παγκόσμιου βεληνεκούς.

¹ Θαλλοφόροι: αυτοί που φέρουν θαλλούς, δηλ. κλαδιά με φύλλα, βλαστάρια

Οι αθλητές των Παραολυμπιακών Αγώνων έχουν δώσει ήδη νέο νόημα στο αρχαίο ρητό «νους υγιής εν σώματι υγιεί», θυμίζοντάς μας ότι ένα σώμα με αδυναμίες και περιορισμούς κλείνει μέσα του μια αδάμαστη ψυχή. Οι Ολυμπιακοί της Τρίτης Ηλικίας θα μας δείξουν ότι και το γερασμένο σώμα φιλοξενεί θέληση για ζωή.

Κείμενο 2

Ερωτόκριτος

Στο απόσπασμα που ακολουθεί από τον «Ερωτόκριτο» του Βιτσέντζου Κορνάρου, ο Πεζόστρατος, πατέρας του Ερωτόκριτου, απευθύνεται στο γιο του.

Κράζει τον τότες σπλαχνικά, και λέγει· «ίντα λογιάζεις,
και πλιό δεν είσαι ζωντανός, μ' αποθαμένος μοιάζεις;
Ήφηκες² τσι ξεφάντωσες, κι ουδέ δουλειές γυρεύγεις,
τω' δουλευτάδω' δε μιλείς πλιό να τως αρμηνεύγεις³.
Ουδέ γεράκια, ουδέ σκυλιά, ουδ' άλογα ανεμνιάζεις.
Δεν είσαι νοικοκύρης πλιό, σα να'σουν ξένος μοιάζεις.
Πάντα τη μοναξά ζητάς, τη μοναξάν ξετρέχεις,
και σ' τσι δουλειές μας, ως θωρώ⁴, έγνοιαν κιαμιά δεν έχεις.
Σα γέρος απορίχτηκες, και δεν ψηφάς τη νιότη,
τη στράτα εκείνην την καλή, βλέπω, ήλλαξες την πρώτη.
Θωρείς με πούρι⁵, Καλογιέ, γέροντας είμαι τώρα,
και να μακρύνω δεν μπορώ πλιόν όξω από τη Χώρα.
Και οι δουλειές μας στα χωριά καθημερνό πληθαίνουν,
κι ωσά δεν πας, ακάμωτες, παιδάκι μου, απομένουν.
Πούρι δεν έχω άλλο παιδί στον κόσμο παρά σένα,
κ' εσύ θέ' να τα χαίρεσαι ό,τι έχω κοπιασμένα.

ΘΕΜΑΤΑ

- 2 Ήφηκες: άφησες
- 3 τως αρμηνεύγεις: να τους δίνεις συμβουλές, να τους καθοδηγείς
- 4 θωρώ: βλέπω
- 5 πούρι: όντως, βέβαια, αλήθεια

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε 50-60 λέξεις τα επιχειρήματα του αρθρογράφου για την καθιέρωση «Γεροντοολυμπιακών» αγώνων, σύμφωνα με τις πληροφορίες που περιέχονται στις 3 τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**2ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο νοηματικά ο συντάκτης του Κειμένου 1 καταλήγει από τις προηγούμενες παραγράφους στο συμπέρασμα της 3^{ης} παραγράφου ότι είναι ώρα να τεθεί στο τραπέζι και το ζήτημα της διοργάνωσης Ολυμπιακών Αγώνων για την Τρίτη Ηλικία.

Μονάδες 10**3ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή):

1. Στο απόσπασμα «η κλιματική αλλαγή και (στις αναπτυγμένες χώρες) η αύξηση του προσδόκιμου ζωής» (1^η παράγραφος) μέσα στην παρένθεση περιέχεται:

- α. επεξηγηματική πληροφορία
- β. σχόλιο του συγγραφέα
- γ. παράδειγμα
- δ. ορισμός

2. Στο απόσπασμα «...όπως η αναδιοργάνωση του συστήματος συνταξιοδότησης, η μακροχρόνια φροντίδα για τα άτομα της τρίτης ηλικίας και τα ψυχολογικά προβλήματα της γήρανσης.» (2^η παράγραφος), παρατηρείται:

- α. συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας και ύφος λόγου που προβληματίζει
- β. χρήση ονοματικών φράσεων και σοβαρό ύφος λόγου
- γ. υποτακτική σύνδεση για την απόδοση πιο σύνθετων νοημάτων

δ. απλό ύφος λόγου με την επιλογή απλού και καθημερινού λεξιλογίου

3. Στην περίοδο λόγου «Στις νέες προκλήσεις συγκαταλέγονται η ανάγκη για μια γενικότερη αλλαγή της αντιμετώπισης του γήρατος από την κοινωνία και η ανάγκη να δοθούν κίνητρα στους ηλικιωμένους για δραστήρια ζωή όσο αντέχουν.» (3^η παράγραφος) ο τρόπος με τον εκφέρεται το μήνυμα δηλώνει:

- α. βεβαιότητα
- β. πιθανότητα
- γ. αναγκαιότητα
- δ. προτροπή

4. Στην περίοδο λόγου «ότι ένα σώμα με αδυναμίες και περιορισμούς κλείνει μέσα του μια αδάμαστη ψυχή» (τελευταία παράγραφος), το επίθετο «αδάμαστη» είναι συνώνυμο με το:

- α. ακάματη
- β. ανίκητη
- γ. πανίσχυρη
- δ. ακατάβλητη

5. Στην περίοδο λόγου «Οι Ολυμπιακοί της Τρίτης Ηλικίας θα μας δείξουν ότι και το γερασμένο σώμα φιλοξενεί θέληση για ζωή.» (τελευταία παράγραφος) το ρήμα «φιλοξενεί» μπορεί να αντικατασταθεί, χωρίς να αλλάξει το νόημα, από το ρήμα :

- α. επιδεικνύει
- β. διαθέτει
- γ. εκδηλώνει
- δ. προσφέρει

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιο παράπονο εκφράζει ο Πεζόστρατος προς το γιο του τον Ερωτόκριτο στο Κείμενο 2 και γιατί; Εντοπίζεις στα λόγια του κάποιες στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα χαρακτηριστικά και τις υποχρεώσεις του νεαρού άντρα; Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σε 100-150 περίπου λέξεις αξιοποιώντας 3 σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 .

Μονάδες 15

19539-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Επιχειρήματα για την καθιέρωση Γεροντολυμπιακών αγώνων:

- στην αρχαιότητα υπήρχαν ανάλογοι διαγωνισμοί, καθώς και αθλητές που αγωνίζονταν σε μεγάλη ηλικία,
- συνιστούν κατάλληλη ευκαιρία για μόνιμη διοργάνωση τέτοιων αγώνων στην Ελλάδα,
- ψυχολογικά οφέλη για τους ηλικιωμένους λόγω της συμμετοχής τους σε μια αθλητική διοργάνωση με κύρος και παγκόσμια προβολή,
- τριπλή απόδειξη της θέλησης για ζωή παρά τις σωματικές αδυναμίες λόγω ηλικίας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το συμπέρασμα της 3^{ης} παραγράφου ότι είναι ώρα να τεθεί στο τραπέζι και το ζήτημα της διοργάνωσης Ολυμπιακών Αγώνων για την Τρίτη Ηλικία απορρέει με λογική πορεία από τα νοήματα των δύο προηγούμενων παραγράφων, αλλά και του τμήματος της τρίτης παραγράφου που προηγείται.

Ειδικότερα, στην πρώτη παράγραφο ο συντάκτης επιχειρεί μια γενική εισαγωγική τοποθέτηση για την εμφάνιση δύο σημαντικών προβλημάτων της εποχής μας, της κλιματικής αλλαγής και της αύξησης του προσδόκιμου ζωής. Στη δεύτερη παράγραφο ειδικεύει στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής, τα αίτια που την προκαλούν και τις προκλήσεις που δημιουργεί στις σύγχρονες κοινωνίες. Χαρακτηριστική είναι η νοηματική σύνδεση της δεύτερης και της τρίτης παραγράφου του κειμένου με τη φράση «Στις νέες προκλήσεις» και η αντίστοιχη σύνδεση της πρώτης περιόδου λόγου της τρίτης παραγράφου

19539-Λύση

με τη δεύτερη στη βάση της φράσης: «Είναι, λοιπόν, ώρα να τεθεί στο τραπέζι και το ζήτημα...». Ο συμπερασματικός σύνδεσμος «λοιπόν» εισάγει συμπέρασμα που λογικά απορρέει από τα προηγούμενα, ενώ ο συμπλεκτικός σύνδεσμος «και» προσθέτει στις προκλήσεις για τις οποίες γίνεται λόγος και το ζήτημα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών της Τρίτης Ηλικίας.

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

1. α
2. β
3. γ
4. δ
5. β

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο Πεζόστρατος παραπονιέται στο γιο του ότι είναι αφηρημένος, μοιάζει με νεκρό παρά με ζωντανό, δεν ασχολείται πια με τις δουλειές ή τα ζώα ή το κυνήγι, δεν συμβουλεύει τους εργάτες, συμπεριφέρεται σαν γέρος, επιζητά τη μοναξιά, απέχει από τις διασκέδασεις.

Στα λόγια του Πεζόστρατου ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να επισημάνει κάποιες στερεοτυπικές αντιλήψεις/ απαιτήσεις για τον νεαρό άντρα:

- διακρίνεται για την εργατικότητα του (*κι ουδέ δουλειές γυρεύεις*)
- έχει σύνεση και δίνει συμβουλές σε άλλους (*τω' δουλευτάδω' δε μιλείς πλιό να τως αρμηνεύεις*)
- είναι νοικοκύρης (*Δεν είσαι νοικοκύρης πλιό*)
- είναι υπεύθυνος, επιτελεί τις υποχρεώσεις του (*Και οι δουλειές μας στα χωριά καθημερινό πληθαίνουν, κι ωσά δεν πας, ακάμωτες, παιδάκι μου, απομένουν*)
- έχει ζωντάνια, διασκεδάζει, έχει κοινωνικές επαφές (*Ήφηκες τσι ξεφάντωσης, Πάντα τη μοναξιά ζητάς*).